

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

Στρατηγικός σχεδιασμός και διαχείριση φυσικών καταστροφών
στη δημόσια διοίκηση:
Η περίπτωση του Δήμου Περιστερίου

Λαγογιάννης Ιωάννης

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος
Ειδίκευσης στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, 2024

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

Στρατηγικός σχεδιασμός και διαχείριση φυσικών καταστροφών
στη δημόσια διοίκηση:
Η περίπτωση του Δήμου Περιστερίου

Λαγογιάννης Ιωάννης, Α.Μ.: 21058

Επιβλέπων: Αλεξόπουλος Ανδρέας,
Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής,
Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος
Ειδίκευσης στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, 2024

University of West Attica

School of Administration, Economic and Social Sciences

Department of Accounting & Finance

M.Sc. in Public Economics and Policy

Strategic Planning and Disaster Management in Public Administration:
The Case of the Municipality of Peristeri

Lagogiannis Ioannis, R.N.: 21058

Supervisor: Alexopoulos Andreas,
Associate Professor, University of West Attica,
Department of Accounting and Finance

Master Thesis submitted to the Dept. of Accounting & Finance of the University of
West Attica in partial fulfillment of the requirements for the degree of M.Sc. in Public
Economics and Policy

Egaleo, Greece, 2024

Τίτλος εργασίας

Στρατηγικός σχεδιασμός και διαχείριση φυσικών καταστροφών στη
δημόσια διοίκηση: Η περίπτωση του Δήμου Περιστερίου

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής

Εγκρίθηκε από την εξεταστική επιτροπή την Παρασκευή, 19 Ιουλίου 2024

A/a	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
	Ανδρέας Αλεξόπουλος	Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	
	Βασίλειος Πανάγου	Καθηγητής Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	
	Αικατερίνη Δεδούλη	Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

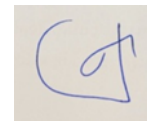
Ο κάτωθι υπογεγραμμένος Ιωάννης Λαγογιάννης του Νικολάου, με αριθμό μητρώου 21058 φοιτητής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Δημόσια Οικονομική και Πολιτική του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Δεν επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου.

Ο Δηλών

Ιωάννης Λαγογιάννης

Στην οικογένειά μου

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Αλεξόπουλο Ανδρέα για την πολύτιμη καθοδήγηση και βοήθειά του καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω επίσης όλο το καθηγητικό προσωπικό του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική του Τμήματος Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για τις γνώσεις, που συνέβαλαν στην επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών μου.

Στρατηγικός σχεδιασμός και διαχείριση φυσικών καταστροφών στη δημόσια διοίκηση: Η περίπτωση του Δήμου Περιστερίου

Περίληψη

Τα τελευταία χρόνια λόγω και της κλιματικής αλλαγής, παρατηρείται ένας αυξανόμενος αντίκτυπος των φυσικών καταστροφών σε πολλά μέρη του πλανήτη. Πλέον όλοι οι ηγέτες του κόσμου είναι αποφασισμένοι να ενισχύσουν τις προσπάθειές τους για την μείωση του κινδύνου καταστροφών αναλαμβάνοντας διάφορες πρωτοβουλίες.

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι να διερευνήσει αν ο Στρατηγικός Σχεδιασμός του Δήμου Περιστερίου είναι εστιασμένος στα τρωτά σημεία που παρουσιάζει η περιοχή.

Θα διερευνηθεί αν το σχέδιο δράσης, του συγκεκριμένου Δήμου δίνει προτεραιότητα στους ακόλουθους τέσσερις τομείς:

- στην κατανόηση του κινδύνου καταστροφής
- στη διαχείριση του κινδύνου καταστροφής
- στην επένδυση για την μείωση του κινδύνου καταστροφής
- στην ανάκαμψη της κοινωνίας

Στην εργασία μέσω της ανάλυσης της νομοθεσίας, της αποτύπωσης της υφιστάμενης κατάστασης σχετικά με τις φυσικές καταστροφές και το περιβάλλον που αυτές πραγματοποιούνται, στην συγκεκριμένη περίπτωση αυτό του Δήμου Περιστερίου, επιχειρείται η μελέτη του βαθμού υποστήριξης που έχουν λάβει οι τοπικές αρχές τόσο σε επίπεδο υφιστάμενου-θεσμικού πλαισίου όσο και οικονομικών μέσων, ώστε να είναι σε θέση να αναλάβουν δράση και να συντονιστούν με την κοινωνία των πολιτών και τα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα μέρη, στην πρόληψη, στην ετοιμότητα, στην αντιμετώπιση και στην αποκατάσταση της τοπικής κοινωνίας από φυσικές καταστροφές. Σε αυτό το πλαίσιο μέσω ποιοτικής έρευνας πεδίου που πραγματοποιήθηκε, επιχειρήθηκε να δοθούν μία σειρά απαντήσεις σε σχέση με την

εφαρμογή του στρατηγικού σχεδιασμού για τη διαχείριση φυσικών καταστροφών σε τοπικό επίπεδο.

Λέξεις κλειδιά: Φυσικές καταστροφές, στρατηγικός σχεδιασμός, τοπική κοινωνία, διαχείριση καταστροφών, Δήμος Περιστερίου

Strategic Planning and Natural Disaster Management in Public Administration: The Case of the Municipality of Peristeri

Abstract

In recent years, the increasing impact of natural disasters has been observed in many parts of the world, exacerbated by climate change. Nowadays, all world leaders are determined to intensify their efforts to reduce disaster risk by undertaking various initiatives.

The aim of this research is to examine whether the Strategic Planning of the Municipality of Peristeri is focused on the vulnerabilities inherent in the area.

This study will investigate whether the Municipality's action plan prioritizes the following four domains:

- Understanding disaster risk
- Managing disaster risk
- Investing in disaster risk reduction
- Social recovery

This study analyzes legislation and the current situation concerning natural disasters, and the environment in which these occur, specifically within the Municipality of Peristeri. It attempts to assess the level of support received by local authorities both in terms of the existing institutional framework and financial means. This support is crucial for the authorities to be able to take action and coordinate with civil society and other stakeholders in the prevention, preparedness, response, and recovery of the local community from natural disasters. Within this context, through qualitative field research, an attempt was made to provide a series of answers regarding the implementation of strategic planning for disaster management at the local level.

Key Words: Natural disasters, strategic planning, local community, disaster management, Municipality of Peristeri

Περιεχόμενα

Δήλωση συγγραφέα μεταπτυχιακής Εργασίας.....	ix
Αφιέρωση	xi
Ευχαριστίες.....	xii
Περίληψη.....	xv
Abstract	xvii
Περιεχόμενα	xix
Κατάλογος Συντομογραφιών.....	xxiii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ	5
1.1 Εισαγωγή	5
1.2 Φυσικές Καταστροφές.....	5
1.2.1 Σεισμοί	6
1.2.2 Πλημμύρες	8
1.2.3 Πυρκαγιές	10
1.2.4 Κλιματική Αλλαγή και έντονα Καιρικά Φαινόμενα	11
1.3 Φυσικές Καταστροφές και Επιπτώσεις	12
1.3.1 Εκτίμηση Επικινδυνότητας και Τρωτότητας	14
1.3.2 Επιπτώσεις Φυσικών Καταστροφών στην Ελλάδα	15
1.3.3 Επιπτώσεις από Στοιχεία Ασφαλιστικών Εταιρειών	17
1.3.4 Ασφάλιση έναντι Φυσικών Καταστροφών στην Ελλάδα	19
1.4 Καταστροφή	20
1.4.1 Διάκριση των Καταστροφών	20
1.4.2 Κύκλος Διαχείρισης μιας Καταστροφής	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	25
2.1 Η Πολιτική Προστασία στην Ελλάδα	25
2.2 Όργανα Σχεδιασμού και Εφαρμογής Πολιτικής Προστασίας.....	27
2.3 Ο Ρόλος των Δήμων στην Πολιτική Προστασία.....	32

2.4 Επιχειρησιακός Σχεδιασμός στους ΟΤΑ.....	34
-	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ.....	37
3.1 Εισαγωγή.....	37
3.2 Δράσεις για την Αντιμετώπιση Εκτάκτων Αναγκών πριν την Εκδήλωση Φυσικών Καταστροφών	37
3.3 Δράσεις Αυξημένης Ετοιμότητας ενόψει Επαπειλούμενου Κινδύνου.....	39
3.4 Δράσεις για την Αντιμετώπιση Εκτάκτων Αναγκών μετά την Εκδήλωση Φυσικών Καταστροφών	41
3.5 Δράσεις για τη Διαχείριση Συνεπειών μετά την Εκδήλωση Φυσικών Καταστροφών.....	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΔΗΜΟΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ	45
4.1 Γενικά Χαρακτηριστικά Δήμου Περιστερίου.....	45
4.1.1 Χώροι Πρασίνου	46
4.1.2 Ύδρευση	47
4.1.3 Υποδομές Υγείας	47
4.1.4 Υποδομές Κοινωνικής Πρόνοιας και Φροντίδας	48
4.2 Δήμος Περιστερίου - Δημόσια Συγκοινωνία και Οδικό Δίκτυο	49
4.3 Δήμος Περιστερίου - Εκπαιδευτικό Επίπεδο	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΔΗΜΟΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ - ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ	53
5.1 Δήμος Περιστερίου και Πλημμύρες.....	53
5.2 Δήμος Περιστερίου και Σεισμοί.....	56
5.3 Δήμος Περιστερίου και Κλιματική Αλλαγή.....	57
5.4 Δήμος Περιστερίου και Πυρκαγιές	60
5.5 SWOT Ανάλυση.....	61
5.5.1 Η SWOT ως εργαλείο για τη χάραξη της Στρατηγικής	62
5.5.2 Αξιολόγηση Εξωτερικού Περιβάλλοντος	62
5.5.3 Αξιολόγηση Εσωτερικού Περιβάλλοντος	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	67

6.1	Εισαγωγή.....	67
6.2	Ερευνητικά Ερωτήματα	67
6.3	Ερευνητικές Υποθέσεις.....	69
6.4	Συλλογή Δεδομένων.....	69
6.5	Ερευνητικά Αποτελέσματα	70
6.6	Συζήτηση Αποτελεσμάτων.....	79
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....		83
7.1	Συμπεράσματα.....	83
7.2	Προτάσεις.....	87
7.3	Περιορισμοί έρευνας.....	89
7.4	Προτάσεις περαιτέρω έρευνας	90
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ		91
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		94

Κατάλογος Συντομογραφιών

ΑΤΑΚ:	Αριθμός Ταυτότητας Ακινήτου
ΑΠΘ:	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
ΑΣΔΑ:	Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Δυτικής Αθήνας
ΓΓΠΠ:	Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας
γγΠΠ:	Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας
ΓΣΠΠ:	Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας
ΔΕΣΠΠ:	Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού
ΕΑΕΕ:	Ένωση Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδα
ΕΔΕΚ:	Έκτακτο Δελτίο Επιδείνωσης Καιρού
ΕΕ:	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΔΠΕΚΦ:	Έκτακτα Δελτία Πρόγνωσης Καιρικών Φαινομένων
ΕΚΑΒ:	Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας
ΕΚΑΜ:	Ειδική Κατασταλτική Αντιτρομοκρατική Μονάδα
ΕΚΔΑΑ:	Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης
ΕΛΑΣ:	Ελληνική Αστυνομία
ΕΜΠ:	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
ΕΝΦΙΑ:	Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων
ΕΣΚΕ:	Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων
ΕΣΚΕΔΙΚ:	Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων και Διαχείρισης Κρίσεων
ΕΥΔΑΠ:	Εταιρεία Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως Πρωτεύουσας
ΙΝΕΠ:	Ινστιτούτο Επιμόρφωσης
ΙΤΑ:	Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΙΤΣΑΚ:	Ινστιτούτο Τεχνικής Σεισμολογίας και Αντισεισμικών Κατασκευών
ΚΔΑΠ:	Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης
ΚΕΔΕ:	Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας
ΚΕΠΠ:	Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας

ΚΕΦΙ:	Κέντρα Φιλίας
ΚΙΠΟΔΑ:	Κίνημα Πολιτών Δυτικής Αθήνας
ΚΣΟΠΠ:	Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας
ΟΑΣΠ:	Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού
ΟΤΑ:	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΠΔ:	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΔΕ:	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
ΠΕΣΟΠΠ:	Περιφερειακό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας
ΠΕΚΕΠΠ:	Περιφερειακό Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας
ΠΣ:	Πυροσβεστικό Σώμα
ΣΔΕ:	Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας
ΣΕΚΥΠΣ:	Συντονιστικό Επιχειρησιακό Κέντρο Υπηρεσιών του Πυροσβεστικού Σώματος
ΣΚΕΔ:	Συντονιστικό Κέντρο Δασοπυρόσβεσης
ΣΟΠΠ:	Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας
ΣΝΟ:	Συντονιστικό Νομαρχιακό Όργανο
ΣΤΟ:	Συντονιστικό Τοπικό Όργανο
ΤΕΣΟΠΠ:	Τοπικό Επιχειρησιακό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας
ΤΟΜΥ:	Τοπικές Μονάδες Υγείας
ΥΑ:	Υπουργική Απόφαση
ΦΕΚ:	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια στο επίκεντρο βρίσκονται όλο και περισσότερο φυσικές καταστροφές, βίαια φυσικά φαινόμενα που έχουν ως αποτέλεσμα πολλές απώλειες ζώων, τραυματισμούς, δημιουργία αστέγων και μετακινήσεις πληθυσμών. Οι άνθρωποι που θα ζήσουν μια ανάλογη εμπειρία είναι πολύ πιθανό να βιώσουν μια έντονη αλλαγή, που θα τους στιγματίζει στη συνέχεια της ζωής τους.

Από την άλλη πλευρά, ο κρατικός μηχανισμός σε αυτές τις δύσκολες στιγμές που πολλές φορές θυμίζουν πόλεμο, οφείλει να είναι παρών και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και στις προσδοκίες των πολιτών.

Οι επιπτώσεις μιας φυσικής καταστροφής μοιάζουν συχνά με συνθήκες που συναντάμε σε εμπόλεμη κατάσταση. Ο Σούν Τσού το 500 π.Χ. στο βιβλίου του *Η τέχνη του Πολέμου* έγραφε, *ότι εν καιρώ πολέμου, απαιτείται προσαρμοστικότητα και ευελιξία*. Θα συμφωνήσει μαζί του και ο Πίτερ Ντράκερ, ο πατριάρχης των θεωρητικών του management δύομιση χιλιάδες χρόνια αργότερα, ο οποίος έγραφε *ότι σε περιόδους αναταραχής το πρόβλημα δεν είναι η αναταραχή αλλά η έλλειψη προσαρμοστικότητας και ευελιξίας* (Drucker, 1992).

Για να έχει ένα σχέδιο δράσης αυτά τα χαρακτηριστικά πρέπει να είναι προσαρμοσμένο στα δεδομένα του περιβάλλοντος στο οποίο αναφέρεται. Η απλή αντιγραφή ενός γενικότερου σχεδίου και η άποψη ότι μόλις συμβεί το περιστατικό θα *κάνουμε ότι καλύτερο μπορούμε*, μόνο σε χαώδεις καταστάσεις μπορεί να οδηγήσει, στο να θρηνήσουμε τις περισσότερες δυνατές απώλειες και η κοινωνία να καθυστερήσει να επανέλθει στην κανονικότητα της.

Οι Δήμοι από την πλευρά τους οφείλουν να συντάξουν ένα σχέδιο δράσης το οποίο αφενός θα εστιάζει σε προτεραιότητες, αφετέρου θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητές της.

Στο συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών στο Σεντάι της Ιαπωνίας το 2015 για την μείωση του κινδύνου καταστροφών, αναγνωρίστηκε όχι μόνο ο πρωταρχικός ρόλος του κράτους αλλά και η ευθύνη των τοπικών αρχών (United Nations, 2015). Στο ίδιο κλίμα κινήθηκαν και Νόμοι της Ελλάδας και πιο συγκεκριμένα ο Νόμος 4662/2020

με θέμα *Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων* και ο Νόμος 5075/2023 με θέμα *Αναδιάρθρωση της Πολιτικής Προστασίας*.

Με τους Νόμους αυτούς δόθηκαν περισσότερες αρμοδιότητες και ευθύνες στους Δήμους, με αξιοσημείωτη αναφορά στο ότι η τοπική αυτοδιοίκηση ανέλαβε πλέον πρωτοβουλίες απέναντι στις φυσικές καταστροφές. Πιο συγκεκριμένα, οι Δήμοι έχουν θεσμική υποχρέωση σχεδιασμού, πρόληψης και αντιμετώπισης κινδύνων από τους οποίους απειλούνται. Αυτό πρακτικά αναλύεται από μια σειρά ενεργειών και δράσεων που θα πρέπει να αναλάβουν στο προ-καταστροφικό, στον συν-καταστροφικό και στο μετά-καταστροφικό στάδιο.

Το σχέδιο αυτό, όπως προαναφέρθηκε δεν θα είναι μια αντιγραφή ενός σχεδίου της Πολιτικής Προστασίας, αλλά ένα σχέδιο που ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες ανάγκες του Δήμου και οι πολίτες θα το αντιληφθούν ως το δικό τους σχέδιο πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης των κινδύνων από φυσικές καταστροφές. Με αυτό τον τρόπο επιδιώκεται να αισθανθούν πιο ασφαλείς, αλλά ταυτόχρονα να κινητοποιηθούν, συμμετέχοντας ως ενεργοί πολίτες.

Οι Δήμοι πρέπει πλέον να αντιμετωπίσουν πιο ολοκληρωμένα τα σύγχρονα ζητήματα και τις ανάγκες της κοινωνίας, να αναλύσουν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα τους προκειμένου να προσφέρουν αποτελεσματικές λύσεις. Επίσης θα πρέπει να κοιτάζουν μπροστά, να προβλέψουν τις απειλές και τις αλλαγές που ενδεχομένως θα συμβούν και να καταστρώσουν ένα σχέδιο που θα λειτουργήσει συντονισμένα από όλους τους αρμόδιους φορείς, ιδιαίτερα σε στιγμές πίεσης.

Ένας από τους μεγαλύτερους Δήμους της Δυτικής Αττικής, αλλά και της Ελλάδας ευρύτερα, είναι ο Δήμος Περιστερίου, ο οποίος και αποτελεί τη μελέτη περίπτωσης της συγκεκριμένης εργασίας. Σκοπός της μελέτης είναι η διερεύνηση των διαφόρων πτυχών και της σημασίας του Στρατηγικού Σχεδιασμού για την Διαχείριση των Φυσικών Καταστροφών.

Η εργασία διαρθρώνεται σε επτά (7) κεφάλαια:

Στο 1^ο κεφάλαιο, αναλύεται η έννοια των Φυσικών Καταστροφών και των επιπτώσεων που αυτές προκαλούν. Οι επιπτώσεις θα εξεταστούν μέσα από το πρίσμα της ιστορικότητας των Φυσικών Καταστροφών στην Ελλάδα, αλλά και από την οπτική των ασφαλιστικών εταιρειών.

Στο 2^ο κεφάλαιο περιγράφεται ο κύκλος διαχείρισης μιας καταστροφής και η δομή της Πολιτικής Προστασίας της Ελλάδας. Θα παρουσιαστούν τα όργανα σχεδιασμού

και εφαρμογής της Πολιτικής Προστασίας, ο ρόλος των Δήμων στην Πολιτική Προστασία και ο επιχειρησιακός σχεδιασμός που εφαρμόζεται στους ΟΤΑ.

Στο 3^ο κεφάλαιο αναλύονται τα γενικά χαρακτηριστικά του Δήμου Περιστερίου, οι χώροι πρασίνου, οι υποδομές υγείας, η κοινωνική πρόνοια και φροντίδα, το οδικό δίκτυο και το εκπαιδευτικό επίπεδο των πολιτών.

Στο 4^ο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στον αντίκτυπο που προκλήθηκε στον Δήμο Περιστερίου για κάθε φυσική καταστροφή που έχει συμβεί. Από έρευνες παρουσιάζονται τα τρωτά σημεία του Δήμου που χρειάζονται ιδιαίτερης προσοχής. Μέσω της SWOT ανάλυσης θα παρουσιαστούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα, οι ευκαιρίες και οι απειλές που αντιμετωπίζει ο Δήμος σχετικά με τις φυσικές καταστροφές.

Στο 5^ο κεφάλαιο αναλύεται ο επιχειρησιακός σχεδιασμός που οφείλουν να έχουν οι Δήμοι σύμφωνα με οδηγίες του Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εστιάζοντας στις ενέργειες που πρέπει να γίνουν πριν την πραγματοποίηση μιας φυσικής καταστροφής, στις δράσεις αυξημένης ετοιμότητας και τέλος στις δράσεις για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών, καθώς και στις δράσεις διαχείρισης συνεπειών μετά την εκδήλωση φυσικών καταστροφών.

Στο 6^ο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μεθοδολογία της έρευνας, η οποία λόγω εξειδικευμένου αντικειμένου πραγματοποιήθηκε μέσω ημιδομημένης συνέντευξης.

Στο 7^ο κεφάλαιο παραθέτονται τα συμπεράσματα της μελέτης συνολικά, του κατά πόσο πληρούνται οι τέσσερις βασικοί άξονες στον στρατηγικό σχεδιασμό του Δήμου Περιστερίου, με σημείο αναφοράς την πρόληψη, την ετοιμότητα, την αντιμετώπιση και την αποκατάσταση των συνεπειών από φυσικές καταστροφές. Τέλος αναφέρονται και προτάσεις για την επίτευξη των βασικών αυτών αξόνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ

1.1 Εισαγωγή

Ο όρος *Φυσική Καταστροφή* είναι η πιθανότητα εμφάνισης ενός δυνητικά καταστροφικού γεγονότος μέσα σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή (Λέκκας, Φυσικές και Τεχνολογικές Καταστροφές, 2000). Τα γεγονότα αυτά περιλαμβάνουν αρνητικές επιπτώσεις, απώλειες κοινωνικής ή οικονομικής φύσης, απώλειες ανθρώπων και ζώων, τραυματισμούς, απώλειες περιουσίας, καταστροφή αγαθών, απώλεια υπηρεσιών και ευρύτερες διαταραχές στην κοινωνία και στην οικονομία.

Η έννοια της καταστροφής ταυτίζεται με την έννοια της κρίσης. Η Δανδουλάκη (2010) κατατάσσει την καταστροφή ως ανάλογο πολέμου, που οι ανθρώπινες κοινότητες καλούνται να αντιδράσουν συνολικά σε μια *εισβολή*. Σε αυτό το σημείο προκύπτει το ερώτημα: *Ποια χαρακτηριστικά μετατρέπουν μια έκτακτη κατάσταση ή ένα ατύχημα σε καταστροφή;*

Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα είναι ότι *η καταστροφή δεν ταυτίζεται με το φαινόμενο ή το συμβάν που αποτελεί το εύρος της, παρότι που συχνά γίνεται αυτή η σύγχυση. Η καταστροφή προκαλείται όταν η εκδήλωση ενός επικινδύνου συμβάντος ή φαινομένου συνυπάρξει με συνθήκες ευπάθειας και τρωτότητας στην κοινωνία και αποδεικνύεται ανεπαρκής η ικανότητα της κοινωνίας να μετριάσει τις ενδεχόμενες επιπτώσεις και να ανακάμψει από αυτές* (Δανδουλάκη, 2011).

1.2 Φυσικές Καταστροφές

Φυσικές καταστροφές που αποτελούν αντικείμενο ενδιαφέροντος τόσο σε ελληνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο μπορούν να περιλαμβάνουν (Λέκκας, Φυσικές και Τεχνολογικές Καταστροφές, 2000):

- Πλημμύρες
- Πυρκαγιές

- Κατολισθήσεις
- Ηφαίστεια
- Κλιματικές Μεταβολές - Ακραία καιρικά φαινόμενα
- Σεισμούς

Η ανάλυση των φυσικών καταστροφών θα βοηθήσει στην καλύτερη κατανόηση για το τι είναι αυτές οι καταστροφές και αφετέρου ποιες επιπτώσεις μπορεί να έχουν στο περιβάλλον και στους ανθρώπους.

Η κατανόηση αυτών των βασικών εννοιών δεν είναι σημαντική μόνο για την σύνταξη ενός σχεδίου δράσης, αλλά και για την διασφάλιση της αποτελεσματικής επικοινωνίας σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, όπου ο συντονισμός και οι γρήγορες ενέργειες είναι απαραίτητες.

Ένα αξιοσημείωτο παράδειγμα είναι η περίπτωση ενός υπάλληλου του Δήμου που χρειάζεται να επικοινωνήσει με έναν πυροσβέστη, έναν αστυνομικό ή ένα διασώστη. Βασικές έννοιες, όπως *πύρινο μέτωπο*, *επίκεντρο του σεισμού* και *έρπουσα πυρκαγιά* πρέπει να είναι κατανοητές αμέσως, ειδικά από άτομα που πρέπει να αντιδράσουν άμεσα για την εκπόνηση ενός σχεδίου δράσης, του οποίου τα χρονικά περιθώρια είναι στενά.

1.2.1 Σεισμοί

Σεισμός, αποτελεί ένα φυσικό φαινόμενο με δυναμικές επιπτώσεις, οι οποίες μπορούν να προκαλέσουν πολλές απώλειες τόσο σε ανθρώπινες ζωές, όσο και σε υλικά αγαθά. (Ο.Α.Σ.Π, 2007)

Είναι πλέον αποδεκτό, ότι η μορφή της γης αλλάζει συνεχώς. Έτσι οι γεωεπιστήμονες μπορούν κατόπιν πολλών ετών έρευνας, να αναπαραστήσουν με ακρίβεια την εξελικτική πορεία των ηπείρων και των ωκεανών μέσα στο χρόνο.

Οι σεισμοί προέρχονται μέσα από τη λιθόσφαιρα και συνήθως σημειώνονται κοντά στα όρια των λιθοσφαιρικών πλακών. Το σημείο εκκίνησης της κυκλοφορίας των πετρωμάτων μπορεί να θεωρηθεί ως *εστία* ή *υπόκεντρο* του σεισμού. Το σημείο κατά το οποίο ο σεισμός προβάλλει στην επιφάνεια της Γης ονομάζεται *επίκεντρο*, ενώ η απόσταση του από την εστία αναφέρεται ως *εστιακό βάθος*.

Οι *επιφανειακοί σεισμοί*, εκείνοι δηλαδή, που έχουν εστιακό βάθος μικρότερο των 60 km, θεωρούνται από τους επιστήμονες, ότι προκαλούν τις μεγαλύτερες καταστροφές.

Το σύνολο των σεισμικών δονήσεων που συμβαίνουν μέσα σε ένα σύντομο χρονικό διάστημα σε μια περιοχή χαρακτηρίζεται ως *σεισμική ακολουθία*.

Ο σεισμός με την μεγαλύτερη ένταση σε μια σεισμική ακολουθία ονομάζεται *κύριος σεισμός* ενώ οι σεισμοί που προηγούνται αυτού, *προσεισμοί* και αυτοί που ακολουθούν *μετασεισμοί*. Το *μέγεθος* του σεισμού αντιπροσωπεύει την ενέργεια που απελευθερώνεται από την εστία κατά την διάρκεια της σεισμικής δόνησης. Η *κλίμακα Richter* είναι η πιο γνωστή μέθοδος για τον υπολογισμό του μεγέθους και χρησιμοποιείται επίσης στην Ελλάδα. Συνήθως, οι σεισμοί που προκαλούν σημαντικές ζημιές και βλάβες έχουν μέγεθος πάνω από 5 βαθμούς της κλίμακας Richter. Για παράδειγμα ο σεισμός της Πάρνηθας στις 07.09.1999 είχε σχετικά μικρό μέγεθος 5,9 Μ ωστόσο προκάλεσε σημαντικές καταστροφές επειδή ήταν επιφανειακός, το επίκεντρο ήταν κοντά σε κατοικημένη περιοχή και υπήρχαν κακοτεχνίες σε πολλά κτίρια. Σύμφωνα με τον Οργανισμό Αστικής Προστασίας, το συχνότερο μέγεθος σεισμού που παρατηρείται ετησίως στην Ελλάδα, είναι 6,3 της κλίμακας Richter (Ο.Α.Σ.Π, 2007). Εάν συμβεί ένας σεισμός μεταξύ 6 -7 βαθμών της κλίμακας Richter αναμένεται:

- Να τον αισθανθούν όλοι
- Πολλοί να τρομοκρατηθούν και να τρέξουν έξω από τα κτίρια
- Οι άνθρωποι να περπατούν με αστάθεια
- Να δημιουργηθούν βλάβες και ρήγματα σε σοφάδες και τοιχοποιία
- Στις κακές κατασκευές να πέσουν σοφάδες και να αποκολληθούν τούβλα και πέτρες
- Να παρατηρηθεί πτώση πολλών κεραμιδιών και καπνοδόχων.

Η πρόγνωση αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την αντιμετώπιση των κινδύνων που συνδέονται με φυσικές καταστροφές. Οι μακροπρόθεσμες προβλέψεις παίζουν κεντρικό ρόλο στην σύνταξη του *Χάρτη Ζωνών Σεισμικής Επικινδυνότητας*. Ο συγκεκριμένος χάρτης βοηθά τους ενδιαφερόμενους φορείς, όπως είναι οι Δήμοι, να προετοιμαστούν καλύτερα και να αναπτύξουν ένα σχέδιο δράσης έκτακτης

ανάγκης για την παροχή βοήθειας προς τους πολίτες καθώς και για την εκπαίδευση του πληθυσμού.

Σε περίπτωση βραχείας πρόγνωσης, μπορούν να ληφθούν άμεσα μέτρα προστασίας των πολιτών, όπως η εκκένωση περιοχών αν αυτό κριθεί αναγκαίο. Αυτή η άμεση αντίδραση μπορεί να σώσει ζωές και να μειώσει τις ζημιές από τις επιπτώσεις της καταστροφής.

Κατά την ανάπτυξη σεισμικών σεναρίων που πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό της Αττικής Οδού Α.Ε από το εργαστήριο Εδαφοδυναμικής και Γεωτεχνικής Σεισμικής Μηχανικής του τμήματος Πολιτικών Μηχανικών του Α.Π.Θ, εξετάστηκαν ρήγματα με την μεγαλύτερη επικινδυνότητα στην ευρύτερη περιοχή της Αττικής, τα οποία είναι (ΑΠΘ - ΕΜΠ, 2014):

- 1) Το ρήγμα του Ωρωπού
- 2) Το ρήγμα Αλκυονίδων
- 3) Το ρήγμα της Πάρνηθας
- 4) Το ρήγμα της Κινέττας

Επομένως ο Νομός Αττικής παρουσιάζει μια επικινδυνότητα στην εκδήλωση σεισμών, καθώς υπάρχουν κοντά σε αυτόν τέσσερα (4) άξια αναφοράς ενεργά ρήγματα.

1.2.2 Πλημμύρες

Οι πλημμύρες είναι ένα φυσικό φαινόμενο που περιγράφει την προσωρινή κάλυψη του εδάφους από νερό, το οποίο συνήθως δεν είναι καλυμμένο από νερό (Διακάκης, 2018). Αυτές οι καταστροφές οφείλονται σε ισχυρές ή παρατεταμένες βροχοπτώσεις, οι οποίες έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο υδάτινο φορτίο των ποταμών, των υδατορευμάτων και των καναλιών. Δυστυχώς όμως, η ραγδαία αύξηση του πληθυσμού, η αστικοποίηση και η ανάγκη να κτίζονται ολοένα και περισσότερες οικίες με αλόγιστο πολλές φορές τρόπο, επιβαρύνει την κατάσταση. Στα ήδη υπάρχουσα προβλήματα η αλλαγή του κλίματος και η απώλεια βλάστησης μειώνουν επιπλέον την απορροφητικότητα του εδάφους και συμβάλουν στην πιθανότητα επέλευσης των φαινομένων.

Οι συνήθεις τύποι σύμφωνα με τον Διακάκη (2018) που συναντιούνται στην Ελλάδα είναι οι ποταμίσιες πλημμύρες (river or fluvial floods), οι αστικές πλημμύρες (urban floods), οι ξαφνικές πλημμύρες (flash floods) και οι παράκτιες πλημμύρες (coastal floods). Πιο συγκεκριμένα:

- Ποταμίσια πλημμύρα: Είναι η υπερχειλίση ποταμού. Συμβαίνει όταν τα νερά βγαίνουν από την κοίτη του ποταμού διότι η χωρητικότητα ενός συστήματος αποστράγγισης δεν μπορεί να παροχετεύσει τον όγκο του νερού που παράγεται από την βροχόπτωση.
- Αστική πλημμύρα: Είναι η συγκέντρωση μεγάλων ποσοτήτων νερού κυρίως μετά από ξαφνική, έντονη και παρατεταμένη βροχόπτωση, η οποία δημιουργεί αδιαπέραστες επιφάνειες. Παρατηρείται συνήθως είτε λόγω της μη ύπαρξης ή μπαζώματος ή σμίκρυνσης οδών διοχέτευσης των νερών ή υδατορεμάτων, είτε λόγω υπερχειλίσης του συστήματος απορροής σε μια αστική περιοχή.
- Ξαφνική πλημμύρα: Προκαλείται λόγω του περιορισμού της φυσικής ικανότητας του εδάφους να συγκρατεί το νερό. Σημαντικό ρόλο αποτελεί η υψηλή ένταση της βροχής, η οποία υπερχειλίζει το σύστημα αποστράγγισης λόγω της γρήγορης συγκέντρωσης των υδάτων. Ο τύπος αυτός είναι ο πιο συνηθισμένος στον ελλαδικό χώρο και εξαιτίας της ταχύτητας των υδάτων καθώς και της μεταφορικής ικανότητας υπάρχει πιθανότητα να μετακινηθούν αυτοκίνητα, ογκόλιθοι, εδαφικό υλικό κλπ. Η διάρκεια της είναι σύντομη έως και μερικές ώρες, αλλά έχει μεγάλη επικινδυνότητα.
- Παράκτια πλημμύρα: Οφείλεται στην άνοδο της στάθμης των θαλάσσιων υδάτων και στην κίνηση τους προς την ακτή λόγω ισχυρού κυματισμού και ισχυρών ανέμων.

Σχετικά με την διαχείριση του προβλήματος είναι απαραίτητο, η Περιφέρεια ή ο κάθε Δήμος να καθιερώσει Χάρτες Κινδύνων Πλημμύρας, στους οποίους να παρουσιάζονται οι δυνητικές αρνητικές συνέπειες που συνδέονται με διαφορετικά σενάρια πλημμύρας.

1.2.3 Πυρκαγιές

Αποτελούν μια από τις σοβαρότατες φυσικές καταστροφές, καίγοντας φυσικά, ημι-φυσικά, γεωργικά και περιαστικά τοπία, όπως φυσικά ή τεχνητά δάση, θάμνους, γρασίδια, βοσκοτόπια, γεωργικές εκτάσεις. Η επιδείνωση του ξηρού και θερμού καιρού τα τελευταία χρόνια έχει οδηγήσει σε αυξημένες πυρκαγιές (Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, 2009).

Σύμφωνα με την ίδια πηγή υπάρχουν τρεις κύριοι τύποι πυρκαγιών:

- Υπόγειες πυρκαγιές: επεκτείνονται στις ρίζες και στις ύλες που βρίσκονται θαμμένες στο έδαφος (φύλλα, πευκοβελόνες κ.λ.π.). Η κατάσβεση είναι επίπονη και χρειάζεται προσοχή, γιατί η πιθανότητα να μετατραπούν σε μεγαλύτερη υπέργεια πυρκαγιά, είναι αυξημένη.
- Έρπουσες πυρκαγιές (εδάφους): καίνε σε ύψος μικρότερο των δύο (2) μέτρων, όπως κλαδιά, φύλλα και κορμούς δέντρων και αν δεν αντιμετωπιστούν, αποτελούν τον προθάλαμο για τις επικόρυφες πυρκαγιές.
- Επικόρυφες πυρκαγιές ή κορυφής ή κόμης: επεκτείνονται στα ψηλά τμήματα ενός δάσους μεγαλύτερα των δύο (2) μέτρων και είναι μεγάλης έντασης και επικινδυνότητας.

Η πυρκαγιά χωρίζεται σε διάφορα μέρη, όπως η *Κεφαλή* ή αλλιώς το *Μέτωπο*, το οποίο είναι το πιο γρήγορο κινούμενο μέρος και περιλαμβάνει το δεξιό και το αριστερό άκρο. Η *Βάση* ή αλλιώς *Ουρά* που αντιστοιχεί στο αντίθετο μέρος του Μετώπου και οι *Νησίδες*, που είναι οι εκτάσεις μέσα στην περίμετρο της φωτιάς που δεν έχουν καεί. Επιπλέον υπάρχουν οι *Κηλίδες*, οι οποίες είναι οι πυρκαγιές που προκαλούνται μπροστά από το κυρίως μέτωπο εξαιτίας του φαινομένου της κηλίδωσης.

Κατά την κατάσβεση των δασικών πυρκαγιών πρέπει να τηρηθούν οι παρακάτω κανόνες για την ασφάλεια των εθελοντών ή των υπαλλήλων του Δήμου, οι οποίοι βοηθούν επικουρικά το έργο της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας (Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, 2009):

- Απαιτείται έμπειρο και εκπαιδευμένο προσωπικό, πυροσβεστικά οχήματα, εναέρια μέσα, χωματουργικά μηχανήματα και κατασβεστικά υλικά.
- Οι πυροσβεστικές εγκαταστάσεις θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για την αποτελεσματικότερη και ασφαλέστερη χρήση, σε περιπτώσεις που οι φλόγες δεν υπερβαίνουν το 1,5 μέτρο ύψος.
- Η χρήση του νερού θα πρέπει να γίνεται με σύνεση, ιδίως όταν δεν υπάρχει οργανωμένη διαδικασία ανεφοδιασμού. Επίσης για τις εγκαταστάσεις προτιμούνται σωλήνες μικρής διαμέτρου για τον λόγο ότι διευκολύνουν τόσο την εγκατάσταση όσο και την μεταφορά τους.
- Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι υψομετρικές διαφορές για την ρύθμιση της πίεσης, με τον πρακτικό κανόνα αύξησης ή μείωσης της πίεσης κατά 1 atm/10 m υψομετρικής διαφοράς.
- Πρέπει να διατηρείτε αποθεματικό νερού της τάξεως του 10% - 20% για αυτοπροστασία.
- Σε περιπτώσεις που το ύψος των φλογών δεν υπερβαίνει το ένα (1) μέτρο, μπορεί να γίνει άμεσος έλεγχος της πυρκαγιάς με φορητά μέσα.

Όσοι επιθυμούν να αποκτήσουν την ιδιότητα του εθελοντή πυροσβέστη υποβάλλουν μεταξύ 1 – 13 Σεπτεμβρίου κάθε έτους αίτηση στην πλησιέστερη Επαγγελματική ή Εθελοντική Πυροσβεστική Υπηρεσία. Κατόπιν εγκρίσεως ακολουθεί η βασική εκπαίδευση των υποψηφίων εθελοντών πυροσβεστών που γίνεται υπό την ευθύνη και εποπτεία της Πυροσβεστικής Ακαδημίας (Π.Σ. - Πανελλήνια Ένωση Εθελοντών, 2024).

1.2.4 Κλιματική Αλλαγή και έντονα Καιρικά Φαινόμενα

Η κλιματική αλλαγή επηρεάζει εκτεταμένα τις περισσότερες περιοχές του πλανήτη και αποτελεί μια από τις πιο σοβαρές απειλές. Μια από τις κύριες επιπτώσεις αυτής της αλλαγής είναι οι υψηλές θερμοκρασίες που παρατηρούνται έντονα τα τελευταία χρόνια. Σύμφωνα με την κλιματική αποτίμηση της Ελλάδας που δημοσιεύτηκε στο Climatebook, το έτος 2023 ήταν το πιο θερμό έτος των τελευταίων 30 ετών (Climatebook, 2024). Μεταξύ των κυριότερων επιπτώσεων περιλαμβάνετε η επιδείνωση της υγείας όχι μόνο του ανθρώπου αλλά και των ζώων και των φυτών.

Σύμφωνα με οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την κλιματική αλλαγή (Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024), οι επιπτώσεις, όπως η αύξηση της θνησιμότητας και της νοσηρότητας που συνδέονται με τον καύσωνα το καλοκαίρι, αποτελούν λόγο ανησυχίας και κρούουν παγκόσμια την κώδωνα του κινδύνου για ένα άμεσο σχέδιο δράσης.

Σε αυτό το σχέδιο δράσης θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι πληθυσμιακές ομάδες με τα χαμηλότερα εισοδήματα και περιουσιακά στοιχεία, οι οποίες είναι περισσότερο εκτεθειμένες στις κλιματικές επιπτώσεις. Στις ομάδες αυτές ανήκουν οι άνεργοι, τα κοινωνικά περιθωριοποιημένα άτομα αλλά και τα άτομα με μειωμένη κινητικότητα και σοβαρά προβλήματα υγείας.

Η μείωση της ευπάθειας και η εφαρμογή μέτρων προσαρμογής δεν αποτελεί καθήκον και αποκλειστική ευθύνη μόνο της κυβέρνησης. Για να αντιμετωπιστούν αυτές οι προκλήσεις, απαιτείται η συνεργασία δημόσιων και ιδιωτικών φορέων.

Η εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση είναι καίριοι παράγοντες και αποτελούν σημαντικό στοιχείο της διαδικασίας προσαρμογής για την διαχείριση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, την ενίσχυση της προσαρμοστικότητας και την μείωση της συνολικής ευπάθειας.

1.3 Φυσικές Καταστροφές και Επιπτώσεις

Μια από τις σοβαρές επιπτώσεις μιας φυσικής καταστροφής είναι η οικονομική απώλεια. Σύμφωνα με τα δεδομένα που παρέχει το European Environment Agency, (2021) παρατηρείται σημαντική αύξηση της οικονομικής ζημιάς λόγω των καιρικών φαινομένων και κλιματικών αλλαγών.

Τα στοιχεία που έχουν δημοσιευθεί από το 1980 έως το 2022 (European Environment Agency, 2023) δείχνουν ότι οι οικονομικές απώλειες λόγω των φυσικών καταστροφών ανήλθαν συνολικά στα 650 δις ευρώ στα κράτη μέλη της Ε.Ε. Ωστόσο για το έτος 2021 η απώλεια ανήλθε στα 59,4 δις και για το έτος 2022 ανήλθε στα 52,3 δις.

Μια άλλη σοβαρή επίπτωση των φυσικών καταστροφών έχει αντίκτυπο στο περιβάλλον. Για παράδειγμα οι πυρκαγιές μπορούν να δημιουργήσουν αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα του αέρα και των υδάτων, στη βιοποικιλότητα και στην αισθητική του εδάφους και του τοπίου. Από την άλλη πλευρά οι σεισμοί και οι

πλημμύρες μπορούν να καταστήσουν ακατάλληλες τις πόλεις για διαβίωση, οδηγώντας τον πληθυσμό σε εσωτερική μετανάστευση. Ένα πρόσφατο παράδειγμα αποτελούν οι πλημμύρες στην Θεσσαλία το 2023.

Αναλύοντας τα δεδομένα του Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) για την περίοδο από το 2016 ως το 2021, αναγκάστηκαν 143,1 εκατ. άνθρωποι να εγκαταλείψουν τις εστίες τους και να μετακινηθούν προς άλλες περιοχές της χώρας τους, λόγω φυσικών καταστροφών (Centre, 2024).

Επιπλέον, μια από τις σοβαρότερες επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών είναι η απώλεια ζωής και οι επιδράσεις στην υγεία των ανθρώπων. Η άμεση έκθεση σε φλόγες ή ακτινοβολούμενη θερμότητα μπορεί να προκαλέσει εγκαύματα, τραυματισμούς και ασθένειες με πιθανό αποτέλεσμα τον θάνατο. Επιπροσθέτως η συγκέντρωση των αερίων ρύπων (όζον, μονοξείδιο του άνθρακα, μονοξείδιο του αζώτου) στην ατμόσφαιρα θα επηρεάσουν την ποιότητα του αέρα και την ανθρώπινη υγεία (Institute European Forest, 2009).

Από την άλλη πλευρά, όσον αφορά την ψυχική υγεία, τα άτομα που επηρεάζονται από τραυματικές εμπειρίες όπως απώλεια αγαπημένων προσώπων ή ζημιές σε περιουσίες, διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο διαταραχής μετατραυματικού στρες, κατάθλιψης, αϋπνίας και άγχους. Οι ψυχολογικές αντιδράσεις από μαζικές καταστροφές στον πληθυσμό, εμφανίζονται σταδιακά και σε φάσεις (Ψυχιατρική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, 2024).

Οι επιπτώσεις αυτές δεν είναι δυνατό να αποφευχθούν πλήρως αλλά η δριμύτητα ενός φαινομένου μπορεί να περιοριστεί σημαντικά με την εφαρμογή ανάλογων στρατηγικών και δράσεων. Η πρόληψη βασίζεται στην μείωση της πιθανότητας να προκληθούν επιπτώσεις από ένα εν δυνάμει καταστροφικό συμβάν, δηλαδή στη μείωση της διακινδύνευσης.

Η διακινδύνευση έχει τις παρακάτω συνιστώσες (Δανδουλάκη, 2011):

- *Επικινδυνότητα*, δηλαδή την πιθανότητα να εκδηλωθεί ένα εν δυνάμει καταστροφικό γεγονός σε μια περιοχή.
- *Έκθεση*, δηλαδή τα εκτεθειμένα σε κίνδυνο στοιχεία (υλικά και άυλα)
- *Τρωτότητα*, δηλαδή την ευπάθεια των εκτεθειμένων σε κίνδυνο στοιχείων αλλά και του συστήματος συνολικά σε ένα εν δυνάμει καταστροφικό γεγονός.

Συστατικό της διακινδύνευσης θεωρείτε η ικανότητα του συστήματος και των επί μέρους στοιχείων του να προσαρμοστεί στις επιπτώσεις που ενδεχομένως θα προκληθούν και να ανακάμψει.

1.3.1 Εκτίμηση Επικινδυνότητας και Τρωτότητας

Η *Εκτίμηση Επικινδυνότητας* είναι μια διαδικασία καταγραφής, ανάλυσης, αξιολόγησης και κατάταξης των κινδύνων/ απειλών σε επίπεδα, με βάση ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια που αφορούν την πιθανότητα (ενδεχόμενο εκδήλωσης), τη συχνότητα και τις επιπτώσεις που συνεπάγεται η εκδήλωση τους. Η εκτίμηση του επιπέδου επικινδυνότητας επιβάλλεται να γίνει ανά θεματική ενότητα και ανά κίνδυνο/απειλή, διότι ο ίδιος κίνδυνος δεν έχει πάντα τις ίδιες επιπτώσεις. (Κοροβέσης, 2018)

Σύμφωνα με το Π.Δ.39/2011 η εκτίμηση της επικινδυνότητας αφορά τις επιπτώσεις στον άνθρωπο (στην ζωή και στην υγεία), τις επιπτώσεις στην οικονομία (υποδομή, οικονομικό κόστος από τη διακοπή της παραγωγής και διάθεσης προϊόντων και υπηρεσιών, κόστος απόκρισης, κόστος θεραπείας της διατάραξης και μακροπρόθεσμα κόστη) και τέλος τις επιπτώσεις στις αναπαραστάσεις του κοινού (την πολιτική, την ασφάλεια και το κράτος δικαίου).

Εκτίμηση τρωτότητας, αφορά τις ιδιότητες μιας υποδομής που μπορούν να περιορίσουν την ικανότητα της να παραμείνει στα αρχικά επίπεδα λειτουργικότητας της ή να παρέχει τις υπηρεσίες της όπως ήταν ο σκοπός της να πράξει, όταν εκτεθεί σε κινδύνους και απειλές που προέρχονται από το εσωτερικό ή το εξωτερικό του συστήματος της υποδομής.

Η τρωτότητα αποτελεί αυξανόμενο μέγεθος, με κυριότερες πηγές της αύξησης να είναι η αύξηση του πληθυσμού, η πίεση για χρήσεις γης, η αστικοποίηση, η κλιματική αλλαγή, η οικονομική ανάπτυξη, η τεχνολογική πρόοδος, η κοινωνική ανισότητα και η παγκοσμιοποίηση. Συνήθως αποτελεί παθογένεια των εγκαταστάσεων.

Τα συστατικά της τρωτότητας είναι η έκθεση, η αντίσταση και η προσαρμοστικότητα. Όταν το σύστημα εκτεθεί σε κινδύνους που μπορεί να προέρχονται από τυχαία, αβέβαια γεγονότα με αρνητικές συνέπειες (για την ανθρώπινη ζωή και το περιβάλλον ή την υγεία) για να μπορέσει να αντισταθεί και στην συνέχεια να προσαρμοστεί θα πρέπει να έχει υπόψη ότι η δυνατότητα για

κατάλληλη προσαρμογή περιορίζεται σημαντικά όταν η αντίσταση είναι χαμηλή και η έκθεση υψηλή (Κοροβέσης, 2018).

Για την μελέτη της τρωτότητας έχουν εφαρμοστεί κατά καιρούς αρκετές μεθοδολογίες όπως η SWOT ανάλυση. Η συγκεκριμένη ανάλυση καταγράφει τα αδύνατα και τα δυνατά σημεία/ περιοχές που συνδέονται με το εσωτερικό της υποδομής, ενώ οι ευκαιρίες και οι απειλές συνδέονται με εξωγενείς παράγοντες (Κοροβέσης, 2018).

1.3.2 Επιπτώσεις Φυσικών Καταστροφών στην Ελλάδα

Είναι σημαντικό να αποτυπωθούν οι μεγαλύτερες Φυσικές Καταστροφές που συνέβησαν στην Ελλάδα. Θεωρήθηκε ότι η μελέτη για το χρονικό διάστημα από το 1999-2023 μπορεί να παρέχει μια αρκετά εμπειριστατωμένη εικόνα σε σχέση με τα πιο σύγχρονα γεγονότα. Όλες αυτές οι καταστροφές είχαν τόσο οικονομικές όσο και κοινωνικές επιπτώσεις. Πιο συγκεκριμένα:

1. Σεισμός στην Πάρνηθα (07/09/1999): Ένας σεισμός 5,9 R ο οποίος προκάλεσε 143 θανάτους (Οικονομικός Ταχυδρόμος, 2023).
2. Βροχοπτώσεις και υπερχειλίση του Ποταμού Κηφισού στην Αττική (08/07/2002): Η υπερχειλίση προκάλεσε σημαντικές ζημιές λόγω των έργων που εκτελούνταν κατά μήκος του Ποταμού Κηφισού κοντά στις εκβολές του, με οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις (Καθημερινή, 2008).
3. Πλημμύρα στην Μάνδρα Αττικής (15/11/2017): Η πλημμύρα προκάλεσε 24 θανάτους και λόγω του πανικού που επικράτησε υπήρξαν ληστείες με 13 συλλήψεις (in.gr, 2019).
4. Δασική πυρκαγιά στο Μάτι Αττικής (23/07/2018): Η πυρκαγιά και η έλλειψη συντονισμού προκάλεσαν 102 θανάτους και σοβαρές ζημιές σε υποδομές, την οικονομία και σε φυσικούς πόρους (European Commision, 2020). Επιπλέον προκάλεσε σημαντικές ψυχικές επιπτώσεις σε παιδιά και έφηβους, σύμφωνα με τον καθηγητή Κολαΐτη Γεράσιμο (Hub ΕΚΠΑ, 2021).

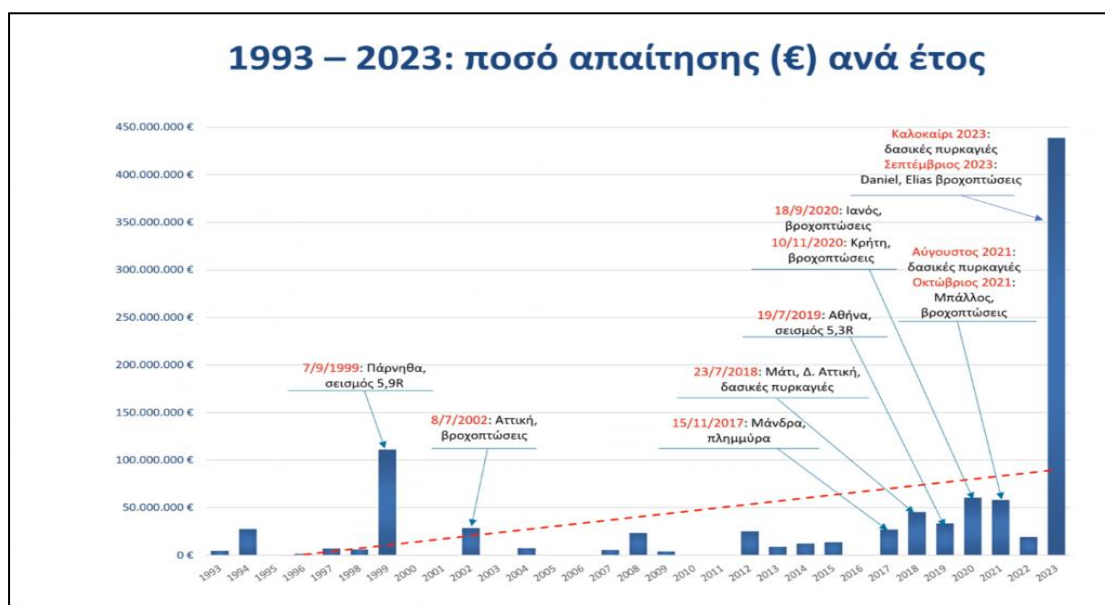
5. Σεισμός στην Πάρνηθα (19/07/2019): Ένας σεισμός μεγέθους 5,3 της κλίμακας Richter, που προήλθε από το ίδιο ρήγμα όπως αυτός του 1999, προκάλεσε οριακές ζημιές σε δευτερεύοντα στοιχεία (ΙΤΣΑΚ, 2019).
6. Μεσογειακός κυκλώνας στην Κεφαλονιά (18/09/2020): Ο κυκλώνας προκάλεσε οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις στο νησί, με ζημιές σε κτίρια, οχήματα και σκάφη, καθώς και σε οδικό δίκτυο και λιμενικές εγκαταστάσεις (elekkas.gr, 2020).
7. Βροχοπτώσεις στην Κρήτη (10/11/2020): Έντονες βροχοπτώσεις στην Χερσόνησο της Κρήτης, πλημμύρισαν ισόγεια κτίρια, αυλές και δρόμους, προκαλώντας ζημιές σε οδικό δίκτυο και υπερχείλιση του ποταμού των Γουβών (in.gr, 2020).
8. Πυρκαγιές Αυγούστου στη Β. Εύβοια, Αττική και Πελοπόννησο (καλοκαίρι 2021): Πυρκαγιές που έπληξαν τις περιοχές, κατέστρεψαν πολλά τετραγωνικά χιλιόμετρα δάσους (dasarxeio.com, 2021).
9. Δασικές πυρκαγιές σε όλη την Ελλάδα (Καλοκαίρι 2023): Πάνω από 200.000 εκτάρια γης έγιναν στάχτη ως το τέλος Αυγούστου με κόστος που εκτιμήθηκε στα 1,66 δις (Οικονομικός Ταχυδρόμος, 2023).
10. Πλημμύρες στην Θεσσαλία (Σεπτέμβριος 2023): Οι πλημμύρες προκάλεσαν θανάτους, χιλιάδες στρέμματα πλημμυρισμένα και καλυμμένα σε λάσπη, καταστροφές σε οικίες, δημόσια κτίρια, οδικό δίκτυο και επιχειρήσεις (Οικονομικός Ταχυδρόμος, 2023).

Από το 1999 έως το 2023 γίνανε πολλές φυσικές καταστροφές με εμφανή αντίκτυπο στην ελληνική κοινωνία σε κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο.

1.3.3 Επιπτώσεις από Στοιχεία Ασφαλιστικών Εταιρειών

Με βάση τα στοιχεία της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδος για τα έτη από το 1993 ως το 2023, μπορούν να αναφερθούν τα συμπεράσματα της έκθεσης τα οποία θα μας βοηθήσουν να εκτιμήσουμε τις επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών από την οπτική των ασφαλιστικών εταιρειών. (ΕΑΕΕ, 2024)

- Οι φυσικές καταστροφές που σχετίζονται με το κλίμα (πλημμύρες και δασικές πυρκαγιές) έχουν μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης (3-5 σοβαρά περιστατικά τον χρόνο).
- Οι πλημμύρες αποτελούν το συχνότερο φαινόμενο και την αιτία για το μεγαλύτερο μέρος των αποζημιώσεων.
- Τα συμβάντα από δυνατό σεισμό παρουσιάζουν σταθερότητα ως προς την συχνότητα εμφάνισης τα τελευταία 10 χρόνια.
- Η δασική πυρκαγιά αποτελεί την αιτία με το πιο έντονο πλήγμα φυσικής καταστροφής: η μέση ζημιά είναι υψηλότερη από τις λοιπές περιπτώσεις καθώς προκαλεί ολικές ή σχεδόν ολικές καταστροφές.
- Οι επιπτώσεις ενός καταστροφικού περιστατικού στις επιχειρήσεις είναι σαφώς μεγαλύτερες από τις κατοικίες, λόγω του μεγαλύτερου μεγέθους των επιχειρηματικών κινδύνων.
- Τα τελευταία χρόνια καταγράφονται ιδιαίτερα έντονες οι συνέπειες των καταστροφικών περιστατικών, τόσο στις κατοικίες όσο και στις επιχειρήσεις.
- Εξαιρετικά σημαντική υπήρξε η δριμύτητα των φυσικών καταστροφών τα τελευταία χρόνια, με αποκορύφωμα το έτος του 2023. Όπως διαφαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα, καταγράφηκαν 8.893 ζημιές από πλημμύρες απαίτησης 390 εκατ. ευρώ και 403 ζημιές από δασικές πυρκαγιές, ποσού απαίτησης 49 εκατ. ευρώ.

Διάγραμμα 1.1

Ανάλυση ζημιών καταστροφικών περιστατικών για το διάστημα 1993-2023

Πηγή:

http://www1.eaee.gr/sites/default/files/Ζημιές_Καταστροφικών_Περιστατικών.pdf

Η ανάλυση των μεγαλύτερων φυσικών καταστροφών στην Ελλάδα από το 1993 ως το 2023, σε συνδυασμό με τα στοιχεία της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδος, αποκαλύπτει ότι παρά το υψηλό ποσοστό ιδιοκατοίκησης στην Ελλάδα, που φθάνει σχεδόν το 70%, οι ασφαλισμένες κατοικίες αντιπροσωπεύουν μόνο το 16% του συνολικού αριθμού των κτιρίων (Καθημερινή, 2023).

Αυτή η μεγάλη διαφορά μεταξύ ποσοστού ιδιοκατοίκησης και ασφαλισμένων κατοικιών μπορεί να ερμηνευτεί με διάφορους τρόπους όπως:

1. Έλλειψη συνειδητοποίησης κινδύνου και ευαισθητοποίησης: Πολλοί άνθρωποι πιστεύουν ότι δεν θα πληγούν οι ίδιοι από σοβαρά προβλήματα, όπως φυσικές καταστροφές.
2. Οικονομικές προτεραιότητες: Οι οικονομικοί περιορισμοί μπορεί να καθιστούν την ασφάλιση κατοικίας χαμηλότερης προτεραιότητας από άλλα έξοδα.

3. Έλλειψη ενημέρωσης: Η έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με τα οφέλη της ασφάλισης μπορεί να οδηγήσει σε αδυναμία αντίληψης του κινδύνου και της ανάγκης για προστασία.

1.3.4 Ασφάλιση έναντι Φυσικών Καταστροφών στην Ελλάδα

Η Ελλάδα απέχει από το μοντέλο υποχρεωτικής ασφάλισης των κτιρίων, παρά το γεγονός ότι αντιμετωπίζει όλους τους κινδύνους των φυσικών καταστροφών, συμπεριλαμβανομένου του σεισμού, ο οποίος αποτελεί μια απρόβλεπτη απειλή. Σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες όπως η Γαλλία, η Γερμανία, το Βέλγιο, η Ολλανδία, η Πορτογαλία, η Ισπανία αλλά και η Ρουμανία που έχουν καθιερώσει την υποχρεωτική ασφάλιση των κτιρίων τους.

Με την δημοσίευση στο ΦΕΚ της απόφασης Α.1014/2024 χορηγείτε από το έτος 2024 μείωση του ΕΝΦΙΑ έως 10% για κατοικίες φυσικών προσώπων που ασφαλίζονται για σεισμό, πυρκαγιά και πλημμύρα. Στην πλατφόρμα *myProperty* οι ιδιοκτήτες υποβάλλουν αίτηση, με τους προσωπικούς κωδικούς taxisnet, στην οποία επιλέγουν έναν ή περισσότερους ΑΤΑΚ για τα ακίνητα που επιθυμούν να συμπεριληφθούν στην αίτηση.

Σύμφωνα με το προαναφερθέν ΦΕΚ, οι προϋποθέσεις που είναι απαραίτητες για την έκπτωση του ΕΝΦΙΑ είναι οι εξής:

- η κατοικία να είναι ασφαλισμένη σε ασφαλιστική επιχείρηση που είναι εγγεγραμμένη στο Μητρώο Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων που τηρείται στην Διεύθυνση Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης της Τράπεζας της Ελλάδος.
- Η ασφάλιση να καλύπτει σωρευτικά τους ασφαλιστικούς κινδύνους σεισμού, πυρκαγιάς και πλημμύρας για χρονικό διάστημα τουλάχιστον τριών (3) μηνών του ίδιου έτους (η μείωση του ΕΝΦΙΑ σε αυτή την περίπτωση θα γίνει αναλογικά).
- Το ασφαλισμένο κεφάλαιο για τους τρεις κινδύνους του προηγούμενου εδαφίου να καλύπτει το σύνολο της αξίας ανακατασκευής του κτίσματος που αποτελεί την οικία.

1.4 Καταστροφή

Καταστροφή νοείται κάθε ταχείας ή βραδείας εξέλιξης φυσικό φαινόμενο ή τεχνολογικό συμβάν στον χερσαίο, θαλάσσιο και εναέριο χώρο, το οποίο προκαλεί εκτεταμένες δυσμενείς επιπτώσεις στον άνθρωπο καθώς και στο ανθρωπογενές ή φυσικό περιβάλλον (ΥΑ 1299/2003).

Οι επιπτώσεις καταστροφής μπορεί να περιλαμβάνουν απώλειες ζωής, τραυματισμούς, ασθένεια και άλλες αρνητικές συνέπειες στην φυσική, διανοητική και κοινωνική ευεξία, μαζί με βλάβες ακινήτων, καταστροφή αγαθών, απώλεια υπηρεσιών κοινωνική και οικονομική διατάραξη και περιβαλλοντική υποβάθμιση.

1.4.1 Διάκριση των Καταστροφών

Ανάλογα με την έκταση της καταστροφής γίνεται και ο κάτωθι διαχωρισμός (Δανδουλάκη, 2011):

Γενική καταστροφή	Καταστροφή που εκτείνεται σε περισσότερες από τρεις Περιφέρειες της χώρας.
Περιφερειακή καταστροφή μεγάλης έντασης	Καταστροφή για την αντιμετώπιση της οποίας απαιτείται η διάθεση δυναμικού και μέσων πολιτικής προστασίας και από άλλες Περιφέρειες ή και από κεντρικές υπηρεσίες και φορείς.
Περιφερειακή καταστροφή μικρής έντασης	Καταστροφή για την αντιμετώπιση της οποίας αρκεί το δυναμικό και τα μέσα πολιτικής προστασίας της Περιφέρειας.
Τοπική καταστροφή μεγάλης έντασης	Καταστροφή για την αντιμετώπιση της οποίας απαιτείται η διάθεση δυναμικού και μέσων πολιτικής προστασίας και από άλλους Νομούς, Περιφέρειες ή και από κεντρικές υπηρεσίες και φορείς.

Τοπική καταστροφή μικρής έντασης	Καταστροφή για την αντιμετώπιση της οποίας αρκεί το δυναμικό και τα μέσα πολιτικής προστασίας σε επίπεδο νομού.
--	---

Πίνακας 1.1

Διάκριση των καταστροφών σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο
(Δανδουλάκη, 2011)

Η ταξινόμηση αυτή των καταστροφών πραγματοποιείται με κριτήρια αφενός την ένταση τους και αφετέρου την ικανότητα αντιμετώπισής τους χωρίς έξωθεν βοήθεια.

1.4.2 Κύκλος Διαχείρισης μιας Καταστροφής

Η διαχείριση των καταστροφών μπορεί να θεωρηθεί ως μια κυκλική διαδικασία κατά την οποία διακρίνουμε τέσσερα επίπεδα τα οποία αποτελούν την λειτουργική βάση του Εθνικού Μηχανισμού και τα οποία είναι (Δανδουλάκη, 2011):

1. Η *πρόληψη*, η οποία περιλαμβάνει το σύνολο των ενεργειών, πρωτοβουλιών, έργων, μέσων και μέτρων που κύριο στόχο έχουν την ελαχιστοποίηση των δυνητικών επιπτώσεων από καταστροφές. Βασικά μέτρα πρόληψης είναι:
 - Ο πολεοδομικός και χωροταξικός σχεδιασμός, εφόσον ληφθεί υπόψη η επικινδυνότητα (η πιθανότητα να εκδηλωθεί ένα καταστροφικό γεγονός σε μια περιοχή) και η τρωτότητα (η ευπάθεια των εκτεθειμένων σε κίνδυνο στοιχείων σε ένα καταστροφικό γεγονός).
 - Η θεσμοθέτηση και η εφαρμογή των πολεοδομικών ρυθμίσεων για την απαγόρευση ή την μείωση της δόμησης σε περιοχές με μεγάλη επικινδυνότητα.

- Η έγκριση χωροθέτησης και ο έλεγχος χρήσεων όπως για παράδειγμα η απαγόρευση της εγκατάστασης επικίνδυνων χρήσεων σε θέσεις που γειτνιάζουν με χώρους που συγκεντρώνουν τρωτές ομάδες πληθυσμού (σχολεία, νηπιαγωγεία, χώροι γυμναστικής).
 - Αναπλάσεις περιοχών μεγάλης τρωτότητας και παροχή κινήτρων για την αναβάθμιση του επιπέδου ασφάλειας των κτιρίων.
 - Η θέσπιση και η εφαρμογή δομικών κανονισμών, προδιαγραφών, οδηγιών και συστάσεων ώστε να επιτυγχάνεται υψηλότερο επίπεδο ασφάλειας κτιρίων και υποδομών.
2. Η *ετοιμότητα*, που περιλαμβάνει την έκδοση έγκαιρων και αποτελεσματικών προειδοποιήσεων, την οργάνωση σχεδίων, προγραμμάτων ετοιμότητας, μέτρων αυτοπροστασίας και ευαισθητοποίησης των πολιτών και τέλος ασκήσεις ετοιμότητας με τον απαραίτητο εξοπλισμό σε μέσα, πόρους και ανθρώπινο δυναμικό.
 3. Η *αντιμετώπιση*, που αφορά την παροχή βοήθειας προς τον πληθυσμό, που στόχο έχει την προστασία των ανθρώπινων ζωών, την μείωση των συνεπειών στην υγεία του πληθυσμού και την άμεση αντιμετώπιση άμεσων αναγκών. Η φάση της αντιμετώπισης είναι η πιο έντονα προβαλλόμενη και η επιτυχής διαχείρισης της δημιουργεί πολιτικά οφέλη. Βασικό εργαλείο σε αυτό το στάδιο αποτελεί ο σχεδιασμός με οδηγό το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας *Ξενοκράτης* με πρωτεύουσα σημασία την εκπαίδευση των εμπλεκόμενων και του πληθυσμού.
 4. Η *αποκατάσταση*, η οποία περιλαμβάνει την συντονισμένη εφαρμογή μέτρων και δράσεων για την άμεση ανακούφιση των πληγέντων με καταγραφή των ζημιών και την επαναφορά βασικών υπηρεσιών και επανόρθωση των υποδομών για την συντομότερη αποκατάσταση των λειτουργιών της κοινωνίας. Οι δράσεις της ανασυγκρότησης βασίζονται σε στρατηγικό σχεδιασμό ή πολιτικές που έχουν σχεδιαστεί, εκ των προτέρων, στην βάση των θεσμικών

αρμοδιοτήτων των αρμόδιων αρχών και φορέων και παρέχουν την δυνατότητα ενεργοποίησης και συμμετοχής του πληθυσμού.

Ο βασικός Νόμος 3013/2002 που διέπει την Πολιτική Προστασία στην χώρα μας, επιτάσσει ότι τα σχέδια δράσης και τα προγράμματα πρόληψης εκπονούνται ανά κατηγορία κινδύνου, λαμβάνονται μέτρα ετοιμότητας και αναλαμβάνονται δράσεις πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης,

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

2.1 Η Πολιτική Προστασία στην Ελλάδα

Στο σημείο αυτό θα αναφερθεί η εξέλιξη του θεσμικού πλαισίου Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα, ξεκινώντας από το 1995 ως το 2023.

Νόμος 2344/1995

Με τον Νόμο 2344/1995 οργανώθηκε η Πολιτική Προστασία και θεσπίστηκε η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας με στόχο την προστασία της χώρας από φυσικές καταστροφές. Το άρθρο 2 του Νόμου συμπεριλαμβάνει στις δυνάμεις της Πολιτικής Προστασίας και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Εκπρόσωποι των ΟΤΑ συμμετέχουν πλέον στις Συνεδριάσεις του Συντονιστικού Νομαρχιακού Οργάνου.

Νόμος 2641/1998

Με τον συγκεκριμένο Νόμο εισήχθηκε η Παλλαϊκή Άμυνα (ΠΑΜ), με την ενεργό συμμετοχή στην εθνική ασφάλεια όσων Ελλήνων και Ελληνίδων μπορούν να προσφέρουν υπηρεσίες για αυτήν και δεν μετέχουν στις Ένοπλες Δυνάμεις.

Νόμος 3013/2002

Η βασική σχεδίαση Πολιτικής Προστασίας στην χώρα μας αρχίζει με τον Ν.3013/2002 (ΦΕΚ Α'102/01-05-2002) *Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και άλλες διατάξεις*. Με τον Νόμο αυτό προβλέφθηκε η συνεργασία των Δήμων με την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας. Ο Νόμος αυτός συμπληρώθηκε με τις διατάξεις του Ν.3536/2007 (ΦΕΚ Α42/23-02-2007) *Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης*.

Με τους Νόμους αυτούς ορίζονται ο σκοπός της Πολιτικής Προστασίας, οι έννοιες και οι ορισμοί, το δυναμικό και τα μέσα Πολιτικής Προστασίας, καθώς και οι αρμοδιότητες τους σε κεντρικό και αποκεντρωμένο επίπεδο. Με τον Ν.3013/2012

καταργήθηκαν οι διατάξεις του Ν.2641/1998 και αναβαθμίστηκε η Πολιτική Προστασία.

Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας Ξενοκράτης

Το σχέδιο αυτό που θεσμοθετήθηκε με την Υ.Α 1299/2003 (ΦΕΚ 423 10-04-2003) και συμπληρώθηκε με την Υ.Α 3384/2006 (ΦΕΚ 776 28-06-2006) αποτέλεσε την βάση σχεδίασης και ενέργειας του κρατικού μηχανισμού για την αντιμετώπιση καταστροφικών φαινομένων. Το ΓΣΠΠ Ξενοκράτης παρέχει συντονιστικές οδηγίες και κατευθύνσεις για την τυποποίηση διαδικασιών και των σχεδίων έκτακτης ανάγκης. Ειδικότερα η Υ.Α 1299/2003 (ΦΕΚ 423 10-04-2003) περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Τις κατηγορίες των καταστροφών.
- Το σύστημα κινητοποίησης της Πολιτικής Προστασίας.
- Τα επίπεδα διοίκησης και τις αντίστοιχες υπηρεσίες και φορείς που εμπλέκονται στο σχεδιασμό για κάθε κατηγορία καταστροφής.
- Τα όργανα διοίκησης και συντονισμού των επιχειρησιακών δυνάμεων σε όλα τα επίπεδα.
- Επιστημονική και επιχειρησιακή ορολογία πολιτικής προστασίας με εξειδίκευση για κάθε κατηγορία καταστροφών.

Σύμφωνα με την ίδια Υπουργική Απόφαση, ο εθνικός μηχανισμός ενεργοποιείται κλιμακούμενος ανάλογα και με την κατάσταση ετοιμότητας η οποία διαβαθμίζεται ως εξής:

α) Φάση 1^η - Κατάσταση συνήθους ετοιμότητας

Τίθεται σε εφαρμογή το σύστημα επικοινωνίας και ροής πληροφοριών για την συνεννόηση μεταξύ των εμπλεκόμενων. Καταγράφονται τα μέσα Πολιτικής Προστασίας και ελέγχεται η επάρκεια και καταλληλότητα αυτών.

β) Φάση 2^η - Κατάσταση αυξημένης ετοιμότητας

Συνέρχονται τα επιτελικά και επιχειρησιακά όργανα και διατελούν σε πλήρη ετοιμότητα για την εκτέλεση της αποστολής τους.

γ) Φάση 3^η - Κατάσταση άμεσης κινητοποίησης επέμβασης

Οι επιχειρησιακές δυνάμεις συνεργαζόμενες ευρίσκονται σε πλήρη δράση. Το ανθρώπινο δυναμικό και τα υλικοτεχνικά μέσα αξιοποιούνται κατά τον καλύτερο τρόπο. Όπου κρίνεται σκόπιμο, ενημερώνονται και οι πολίτες για την λήψη μέτρων αυτοπροστασίας, συνδρομή και διευκόλυνσης του έργου του κράτους.

δ) Φάση 4^η - Κατάσταση αποκατάστασης αρωγής

Γίνεται εκτίμηση ζημιών, εκτίμηση της καταστάσεως από ειδικούς και αρμόδιους και ακολούθως παρέχεται άμεση αρωγή στους πληγέντες.

Νόμος 4662/2020 και 5075/2023

Με τον Νόμο 4662/2020 και με την τροποποίηση του με τον Νόμο 5075/2023 καλύπτεται πλέον ολόκληρος ο κύκλος διαχείρισης καταστροφών και ο Εθνικός Μηχανισμός συνιστά πλέον το σύνολο των συντρεχουσών επιχειρησιακών και διοικητικών δομών και λειτουργιών της Πολιτικής Προστασίας. Βάση των τελευταίων Νόμων η ανάλυση των κινδύνων θεωρείται προϋπόθεση και συνιστώσα τόσο για την εκπόνηση του Εθνικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο όσο για την εκπόνηση και εφαρμογή των Γενικών Σχεδίων Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών και Διαχείρισης Συνεπειών. Το θεσμικό πλαίσιο για την Πολιτική Προστασία στην Ελλάδα πλέον εκσυγχρονίζεται. Υπήρξε μια καθυστέρηση στην εφαρμογή του Νόμου 4662 λόγω και της πανδημίας COVID-19, αλλά από το 2024 και μετά την ψήφιση του Νόμου 5075/2023, τα ενδιαφερόμενα μέρη ενθαρρύνονται προκειμένου να συμμετάσχουν στην επιχειρησιακή υλοποίηση του νέου νόμου (Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, 2021).

2.2 Όργανα Σχεδιασμού και Εφαρμογής Πολιτικής Προστασίας

Το σύστημα Πολιτικής Προστασίας βασίζεται σε ένα συντονισμένο δίκτυο μονάδων διοίκησης σε κεντρικό και αποκεντρωμένο επίπεδο.

Στα κεντρικά όργανα σχεδιασμού και εφαρμογής των δράσεων Πολιτικής Προστασίας, ανήκουν:

- Η Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας (Ν.4662/2020 και Ν.5075/2023) (ΔΕΕΣΠΠ), η οποία είναι μια κυβερνητική

επιτροπή με αρμοδιότητες που συνδέονται με την χάραξη και την σχεδίαση της κυβερνητικής πολιτικής της χώρας σε θέματα πολιτικής προστασίας. Έργο της είναι να εγκρίνει την Εθνική Πολιτική Μείωσης Κινδύνου Καταστροφών και τον Εθνικό Σχεδιασμό Πολιτικής Προστασίας κατόπιν προηγούμενης εισήγησης του Υπουργού Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. Επίσης, προβαίνει σε ετήσιο απολογισμό αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων, σχεδίων, μέτρων και δράσεων του Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας, σε επίπεδο πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης. Η επιτροπή συγκαλείται άμεσα κάθε φορά που υπάρχει κατάσταση κινητοποίησης (red code) με σκοπό τον καλύτερο συντονισμό όλων των κυβερνητικών δράσεων, προληπτικού και κατασταλτικού χαρακτήρα, εντός του πλαισίου του Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας.

- Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (ΓΓΠΠ), που συστάθηκε με τον Ν.2344/1995, είναι ένα όργανο σχεδιασμού και εφαρμογής της Πολιτικής Προστασίας. Όπως αναφέρει η Καραμάνου (2021), « η ΓΓΠΠ συνιστά Διοικητική Δομή και υπερκείμενη Επιχειρησιακή Δομή του Εθνικού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας και έχει ως αποστολή την μελέτη, την επεξεργασία, το σχεδιασμό, την οργάνωση και τον συντονισμό του συνόλου των δράσεων πολιτικής προστασίας όλων των εμπλεκόμενων φορέων για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών και λοιπών απειλών που δύναται να προκαλέσουν καταστάσεις έκτακτου ανάγκης, κατά τη διάρκεια ειρηνικής περιόδου, με στόχο την προστασία της ζωής, της υγείας της παρουσίας των πολιτών, του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς, τον έλεγχο εφαρμογής των ανώτερο, καθώς και την ενημέρωση των πολιτών για τα ζητήματα αυτά ».

Προϊστάμενος της ΓΓΠΠ είναι ο Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας (γγΠΠ) και δύναται να ορίζεται και Αναπληρωτής Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας.

Στην συνέχεια υπάρχουν τα Αποκεντρωμένα Όργανα Σχεδιασμού Δράσεων Πολιτικής Προστασίας, που ενισχύθηκαν επιπλέον σύμφωνα με τον Ν.3013/2002. Ο κρίσιμος ρόλος που έχει η τοπική αυτοδιοίκηση στην αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών ώθησε την Κεντρική Διοίκηση να

ενισχύσει τον ρόλο των ΟΤΑ στην Πολιτική Προστασία. Έτσι στην συνέχεια με τον Νόμο 4662/2020 και με τις τελευταίες αλλαγές που έγιναν με τον Ν5075/2023 έχουμε τα κάτωθι Συντονιστικά Όργανα Πολιτικής Προστασίας:

- Το Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (ΣΟΠΠ) της ΓΓΠΠ, το οποίο συνιστά την ανώτατη επιχειρησιακή δομή του Εθνικού Μηχανισμού. Στην σύνθεση μετέχουν ο Γενικός Γραμματέας της Πολιτικής Προστασίας ως Πρόεδρος, ο Διοικητής του Συντονιστικού Οργάνου της Πολιτικής Προστασίας, Αρχηγοί του Πυροσβεστικού Σώματος, της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού Σώματος, ο Υπαρχηγός του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας, ο Πρόεδρος του ΕΚΑΒ. Οι αρμοδιότητες του ΣΟΠΠ είναι συντονιστικές. Συγκεκριμένα είναι υπεύθυνο για τη λήψη μέτρων εκτίμησης και πρόβλεψης κινδύνων, το συντονισμό δράσεων και μέτρων αποκατάστασης και της ενημέρωσης των πολιτών. Το ΣΟΠΠ θα λειτουργεί και θα συνεδριάζει σε μόνιμη βάση. Μέχρι την λειτουργία του εν λόγω οργάνου θα εξακολουθεί να λειτουργεί το προϋφιστάμενο Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (ΚΣΟΠΠ). Κατά την διάρκεια της εξέλιξης των ανωτέρω καταστροφών το ΚΣΟΠΠ λειτουργεί σε όλη την διάρκεια του εικοσιτετραώρου.
- Τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Συντονιστικά Όργανα Πολιτικής Προστασίας (ΠΕΣΟΠΠ) τα οποία αποτελούν βασική επιχειρησιακή δομή του Εθνικού Μηχανισμού και ορίζονται ως Αποκεντρωμένα Περιφερειακά Όργανα Πολιτικής Προστασίας. Οι κύριες αρμοδιότητες είναι να κατευθύνουν σε περιφερειακό επίπεδο, το έργο των Τοπικών Επιχειρησιακών Συντονιστικών Οργάνων Πολιτικής Προστασίας και λειτουργούν σε συνεχή και αδιάλειπτη βάση. Τα όργανα αυτά αποτελούνται από τον Περιφερειάρχη ως Πρόεδρο και με απόφαση του μπορούν να καλούνται στις συνεδριάσεις του ΠΕΣΟΠΠ στελέχη όλων των δημοσίων και ιδιωτικών φορέων, εταιρειών κοινής ωφελείας, παραχώρησης έργων υποδομής, εποπτευόμενων φορέων του Δημοσίου ή στελέχη λοιπών φορέων της χωρικής του αρμοδιότητας. Μέχρι να λειτουργήσουν τα ΠΕΣΟΠΠ, στις αρχές του 2024, εξακολουθούν να λειτουργούν τα προϋφιστάμενα Συντονιστικά Όργανα Πολιτικής Προστασίας

των Περιφερειακών Ενοτήτων (ΣΟΠΠ). Το ΣΟΠΠ έχει ως αποστολή την υποβοήθηση του έργου του αρμόδιου εκλεγμένου χωρικού Αντιπεριφερειάρχη για την διάθεση και το συντονισμό δράσης του απαραίτητου δυναμικού και των μέσων για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση καταστροφών στην Περιφερειακή Ενότητα του. Για τον λόγο αυτό διαθέτουν πόρους για να συνδράμουν το έργο του.

- Τα Τοπικά Επιχειρησιακά Συντονιστικά Όργανα Πολιτικής Προστασίας (ΤΕΣΟΠΠ) το οποίο είναι ένα συλλογικό όργανο που συνίσταται ως Αποκεντρωμένο Όργανο Πολιτικής Προστασίας, για τους σκοπούς της επιχειρησιακής αποστολής του ΠΕΣΟΠΠ σε επίπεδο Δήμου και συγκροτείται με απόφαση Δημάρχου, ο οποίος προεδρεύει. Πρόκειται για επιχειρησιακή δομή του Εθνικού Μηχανισμού στις αρμοδιότητες του οποίου υπάγεται η κατεύθυνση σε τοπικό επίπεδο του έργου της Πολιτικής Προστασίας για καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης όλου του κύκλου διαχείρισης των καταστροφών, η συνεργασία με άλλους φορείς για εξεύρεση πόρων και η υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και ειδοποίησης των πολιτών.

Στην σύνθεση του μετέχουν ο Αντιδήμαρχος Πολιτικής Προστασίας, ο Προϊστάμενος του Αυτοτελούς Τμήματος Πολιτικής Προστασίας, ο Προϊστάμενος της Δημοτικής Αστυνομίας, ο Διοικητής της κατά τόπου Πυροσβεστικής Υπηρεσίας, ο Διοικητής του αρμόδιου αστυνομικού τμήματος και τροχαίας, ο Διοικητής μονάδων υγείας του Δήμου, ο ανώτερος Διοικητής φρουράς, ο εκπρόσωπος ΕΚΑΒ, ο Προϊστάμενος της δασικής υπηρεσίας και οποιοσδήποτε άλλος κατά την κρίση του Προέδρου που δύναται να συνεισφέρει στους σκοπούς του ΤΕΣΟΠΠ. Εξακολουθεί όμως στις αρχές του 2024 να λειτουργεί το προϋφιστάμενο (και μη καταργηθέν) Συντονιστικό Τοπικό Όργανο (ΣΤΟ). Σημαντικό να αναφερθεί ότι στις συνεδριάσεις δύναται να λαμβάνουν μέρος και άλλοι εκπρόσωποι υπηρεσιών μετά από πρόσκληση του Προέδρου.

- Υπάρχει η σύσταση δεκατριών (13) Περιφερειακών Επιχειρησιακών Κέντρων Πολιτικής Προστασίας (ΠΕΚΕΠΠ) που λειτουργούν επί εικοσιτετραώρου βάσεως, ένα (1) σε κάθε Περιφέρεια. Επιπλέον σε κάθε Περιφέρεια λειτουργεί

Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας, η οποία εντός δεκαοχτώ (18) μηνών από την έναρξη του Νόμου 5075/2023 με ευθύνη του Περιφερειάρχη οφείλει να συντάξει Περιφερειακό Σχεδίου Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών και Διαχείρισης Συνεπειών για φυσικές, τεχνολογικές καταστροφές και λοιπές απειλές εντός της χωρικής επικράτειας της Περιφέρειας.

- Το Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων και Διαχείρισης Κρίσεως (ΕΣΚΕΔΙΚ) είναι ειδική Κεντρική Υπηρεσία του Πυροσβεστικού Σώματος. Υπάγεται στον γγΠΠ και αναλαμβάνει τον επιχειρησιακό συντονισμό και την συνεργασία όλων των συναρμόδιων Υπηρεσιών στο πλαίσιο εφαρμογής του Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση σοβαρών συμβάντων. Σύμφωνα με τις οδηγίες της ΓΓΠΠ μέχρι την οριστική στελέχωση του ΕΣΚΕΔΙΚ, παραμένει σε ισχύ η προϋφιστάμενη δομή του Ενιαίου Συντονιστικού Κέντρου Επιχειρήσεων (ΕΣΚΕ), το οποίο και είχε συσταθεί το 2014 με επιμέρους μονάδες, το Συντονιστικό Επιχειρησιακό Κέντρο Υπηρεσιών του Πυροσβεστικού Σώματος (199 - ΣΕΚΥΠΣ), το Συντονιστικό Κέντρο Δασοπυρόσβεσης (ΣΚΕΔ) και το Κέντρο Επιχειρήσεων της Πολιτικής Προστασίας (ΚΕΠΠ) η οποία είναι υπεύθυνη για την λειτουργία της Μονάδας Ευρωπαϊκού Αριθμού Έκτακτης Ανάγκης - 112.
- Τέλος, υπάρχουν και ειδικοί φορείς, όπως ο Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (ΟΑΣΠ), ο οποίος αποτελεί τον συντονιστικό φορέα της αντισεισμικής πολιτικής στην Ελλάδα και ιδρύθηκε με τον Νόμο 1349 (ΦΕΚ 52, Α', 25-04-1983). Το σχέδιο *ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ* ειδικεύεται για την αντισεισμική προστασία στο *ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ-ΣΕΙΣΜΟΙ*. Ο ΟΑΣΠ εδώ και χρόνια εφαρμόζει πρόγραμμα συνεχούς συνεργασίας με τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και τους ΟΤΑ για την εκπόνηση επικαιροποιημένου και ρεαλιστικού τοπικού σχεδίου, παρέχοντας για αυτό το σκοπό τεχνογνωσία και εμπειρία καθώς και προγράμματα ενημέρωσης και εκπαίδευσης.

2.3 Ο Ρόλος των Δήμων στην Πολιτική Προστασία

Οι Δήμοι παίζουν σημαντικό ρόλο στην Πολιτική Προστασία. Ήδη από τον Νόμο 3013/2002 άρθρο 13 οι Δήμαρχοι συντονίζουν και επιβλέπουν το έργο της Πολιτικής Προστασίας. Έχουν την ευθύνη εφαρμογής του ετήσιου σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας αναφορικά με τους ΟΤΑ, διατυπώνουν εισήγηση για τον σχεδιασμό Πολιτικής Προστασίας των ΟΤΑ, η οποία υποβάλλεται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας για τη διαμόρφωση σχετικής πρότασης. Επιπλέον, έχουν την ευθύνη της διάθεσης και του συντονισμού της δράσης του απαραίτητου δυναμικού και των μέσων για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών εντός των ορίων του οικείου ΟΤΑ. Με τον Ν.3013/2002 ορίζεται ότι σε όλους τους Δήμους λειτουργεί Γραφείο Πολιτικής Προστασίας και Συντονιστικό Τοπικό Όργανο. Κατά την διάρκεια της εξέλιξης της καταστροφής, καθώς και του έργου αποκατάστασης των ζημιών, το πιο πάνω όργανο λειτουργεί σε 24ώρη βάση.

Με τον Νόμο 3852/07-06-2010 προβλέπεται η σύσταση Υπηρεσιακών Μονάδων Περιβάλλοντος Πολιτικής Προστασίας στους Δήμους και σύμφωνα με τον Νόμο οφείλει να συστήσει στην έδρα του το Συντονιστικό Τοπικό Όργανο (ΣΤΟ) του οποίου επικεφαλής είναι ο Δήμαρχος. Δύναται να συμμετέχουν μέσω του Δημάρχου στο Συντονιστικό Νομαρχιακό Όργανο (ΣΝΟ) και να συγκροτούν κέντρο επιχειρήσεων. Οι Δήμοι συντάσσουν Μνημόνιο Ενεργειών στο οποίο καταγράφουν τις δράσεις ευθύνης τους και τους κανόνες εμπλοκής τους.

Επιπλέον μπορούν να καταρτίσουν Μνημόνιο Συνεργασίας με τους συμπλεκόμενους σε τοπικό επίπεδο φορείς και οφείλουν να καταρτίσουν ένα σχέδιο δράσης για την επιχειρησιακή αντιμετώπιση καταστροφών και καταστάσεων εκτάκτου ανάγκης το οποίο στηρίζεται στο Μνημόνιο Ενεργειών και στο Μνημόνιο Συνεργασίας.

Με τον Νόμο 4662/2020 και με τον Νόμο 5075/2023 συστήνεται πλέον στους Δήμους Αυτοτελές Τμήμα Πολιτικής Προστασίας, το οποίο υπάγεται απευθείας στον Δήμαρχο. Το προσωπικό του τμήματος έχει την υποχρέωση άμεσης επικοινωνίας με το Εθνικό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας και με το Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων και Διαχείρισης Κρίσεων, οι οποίοι θα παρέχουν συνεχή ανατροφοδότηση της κατάστασης και διαρκή ενημέρωση για τις εξελίξεις των δράσεων αντιμετώπισης των φυσικών καταστροφών. Στη συνέχεια ο Δήμος έχει την

ευθύνη της άμεσης κοινοποίησης κάθε περιστατικού Πολιτικής Προστασίας που εκδηλώνεται εντός του οικείου Δήμου. Το Αυτοτελές Τμήμα Πολιτικής Προστασίας παρέχει την αναγκαία συνδρομή στην δράση των ΤΕΣΟΠΠ, προγραμματίζει και υλοποιεί δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών για ζητήματα Πολιτικής Προστασίας, με ιδιαίτερη μέριμνα στην υλοποίηση δράσεων σε προσβάσιμες μορφές για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών με αναπηρία.

Η Πολιτική Προστασία επιμελείται με ευθύνη του οικείου Δημάρχου εντός 18 (δεκαοχτώ) μηνών από την έναρξη του Νόμου 5075/2023 τη σύνταξη Τοπικού Σχεδίου Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών και Διαχείρισης Συνεπειών για φυσικές, τεχνολογικές καταστροφές και λοιπές απειλές εντός της χωρικής Επικράτειας του Δήμου, το οποίο επικαιροποιείται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Το τοπικό σχέδιο θα εναρμονίζεται με τα Γενικά Σχέδια της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας. Στο Άρθρο 17, παρ.4 του Νόμου 5075/2023 τα τοπικά σχέδια θα περιλαμβάνουν:

- Διαδικασίες για την λήψη απόφασης οργανωμένης απομάκρυνσης πολιτών για προστασία της ζωής και της υγείας των πολιτών.
- Εναλλακτικές οδεύσεις ασφαλούς απομάκρυνσης από εξελισσόμενο κίνδυνο και μέτρα εξασφάλισης της, όπως την προσωρινή μονοδρόμηση οδών διπλής κατεύθυνσης.
- Διαδικασίες για την ενημέρωση και την οργάνωση της απομάκρυνσης του κοινού, συμπεριλαμβανομένων και των ατόμων με αναπηρία
- Τον ορισμό τοπικών σημείων συγκέντρωσης σε περίπτωση κινδύνου, κατάλληλων χώρων υποδοχής, προσωρινής καταφυγής, στέγασης και παροχής διοικητικής μέριμνας.
- Μέριμνα για επαρκή αποθέματα ή γραμμή άμεσης τροφοδοσίας προς κάλυψη των πρώτων αναγκών των πολιτών στα τοπικά σημεία συγκέντρωσης σε είδη πρώτης ανάγκης, ρουχισμό και φάρμακα.
- Τα τοπικά σχέδια των Δήμων αναρτώνται στην ιστοσελίδα του αντίστοιχου Δήμου.
- Η επικαιροποίηση των οδηγιών και του σχεδιασμού της πολιτικής προστασίας διενεργείται μέσω του ενιαίου ευρωπαϊκού αριθμού έκτακτης ανάγκης 112 σε

κάθε εξελισσόμενη κρίση ή κίνδυνο με μήνυμα προς το σύνολο των πληττόμενων πολιτών.

Σε περίπτωση κατάστασης έκτακτης ανάγκης τοπικής εμβέλειας, η κήρυξη της εκτάκτου ανάγκης γίνεται από τον γγΠΠ μετά από αίτημα του Δημάρχου. Η κήρυξη της κατάστασης έκτακτης ανάγκης αίρεται αυτοδίκαια με την πάροδο 30 ημερών και δύναται να παρατείνεται για περίοδο που δεν υπερβαίνει τις 30 ημέρες με αιτιολογημένο αίτημα του αρμόδιου Δημάρχου.

Η Δανδουλάκη (2011) αναφέρει ότι έρευνες έχουν δείξει ότι σε περιόδους κρίσης, ο πληθυσμός απευθύνεται κατά προτεραιότητα στον Δήμο. Από την άλλη βλέποντας και τις αρμοδιότητες και τις ευθύνες που εκχωρούνται στους Δήμους, ιδιαίτερα και με τον τελευταίο Νόμο 5075/2023, καταλαβαίνει κανείς ότι το βάρος που έχουν πλέον να διαχειριστούν οι τοπικοί άρχοντες είναι μεγάλο.

2.4 Επιχειρησιακός Σχεδιασμός στους ΟΤΑ

Η καταστροφή όπως είδαμε και από τις επιπτώσεις που προκαλούνται μπορεί να συγκριθεί με τις επιπτώσεις ενός πολέμου. Αν θεωρήσουμε τις επιπτώσεις της καταστροφής ως μια εισβολή, οι ανθρώπινες κοινότητες καλούνται να δράσουν. Για να δράσουν επιτυχώς όμως, χρειάζεται να εφαρμοστεί μια στρατηγική. Ο στρατηγικός σχεδιασμός για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών προβλέπεται σε επίπεδο χώρας δηλαδή σε κεντρικό κρατικό επίπεδο καθώς συντάσσεται με την συμβολή των αρμόδιων Υπουργείων και της ΓΓΠΠ προκειμένου να είναι πλήρως εναρμονισμένος μεταξύ εμπλεκόμενων φορέων.

Ήδη από τον Ν. 3852/07-06-2010, κάθε Δήμος οφείλει να συντάσσει Μνημόνιο Ενεργειών εναρμονισμένο με τα επιχειρησιακά σχέδια της Περιφέρειας και ένα σχέδιο δράσης για την επιχειρησιακή αντιμετώπιση καταστροφών και καταστάσεων εκτάκτου ανάγκης. Με την έναρξη του Νόμου 5075/2023 οι Δήμοι οφείλουν να συντάξουν Τοπικό Σχέδιο Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών και Διαχείρισης Συνεπειών για φυσικές, τεχνολογικές καταστροφές και λοιπές απειλές εντός της χωρικής Επικράτειας του Δήμου.

Η δημιουργία αυτού του σχεδίου δεν πρέπει να είναι μια τυποποιημένη διοικητική αντίδραση αλλά να αποτελεί μια διαδικασία που ξεκινάει με την ανάλυση των

φυσικών καταστροφών και των επιπτώσεών τους, που θα κάνει ο κάθε Δήμος ξεχωριστά. Για να εντοπιστούν αναλυτικά οι κίνδυνοι θα βοηθήσουν προϋπάρχουσες μελέτες και ιστορικά γεγονότα.

Σημαντικό στοιχείο αποτελεί επίσης η δημιουργία ενός επιχειρησιακού σχεδίου δηλαδή η οργάνωση, διαχείριση των πόρων (άνθρωποι και μέσα) και των ρόλων, σε όλα τα στάδια της έκτακτης ανάγκης (πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση). Το σχέδιο θα εναρμονίζεται με το σχέδιο της ΓΠΠΠ για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων.

Τέλος, καταλήγει στον έλεγχο και στην επικαιροποίηση του σχεδίου. Σε αυτό το σημείο θα ληφθούν υπόψη οι ασκήσεις ετοιμότητας που θα πραγματοποιηθούν, η εκπαίδευση των πολιτών και του ανθρώπινου δυναμικού του Δήμου καθώς και η επικαιροποίηση των οδηγιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

3.1 Εισαγωγή

Το νέο θεσμικό πλαίσιο με το Νόμο 4662/2020 δημιούργησε την ανάγκη να δυναμώσει η επιχειρησιακή ικανότητα των Δήμων για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων που προκαλούνται από φυσικά φαινόμενα. Στις νέες αυτές απαιτήσεις η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Ε.) σε συνεργασία με τον επιστημονικό της βοηθό, το Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ι.Τ.Α.) και με επιστημονικό υπεύθυνο τον καθηγητή Λέκκα Ευθύμη, προχώρησε το 2021 στην έκδοση του *Οδηγού Επιχειρησιακού Σχεδιασμού για την Διαχείριση Κινδύνων και Κρίσεων σε Επίπεδο Δήμων*. Η ενέργεια αυτή αποσκοπούσε στο να δοθεί σε όλους τους Δήμους η δυνατότητα να υλοποιήσουν τα σχέδια δράσης τους με τις κατάλληλες γνώσεις και την τεχνική υποστήριξη που παρέχει ο συγκεκριμένος οδηγός.

Ο οδηγός αυτός είναι χωρισμένος σε ενέργειες που θα πραγματοποιηθούν πριν, κατά την διάρκεια και μετά την εκδήλωση φυσικών καταστροφών.

3.2 Δράσεις για την Αντιμετώπιση Εκτάκτων Αναγκών πριν την Εκδήλωση Φυσικών Καταστροφών

Πριν την πραγματοποίηση μιας φυσικής καταστροφής, ο επιχειρησιακός σχεδιασμός του Δήμου θα πραγματοποιηθεί προπαρασκευαστικά με μια ακολουθία συγκεκριμένων δράσεων:

Αρχικά θα ορισθεί ο υπεύθυνος του Γραφείου Πολιτικής Προστασίας του Δήμου, με απόφαση Δημάρχου.

Στην συνέχεια με εντολή του Δημάρχου, οι τεχνικές υπηρεσίες μαζί με το Γραφείο Πολιτικής Προστασίας θα έχουν την ευθύνη της σύνταξης και επικαιροποίησης των *Σχεδίων Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών και άμεσης / βραχείας Διαχείρισης Συνεπειών από την Εκδήλωση Καταστροφών*, τα οποία θα υποβληθούν στην

εκτελεστική επιτροπή του Δήμου για να εγκριθούν από το Δημοτικό Συμβούλιο. Στα πλαίσια αυτά συντάσσονται τηλεφωνικοί κατάλογοι με τηλέφωνα και θέσεις υπευθύνων του Δήμου, οι οποίοι κοινοποιούνται στις κατά τόπους αρμόδιες υπηρεσίες του Πυροσβεστικού Σώματος και της ΕΛ.ΑΣ.

Τα σχέδια που θα έχουν εγκριθεί από το Δημοτικό Συμβούλιο θα κοινοποιηθούν από το γραφείο Πολιτικής Προστασίας, στην Πυροσβεστική Υπηρεσία, στην Αστυνομική Διεύθυνση και το Αστυνομικό Τμήμα, για λόγους άμεσης κινητοποίησης και πληρέστερης ενημέρωσης.

Πιο συγκεκριμένα οι υπηρεσίες του Δήμου στο προπαρασκευαστικό στάδιο οφείλουν να πραγματοποιήσουν τις παρακάτω ενέργειες (ΙΤΑ - ΚΕΔΕ, 2021):

- Να καταρτίσουν Μνημόνια Συνεργασίας με ιδιωτικούς φορείς για την εξασφάλιση επιπλέον πόρων για την ενίσχυση του έργου του Δήμου.
- Να καθορίσουν τους χώρους συγκέντρωσης του πληθυσμού, μετά από σχετική συνεννόηση με την οικεία Περιφέρεια.
- Να ενημερώσουν το κοινό για τη λήψη μέτρων πρόληψης και αυτοπροστασίας από κινδύνους που προέρχονται από σεισμούς με βάση τις κατευθυντήριες οδηγίες και το έντυπο υλικό που έχουν εκδοθεί από την ΓΓΠΠ και τον ΟΑΣΠ.
- Να πραγματοποιήσουν προσεισμικούς ελέγχους κτιρίων αρμοδιότητας του Δήμου, βάση των κατευθυντήριων οδηγιών του ΟΑΣΠ.
- Να προχωρήσουν στην σύσταση και στην συγκρότηση επιτροπών καταγραφής των ζημιών του Δήμου για τη χορήγηση οικονομικής ενίσχυσης σε όσους περιέρχονται σε κατάσταση ανάγκης (προνοιακό επίδομα).
- Να πραγματοποιήσουν την εγκατάσταση και την συντήρηση πυροσβεστικών υδροστομιών για κατάσβεση πυρκαγιάς ώστε να υπάρχει η δυνατότητα πλήρωσης των πυροσβεστικών οχημάτων.
- Επιπλέον να μεριμνήσουν για την εξασφάλιση των οικονομικών πόρων, για την υλοποίηση των δράσεων που προβλέπονται στο σχέδιο (συντήρηση και λειτουργία μηχανημάτων και εξοπλισμού, μίσθωση μηχανημάτων, πρόσληψη εποχικού προσωπικού, προμήθεια υλικών κ.α.)
- Το Γραφείο Πολιτικής Προστασίας οφείλει να έχει τον έλεγχο της λειτουργίας του συστήματος επικοινωνίας και ροής πληροφοριών για την διασφάλιση της ικανότητας απρόσκοπτης ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων και της λήψης αποφάσεων.

- Το Γραφείο Πολιτικής Προστασίας πρέπει να προγραμματίζει τις διενέργειες άσκησης Πολιτικής Προστασίας για την εκπαίδευση του προσωπικού και την αξιολόγηση της επιχειρησιακής ετοιμότητας των υπηρεσιών του Δήμου.
- Η υπηρεσία Πρόνοιας του Δήμου οφείλει να τηρεί κατάλογο με τους ωφελούμενους του προγράμματος *Βοήθεια στο Σπίτι* του Δήμου.
- Οι τεχνικές υπηρεσίες του Δήμου πριν την έναρξη της αντιπυρικής περιόδου, οφείλουν να προβούν σε όλες τις ενέργειες για την συντήρηση εξοπλισμού και μέσων που θα χρησιμοποιηθούν για την υποστήριξη του έργου του Πυροσβεστικού Σώματος.
- Το Γραφείο Πολιτικής Προστασίας να τηρεί αρχείο με τις Εθελοντικές Οργανώσεις του Δήμου, επίσης να παρακολουθεί καθημερινά τον Χάρτη Πρόβλεψης Κινδύνου Πυρκαγιάς που εκδίδεται από την ΓΓΠΠ και ενημερώνει τον Δήμαρχο.
- Το Γραφείο Πολιτικής Προστασίας, σε συνεργασία με τις τεχνικές υπηρεσίες του Δήμου οφείλει να έχει επικαιροποιημένο κατάλογο υπαλλήλων, με τα κατάλληλα προσόντα προκειμένου να χρησιμοποιηθούν για τον άμεσο έλεγχο των κτιρίων του Δήμου, που στεγάζονται οι οργανικές μονάδες και τον άμεσο οπτικό έλεγχο των σχολικών μονάδων για την διαπίστωση ζημιών.
- Τέλος το Γραφείο Πολιτικής Προστασίας με εντολή Δημάρχου να συντάσσει και να επικαιροποιεί το Σχέδιο Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών για δασικές πυρκαγιές.

3.3 Δράσεις Αυξημένης Ετοιμότητας ενόψει Επαπειλούμενου Κινδύνου

Οι δράσεις αυξημένης ετοιμότητας διαμορφώνονται σύμφωνα με την βραχυπρόθεσμη πρόγνωση που πραγματοποιείται από τα επιστημονικά όργανα ενόψει μιας αναμενόμενης φυσικής καταστροφής. Για τις δράσεις αυτές θα γίνει ξεχωριστή αναφορά για κάθε φυσικό φαινόμενο.

Σεισμός

Δεδομένης της αδυναμίας βραχυπρόθεσμης πρόγνωσης σεισμικών φαινομένων η έγκαιρη προειδοποίηση δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση του σχεδιασμού αντιμετώπισης κινδύνων από την εκδήλωση σεισμών. Ενόψει επαπειλούμενου

κινδύνου, ο γενικός γραμματέας Πολιτικής Προστασίας δύναται να θέσει το δυναμικό της Πολιτικής Προστασίας σε ετοιμότητα αφού λάβει υπόψη τις γνωμοδοτήσεις της Μόνιμης Ειδικής Επιστημονικής Επιτροπής Εκτίμησης Σεισμικής Επικινδυνότητας και Αξιολόγησης Σεισμικού Κινδύνου του ΟΑΣΠ. Στην συνέχεια ο Δήμαρχος αφού ενημερωθεί από τον γγΠΠ δύναται κατά την κρίση του να συγκαλέσει το Τοπικό Επιχειρησιακό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (ΤΕΣΟΠΠ) του Δήμου.

Πλημμυρικά φαινόμενα

Για τις περιοχές που η Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία (ΕΜΥ) εκδώσει Έκτακτα Δελτία Επιδείνωσης Καιρού (ΕΔΕΚ) και Έκτακτα Δελτία Πρόγνωσης Επικίνδυνων Καιρικών Φαινομένων (ΕΔΠΕΚΦ), αυτά διαβιβάζονται από το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας (ΚΕΠΠ) ή το Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων (ΕΣΚΕ) με ιδιαίτερο προειδοποιητικό σήμα προς όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, προκειμένου να τεθούν αυτοί σε καθεστώς ετοιμότητας. Ο Δήμαρχος αφού ενημερωθεί από το ΚΕΠΠ/ΕΣΚΕ σχετικά με την έκδοση ΕΔΕΚ/ΕΔΠΕΚΦ προβαίνει σε άμεσο έλεγχο για την πορεία υλοποίησης των προπαρασκευαστικών δράσεων και συγκεκριμένα των δράσεων που αφορούν το σχέδιο αντιμετώπισης συνεπειών από την εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων. Κατά την κρίση του, μπορεί να συγκαλέσει σε συνεδρίαση το Τοπικό Επιχειρησιακό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (ΤΕΣΟΠΠ) του Δήμου.

Πυρκαγιές

Για τις περιοχές που το επόμενο 24ωρο είναι μεγάλη η επικινδυνότητα εκδήλωσης και εξάπλωσης δασικών πυρκαγιών και τις περιλαμβάνει ο Χάρτης Πρόβλεψης Κινδύνου Πυρκαγιάς που εκδίδει η ΓΓΠΠ, ο Δήμος βρίσκεται σε αυξημένη ετοιμότητα για να υποστηρίξει το έργο του Π.Σ., για την λήψη μέτρων αυξημένης παρατήρησης σε δάση και δασικές εκτάσεις, για τον έγκαιρο εντοπισμό των πυρκαγιών. Επιπλέον, οφείλει να ενημερώσει τους κατοίκους του Δήμου, σύμφωνα με το δελτίο τύπου της ΓΓΠΠ, για τις περιοχές που η πρόβλεψη του κινδύνου εκτιμάται από πολύ υψηλή κατηγορία (4) έως κατάσταση συναγερμού (5), με στόχο την αποφυγή ενεργειών που μπορεί να προκαλέσουν πυρκαγιά από αμέλεια. Και τέλος να λάβει μέτρα για την αποφυγή πρόκλησης πυρκαγιάς σε χώρους ανεξέλεγκτης εναπόθεσης αστικών απορριμμάτων καθώς και να βρίσκεται σε

ετοιμότητα το προσωπικό και τα μέσα του Δήμου προκειμένου να υποστηρίξουν άμεσα το έργο του Πυροσβεστικού Σώματος στην καταστολή δασικών πυρκαγιών.

3.4 Δράσεις για την Αντιμετώπιση Εκτάκτων Αναγκών μετά την Εκδήλωση Φυσικών Καταστροφών

Άμεσα μετά την εκδήλωση ενός καταστροφικού φαινομένου εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου ο Δήμαρχος, ως Αποκεντρωμένο Όργανο Πολιτικής Προστασίας στα πλαίσια του θεσμικού του ρόλου για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών που μπορεί να προκύψουν, επικοινωνεί με τις κατά τόπους αρμόδιες υπηρεσίες της ΕΛ.ΑΣ και του Π.Σ., τους αρμόδιους Αντιδημάρχους προκειμένου να εκτιμήσουν τις επιπτώσεις από την εκδήλωση των φαινομένων. Σημαντική είναι και η επικοινωνία με την ΕΥΔΑΠ, η οποία επεμβαίνει σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών για την προστασία της ζωής και της υγείας των πολιτών, με την διάθεση βυτιοφόρων και προσωπικού στην προσπάθεια αντιμετώπισης του φαινομένου (ΕΥΔΑΠ, 2019).

Ο Δήμαρχος, εκτιμώντας τις συνέπειες, όπως αυτές διαμορφώνονται από τις πληροφορίες που έχει συλλέξει ή από νεότερες πληροφορίες που ακολουθούν την εξέλιξη του καταστροφικού φαινομένου, κινητοποιεί μέσω του Γραφείου Πολιτικής Προστασίας του Δήμου το επιχειρησιακά εμπλεκόμενο ανθρώπινο δυναμικό καθώς και τα μέσα που διαθέτουν προκειμένου να δρομολογήσουν τις παρακάτω ενέργειες (ΙΤΑ - ΚΕΔΕ, 2021):

- Την περαιτέρω συλλογή πληροφοριών, σε συνεργασία φυσικά με τις κατά τόπους υπηρεσίες της ΕΛ.ΑΣ, του Π.Σ. και του ΕΚΑΒ για την άμεση παροχή βοήθειας στους πληγέντες.
- Την ενημέρωση του Περιφερειάρχη και του αρμόδιου Αντιπεριφερειάρχη, στο πλαίσιο συντονισμού και ιεράρχησης των δράσεων Πολιτικής Προστασίας, στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και την άμεση / βραχεία διαχείριση των συνεπειών.
- Ενημέρωση του ΚΕΠΠ / ΕΣΚΕ, σχετικά με την εξέλιξη των δράσεων του Δήμου για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και διαχείριση συνεπειών.

- Τη δρομολόγηση δράσεων για την άμεση υποστήριξη του έργου των λοιπών επιχειρησιακά εμπλεκόμενων φορέων (Π.Σ., ΕΛ.ΑΣ, ΕΚΑΜ, ΕΚΑΒ κλπ) στο έργο διάσωσης και απεγκλωβισμού με μέσα που διαθέτει ο Δήμος.
- Την άμεση συγκρότηση συνεργειών από υπαλλήλους του Δήμου (Τεχνικές Υπηρεσίες, Υπηρεσίες Δόμησης, Πολεοδομία κλπ) προκειμένου να μεταβούν εντός της πληγείσας περιοχής του Δήμου και να προβούν σε άμεσο οπτικό έλεγχο υποδομών και τεχνικών έργων, αρμοδιότητας τους για τη διαπίστωση ζημιών που προκλήθηκαν και την εκτίμηση του δυναμικού και των μέσων που απαιτούνται για την άμεση αποκατάσταση της λειτουργίας αυτών.
- Την ενεργοποίηση, εφόσον συντρέχουν λόγοι, των Μνημονίων Συνεργασίας με ιδιωτικούς φορείς για την εξασφάλιση επιπλέον πόρων στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και τη διαχείριση των συνεπειών από φυσικές καταστροφές.
- Την άρση των εμποδίων στο οδικό δίκτυο αρμοδιότητας του Δήμου για τη διευκόλυνση της κίνησης των οχημάτων των σωστικών συνεργειών προς και από την πληγείσα περιοχή.
- Τον έλεγχο του δικτύου παροχής πόσιμου νερού και επικοινωνία με το ανάλογο τμήμα της ΕΥΔΑΠ για την λήψη μέτρων για τη διασφάλιση της ποιότητας του πόσιμου νερού.
- Τον καθαρισμό, εντός των πλημμυρισμένων περιοχών, των εσχάρων των φρεατίων υδροσυλλογής και των λοιπών αντιπλημμυρικών έργων από φερτά υλικά, λόγω των πλημμυρικών υδάτων και αποκατάσταση της λειτουργικότητάς τους.
- Τη διασφάλιση λειτουργίας των υπηρεσιών του Δήμου σε ασφαλείς χώρους και την εξασφάλιση της επικοινωνίας με τους λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς.
- Τον έλεγχο καλής λειτουργίας των αντιπλημμυρικών έργων.
- Τη γνωστοποίηση μέσω ανακοινώσεων ή δελτίων τύπου στα Τοπικά Μέσα Ενημέρωσης και Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, για τη λειτουργία τηλεφωνικής γραμμής, στην οποία μπορούν να απευθύνονται οι πολίτες που οι ιδιοκτησίες τους έχουν πληγεί και χρειάζονται άμεση προσωρινή διαμονή.
- Την υποστήριξη της Γενικής Διεύθυνσης Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών (ΓΔΑΕΦΚ) στον μετασεισμικό έλεγχο των πληγέντων, από τον πρόσφατο σεισμό. Σε συνεννόηση πάντα με την υπηρεσία ΓΔΑΕΦΚ μπορεί να λειτουργεί στον Δήμο τηλεφωνικό κέντρο, το οποίο θα καταγράφει

αιτήματα των πολιτών για μετασεισμικό έλεγχο των κτιρίων τους. Στην συνέχεια τα στοιχεία διαβιβάζονται στην ΓΔΑΕΦΚ για να μπορέσει με την σειρά της να προγραμματίσει τη διενέργεια των ελέγχων.

- Την υποβολή αιτήματος προς τον Περιφερειάρχη ή τον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης για την κήρυξη του Δήμου ή περιοχών αυτού σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης.
- Την έκδοση απόφασης διακοπής μαθημάτων, λόγω εκτάκτων συνθηκών εντός των ορίων του Δήμου σε συνεργασία με την Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τον Περιφερειάρχη.
- Την σύγκληση του ΤΕΣΟΠΠ σε ασφαλή χώρο, εφόσον κρίνεται αναγκαίο για την υποβοήθηση του έργου του Δημάρχου.
- Τη λήψη απόφασης για την οργανωμένη και προληπτική απομάκρυνση κατοίκων, ιδίως από περιοχές εκτεταμένων καταρρεύσεων ετοιμόρροπων κτιρίων ή στοιχείων τους.
- Την υποβολή αιτήματος συνδρομής με υλικά και μέσα προς την Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας για την ενίσχυση του Δήμου Περιστερίου ώστε να αντιμετωπίσει έκτακτες ανάγκες.
- Την ενημέρωση των κατοίκων του Δήμου για δράσεις της Πολιτικής Προστασίας που δρομολογούνται από τον Δήμο για την αντιμετώπιση αναγκών και την άμεση/βραχεία διαχείριση των συνεπειών, καθώς και την λήψη μέτρων αυτοπροστασίας.
- Την ενεργοποίηση εθελοντικών οργανώσεων Πολιτικής Προστασίας για υποστηρικτικές δράσεις στο έργο του Δήμου.
- Την λήψη απόφασης για την οργανωμένη και προληπτική απομάκρυνση πολιτών, κατόπιν σχετικής εισήγησης από τον εκάστοτε Επικεφαλής Αξιωματικό του Πυροσβεστικού Σώματος, ο οποίος ενεργεί σε τοπικό επίπεδο ως συντονιστής του πυροσβεστικού έργου καθώς και την κάλυψη των στοιχειωδών αναγκών των πολιτών, που έχουν προληπτικά απομακρυνθεί με οργανωμένο τρόπο, σε ασφαλή χώρο.
- Την εκτέλεση της απόφασης για την οργανωμένη και προληπτική απομάκρυνση πολιτών, στις περιπτώσεις, που η απόφαση κατόπιν σχετικής εισήγησης από τον εκάστοτε Επικεφαλής Αξιωματικό του Πυροσβεστικού Σώματος, λαμβάνεται από τον γγΠΠ.

- Την ενεργοποίηση, εφόσον συντρέχουν λόγοι, των Μνημονίων Συνεργασίας με ιδιωτικούς φορείς για την εξασφάλιση επιπλέον πόρων στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και τη διαχείριση των συνεπειών καθώς και την υποστήριξη του Πυροσβεστικού Σώματος.
- Την ενημέρωση του ΚΕΠΠ/ΕΣΚΕ με την εξέλιξη των δράσεων του Δήμου και αίτημα συνδρομής με υλικά και μέσα προς ενίσχυση του έργου του Δήμου για να προωθηθεί από το ΚΕΠΠ/ΕΣΚΕ στον κατάλληλο φορέα Κεντρικής Διοίκησης.

3.5 Δράσεις για τη Διαχείριση Συνεπειών μετά την Εκδήλωση Φυσικών Καταστροφών

Στη φάση αυτή δρομολογούνται περαιτέρω δράσεις αρωγής στους πληγέντες, γίνεται εκτίμηση ζημιών και λαμβάνονται οι αποφάσεις για την άμεση/βραχεία αποκατάσταση των καταστροφών. Οι δράσεις αφορούν στην παροχή βοήθειας στους πληγέντες με προσωρινή διαμονή των πολιτών, που λόγω καταστροφής η παραμονή στις κατοικίες τους έχει καταστεί αδύνατη. Η συγκεκριμένη παροχή θα πραγματοποιηθεί σε συνεργασία με την Περιφέρεια.

Από τις πρωταρχικές ενέργειες που έχει να κάνει ο Δήμος είναι να οργανωθούν συνεργεία διανομής πόσιμου νερού στους πολίτες οι οποίοι βρίσκονται στους χώρους καταφυγής.

Επιπλέον, θα φροντίσει για την αποκατάσταση της βατότητας των αποκλεισμένων οδών αρμοδιότητας του Δήμου, με την απομάκρυνση μπαζών ή ερειπίων από το οδόστρωμα και αποκατάσταση της οδικής κυκλοφορίας.

Τέλος, θα μεριμνήσει για τον καθαρισμό εντός των πλημμυρισμένων περιοχών των φρεατίων υδροσυλλογής στις οδούς αρμοδιότητας τους και τον καθαρισμό των λοιπών αντιπλημμυρικών έργων αρμοδιότητας τους από φερτά υλικά λόγω των πλημμυρικών υδάτων, προς αποκατάσταση της λειτουργίας τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΔΗΜΟΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ

4.1 Γενικά Χαρακτηριστικά Δήμου Περιστερίου

Ο Δήμος Περιστερίου ανήκει στην Περιφερειακή Ενότητα του Δυτικού Τομέα Αθηνών της Περιφέρειας Αττικής και σύμφωνα με τον Ν. 4522/2018 (ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ), αποτελεί Δήμο Μητροπολιτικού Κέντρου. Ο Δήμος Περιστερίου είναι ο μεγαλύτερος σε πληθυσμό από τους επτά (7) Δήμους της Δυτικής Αττικής και ο 10^{ος} μεγαλύτερος Δήμος της Ελλάδας με πληθυσμό 133.630 (65.077 άνδρες και 68.553 γυναίκες), σύμφωνα με την απογραφή του 2021 (ΕΛΣΤΑΤ, 2023).

Το Περιστέρι εκτείνεται σε 4,5 χιλιόμετρα βορειοδυτικά του κέντρου της πρωτεύουσας, μέχρι τους πρόποδες του ορεινού όγκου του Ποικίλου Όρους, που αποτελεί προέκταση του όρους Αιγάλεω, και έχει έκταση 10,05 km². Συνορεύει με τους Δήμους Αθηνών, Αγίων Αναργύρων-Καματερού, Ιλίου, Πετρούπολης, Χαϊδαρίου και Αιγάλεω. Ο Δήμος οριοθετείται ουσιαστικά από τις Λεωφόρους Αθηνών και Κηφισού.

Στα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του Δήμου συγκαταλέγεται η έντονη αστικοποίηση και η πυκνή δόμηση. Το Περιστέρι αποτελεί μια από τις δημοφιλείς οικιστικά και εμπορικά περιοχές του συγκροτήματος των δυτικών προαστίων, με διαρκή ανοικοδόμηση.

Ο Δήμος Περιστερίου μπορεί να χαρακτηριστεί ως *πεδινός Δήμος* και το κλίμα του χαρακτηρίζεται ως υποτροπικό Μεσογειακό.

Η μέση ετήσια βροχόπτωση ανέρχεται στα 395,7 χιλιοστά μεταξύ Οκτώβρη και Απρίλη. Ο Ιούλιος και ο Αύγουστος είναι οι ξηρότεροι μήνες, με καταιγίδες σπανίως μια ή δύο φορές τον μήνα. Οι χειμώνες είναι κρύοι, βροχεροί. Οι χιονοθύελλες είναι σπάνιες αλλά οι χιονοπτώσεις συχνότερες (Δήμος Περιστερίου, 2020).

Το Περιστέρι, όπως και άλλες περιοχές γύρω από την Αθήνα, επηρεάζεται από το φαινόμενο της αστικής θερμονησίδας, που προκαλείται από την ανθρώπινη δραστηριότητα, αυξάνοντας έτσι τις θερμοκρασίες σε σχέση με τις γύρω αδόμητες περιοχές.

Ο Δήμος διαθέτει μετρητικές μετεωρολογικές μονάδες σε κατάλληλα επιλεγμένα σημεία. Έτσι δημιουργείται ένα δίκτυο μετρητών που σε πραγματικό χρόνο δείχνει τις συνθήκες του μικροκλίματος που επικρατούν. Το δίκτυο καταγράφει περιβαλλοντολογικές παραμέτρους όπως η θερμοκρασία και η σχετική υγρασία του αέρα, η υπεριώδεις ακτινοβολία, η ταχύτητα και η διεύθυνση του ανέμου, η ένταση της ηλιακής ακτινοβολίας κ.α.

Στις προστατευόμενες περιοχές ανήκουν οι πρόποδες του Ποικίλου Όρους, επέκταση του Όρους Αιγάλεω που αποτελεί και το βορειοδυτικό φυσικό όριο του Δήμου Περιστερίου. Μέχρι πρόσφατα μεγάλη έκταση του Ποικίλου Όρους είναι διεκδικούμενη από τον Ιερό Ναό *Ευαγγελισμό της Θεοτόκου* Λαμίας και οι όμοροι Δήμοι έχουν προσφύγει στο Εφετείο Αθηνών, ώστε να λυθεί η διαμάχη αυτή και να αποκατασταθεί ο δημόσιος χαρακτήρας του Ποικίλου Όρους.

4.1.1 Χώροι Πρασίνου

Οι σημαντικότεροι χώροι πρασίνου του δήμου είναι:

- Άλσος Περιστερίου (φυλασσόμενη έκταση 35.000m²) με είσοδο επί της οδού Αγ. Βασιλείου. Το Άλσος φιλοξενεί 250 είδη φυτών και αποτελεί πόλο έλξης τόσο για τους Δημότες του Δήμου, όσο και για άλλους κατοίκους της Περιοχής.
- Πάρκο Κυκλοφοριακής Αγωγής (παρακείμενο του Άλσους 9.300m²). Κατασκευάστηκε σύμφωνα με το πρόγραμμα οδικής ασφάλειας, με σκοπό την εκπαίδευση των παιδιών σε θέματα οδικής ασφάλειας.
- Πάρκο Στρατοπέδου Καραϊσκάκη (φυλασσόμενη έκταση 35.000m²). Πρώην χώρος στρατοπέδου που παραχωρήθηκε στον Δήμο και αξιοποιήθηκε ως χώρος πρασίνου.
- Βιοκλιματικό Πάρκο Χωράφας (έκταση 120.000m²) βόρεια του Δήμου. Στην περιοχή βρίσκονται ανοιχτό κολυμβητήριο, γήπεδο ποδοσφαίρου, δύο κλειστά γήπεδα μπάσκετ και σχολεία όλων των βαθμίδων.

- Πλατεία Δημοκρατίας (στάση μετρό: Περιστέρι). Στην πλατεία βρίσκεται το Δημαρχείο και ένας από τους τρεις σταθμούς Μετρό του Δήμου.
- 1^η Παιδική χαρά - 9 Μούσες (έκταση 5.000 m²). Στον χώρο αυτό υπάρχουν σημαντικές λειτουργίες, διαμορφώσεις και κτιριακή υποδομή συνυφασμένη με τη ζωή, τις μνήμες και την παράδοση του τόπου.
- Ποικίλο Όρος. Πρόκειται για φυσικό ορεινό σχηματισμό που είναι στενά συνδεδεμένος με την Ιστορία της ευρύτερης περιοχής. Βρίσκεται στην δυτική πλευρά του Περιστερίου και του λεκανοπεδίου Αττικής και αποτελεί τον προπομπό του όρους Αιγάλεω. Αξίζει να σημειωθεί ότι το Ποικίλο είναι ένας μοναδικής σημασίας φυσικός σχηματισμός για το Περιστέρι εξαιτίας της σημαντικής πανίδας και χλωρίδας που φιλοξενεί. Η επέκταση της οικιστικής απειλής έχει θέσει το Ποικίλο σε προτεραιότητα για την προστασία και ανάπτυξή του. Σημαντικό ρόλο εκτός του Δήμου έχει αναλάβει και ο Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Δυτικής Αττικής (ΑΣΔΑ). Σε αυτό το πλαίσιο ο ΑΣΔΑ εκπόνησε το 2010 *Μελέτη προστασίας και διαχείρισης δασικής έκτασης Ποικίλου Όρους – Όρους Αιγάλεω*.

4.1.2 Ύδρευση

Ο Δήμος Περιστερίου όπως οι περισσότεροι αστικοί Δήμοι δεν τροφοδοτούνται με νερό από πηγές στα όρια του Δήμου. Η υδροδότηση παρέχεται σε κεντρικό επίπεδο. Συγκεκριμένα η κύρια τροφοδοσία προέρχεται από την τεχνητή λίμνη Μόρνο και τον ποταμό Εύηνο που βρίσκονται στην υδρολογική λεκάνη της Κεντρικής Ελλάδας.

4.1.3 Υποδομές Υγείας

Οι κρατικές και δημοτικές δομές υγείας που λειτουργούν εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Περιστερίου είναι:

- 1^ο Κέντρο Υγείας στην Χρήστου Λαδά 43
- 1^η ΤΟΜΥ στην Χρήστου Λαδά 43
- 2^ο Κέντρο Υγείας Αγ. Ιεροθέου στην Αινείου 12
- 2^η ΤΟΜΥ στην Αινείου 12

- Κοινωνικό Ιατρείο και ΚΕΠ Υγείας Δήμου Περιστερίου στην Εθνάρχου Μακαρίου 1 (ΚΥΒΕ)

4.1.4 Υποδομές Κοινωνικής Πρόνοιας και Φροντίδας

Η κοινωνική πολιτική του Δήμου ασκείται με δομές και δράσεις όπως:

1. Αξιοποίηση της δράσης *Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής* με την λειτουργία δύο (2) Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης (ΚΔΑΠ), το ένα στην οδό Κρυστάλλη 53 με δυναμικότητα 50 παιδιών και το άλλο στην Ανθούπολη, Αγ. Κηρύκου 76 με δυναμικότητα 30 παιδιών.
2. Ενίσχυση της προσχολικής αγωγής με επτά (7) δημοτικούς βρεφονηπιακούς και δέκα (10) δημοτικούς παιδικούς σταθμούς
3. Παροχή υπηρεσιών φροντίδας σε ηλικιωμένα άτομα για την πρόληψη των βιολογικών, ψυχολογικών και κοινωνικών προβλημάτων τους, με την λειτουργία εννέα (9) Κέντρων Φιλίας (ΚΕ.ΦΙ) (πρώην ΚΑΠΗ).
4. Λειτουργία του προγράμματος *ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΗΤΙ*, το οποίο απευθύνεται σε άτομα τρίτης ηλικίας, που δεν αυτοεξυπηρετούνται πλήρως καθώς και σε άτομα με ειδικές ανάγκες, με προτεραιότητα σε αυτούς που διαμένουν μόνοι.
5. Λειτουργία Κέντρου Κοινότητας, το οποίο προσφέρει ολοκληρωμένη υποστήριξη στους πολίτες σχετικά με τα τρέχοντα κοινωνικά προγράμματα.
6. Λειτουργία Συμβουλευτικού Κέντρου Γυναικών, το οποίο απευθύνεται σε γυναίκες που έχουν υποστεί ή υφίστανται έμφυλη βία και σε ευάλωτες γενικά ομάδες γυναικών. Το κέντρο στελεχώνεται από ψυχολόγο, νομικό, κοινωνικό λειτουργό και κοινωνιολόγο.
7. Ο Δήμος σε σύμπραξη με την Κίνηση Πολιτών Δυτικής Αθήνας (ΚΙ.ΠΟ.ΔΑ) λειτουργεί Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών:
 - Κοινωνικό Παντοπωλείο
 - Κοινωνικό Φαρμακείο
 - Παροχή Συσσιτίου

Οι δομές παροχής βασικών αγαθών του Δήμου επιχειρούν να καταπολεμήσουν το φαινόμενο της φτώχειας, ιδιαίτερα σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού όπως άνεργοι, άστεγοι, άποροι και ανασφάλιστοι.

4.2 Δήμος Περιστερίου - Δημόσια Συγκοινωνία και Οδικό Δίκτυο

Η Δημόσια Συγκοινωνία του Δήμου Περιστερίου είναι ιδιαίτερα αναβαθμισμένη σε μια προσπάθεια του Δήμου Περιστερίου να εξυπηρετήσει στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό τους κατοίκους του. Σημαντική κυκλοφοριακή υποδομή αποτελεί για τον Δήμο το δίκτυο σταθερής τροχιάς (μετρό) που κινείται εντός των ορίων του Δήμου και καταλήγει στο Ελληνικό. Πρόκειται για την Γραμμή 2 του Μετρό (κόκκινη γραμμή), η οποία περιλαμβάνει εντός Δήμου τις στάσεις *Ανθούπολη*, *Περιστέρι* και *Άγιο Αντώνιο*.

Εκτός του Μετρό η επίγεια μετακίνηση με δημόσια συγκοινωνία πραγματοποιείται με γραμμές λεωφορείου και τρόλεϊ.

Η ιεράρχηση του οδικού δικτύου περιλαμβάνει τις ταχείες Λεωφόρους, τις πρωτεύουσες αρτηρίες και τις δευτερεύουσες αρτηρίες.

Ταχείες Λεωφόρους

- Εθνική οδό Αθηνών - Λαμίας
- Λεωφόρος Αθηνών – Κορίνθου

Πρωτεύουσες αρτηρίες

- Λεωφόρος Θηβών
- Εθνάρχου Μακαρίου, Π. Τσαλδάρη, Αναπαύσεως, Αγ. Ιεροθέου

Δευτερεύουσες αρτηρίες

- Κωνσταντινουπόλεως-Δωδεκανήσου-Αγ. Βασιλείου
- Βασ. Αλεξάνδρου- Πελασγίας - Φαβιέρου
- Αγ. Τριάδος
- Σικάγου-Περικλέους
- Αίγλης-Τεμπών

4.3 Δήμος Περιστερίου - Εκπαιδευτικό Επίπεδο

Σχετικά με το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού του Δήμου Περιστερίου, όπως αντλήθηκαν από τον επιχειρησιακό σχεδιασμό του, επισημαίνονται τα εξής (Δήμος Περιστερίου, 2020):

- Οι απόφοιτοι Λυκείου - Επαγγελματικού Λυκείου και οι απόφοιτοι Δημοτικού αποτελούν τον κύριο κορμό του πληθυσμού του Δήμου, με ποσοστό 27% και 22% αντίστοιχα.
- Οι απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου είναι σχεδόν ίσοι με τους πτυχιούχους-κατόχους Διδακτορικού ή Μεταπτυχιακού Τίτλου, συμμετέχοντας στον πληθυσμό του Δήμου με 15% και 14% αντίστοιχα.
- Ένα σημαντικό ποσοστό 11% του πληθυσμού εγκατέλειψε το Δημοτικό.
- Συγκρίνοντας τα δύο φύλα, παρατηρείται ότι οι γυναίκες έχουν υψηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο σε σχέση με τους άνδρες, καθώς υπερτερούν τόσο στον αριθμό των πτυχιούχων Πανεπιστημίου / κατόχου Μεταπτυχιακού Τίτλου ή Διδακτορικού, όσο και στον αριθμό πτυχιούχων μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Συγκρινόμενο το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού του Δήμου Περιστερίου με αυτό των υπολοίπων Δήμων της Περιφερειακής Ενότητας Δυτικού Τομέα Αθηνών, παρατηρείται ότι δεν εμφανίζονται σημαντικές διαφοροποιήσεις.

Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι στον Δήμο Περιστερίου λειτουργεί Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε), το οποίο είναι δημόσιο, δωρεάν και απευθύνεται σε ενήλικες πολίτες που δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική στοιχειώδη εκπαίδευση και είναι απόφοιτοι Δημοτικού. Το Σ.Δ.Ε λειτουργεί στα πλαίσια της Διαβίου μάθησης και μετά την επιτυχή ολοκλήρωση διετούς φοίτησης χορηγείται τίτλος ισότιμος με το απολυτήριο γυμνασίου.

Τέλος, είναι αξιοσημείωτο ότι στο Δήμο Περιστερίου λειτουργεί Ελεύθερο Δημοτικό Πανεπιστήμιο. Το όραμα είναι να δοθεί ευκαιρία σε κάθε ενδιαφερόμενο, πέρα από ηλικία, από μορφωτικό επίπεδο και επαγγελματική ενασχόληση να διευρύνει τους ορίζοντες της σκέψης του και τα πνευματικά ενδιαφέροντα με κύκλους μορφωτικών μαθημάτων, ημερίδων, διαλέξεων σε διαχρονικά και επίκαιρα θέματα. Η διοργάνωση των διαλέξεων αυτών εντάσσεται στα πλαίσια της *Διαβίου*

μάθησης. Μετά το τέλος του ακαδημαϊκού εξαμήνου χορηγείται βεβαίωση παρακολούθησης. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός, ότι όλα τα προγράμματα τα παρέχει ο Δήμος Περιστερίου δωρεάν, ωστόσο η δήλωση συμμετοχής στην θεματική ενότητα είναι υπεύθυνη πράξη αυτοδέσμευσης και η παρακολούθηση είναι υποχρεωτική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΔΗΜΟΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ - ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ

5.1 Δήμος Περιστερίου και Πλημμύρες

Για την αντιμετώπιση των πλημμύρων έχει υλοποιηθεί στο Περιστερί τα τελευταία χρόνια ένα σχέδιο ενίσχυσης των αγωγών όμβριων υδάτων.

Από έρευνα που πραγματοποίησε ο Γαβαθάς (2018), διαφαίνεται ότι ήδη από το 2008 ο Δήμος Περιστερίου αιτήθηκε την ένταξη του έργου *Αγωγοί όμβριων Δήμου Περιστερίου* (Ανθούπολη, Άσπρα Χώματα, Νέα Ζωή, Λόφων Αξιωματικών) στο πρόγραμμα εκτελεστέων έργων της Νομαρχίας Αθηνών.

Η ένταξη του Δήμου Περιστερίου στο σχέδιο ενίσχυσης των αγωγών όμβριων υδάτων είχε ξεκινήσει από αιτήματα των Δημοτών του Περιστερίου και από επί τόπου αυτοψίες των υπαλλήλων του Δήμου. Σε συνέχεια αυτών των ενεργειών διαπιστώθηκε ότι υπήρχε μεγάλη ανάγκη κατασκευής αγωγών όμβριων στις ακόλουθες περιοχές:

Περιοχή Λόφου Αξιωματικών. Στην περιοχή αυτή έγιναν ενέργειες και συγκεκριμένα με κατασκευή ωοειδούς αγωγού στην οδό της παλαιάς Καβάλας συγκεκριμένα από Χρύσανθου ως Μαραθωνόκαμπου και στην συνέχεια στις οδούς Πατριάρχου Σεργίου, Γρίβα, Χρυσάνθου, Λουκιανού, Καλαμά και Μαλεβιζίου.

Περιοχή Τσαλαβούτα. Η περιοχή από Λεωφόρο Φιλικών έως τη Λεωφόρο Αθηνών παρουσίαζε συχνά πλημμύρες. Για την λύση αυτού του προβλήματος εκπονήθηκε μελέτη, καθώς η ΕΥΔΑΠ δεν είχε προβλέψει αγωγούς για αυτή την Περιοχή.

Οδός Εθνάρχου Μακαρίου. Υπήρχε συχνό φαινόμενο να πλημμυρίζει η Εθνάρχου Μακαρίου, από την Λεωφόρο Κύπρου έως οδό Φραντζή. Η συγκεκριμένη οδός αποτελεί μια από τις δύο εισόδους προς το Περιστερί από τη λεωφόρο Κηφισού. Στις περιπτώσεις σημαντικών βροχοπτώσεων, παρουσιάζονταν σημαντικά προβλήματα στην κίνηση των οχημάτων.

Περιοχή Μπουρναζίου. Στην συγκεκριμένη περιοχή παρουσιάζονταν έντονα πλημμυρικά φαινόμενα. Για την ανακούφιση της περιοχής απαιτήθηκε η κατασκευή

αγωγού στις οδούς Κύπρου, Σολωμού, και Αμμοχώστου, σύμφωνα με τη μελέτη της ΕΥΔΑΠ.

Περιοχή Κηπούπολη. Κρίθηκε η ανάγκη κατασκευής αγωγών όμβριων στις οδούς Βασιλικών, Ευκαλύπτων, Κηπουπόλεως, Μουσών και Ανθέων σύμφωνα με μελέτη της ΕΥΔΑΠ.

Μετά τις ισχυρές βροχοπτώσεις της 24^{ης} Οκτωβρίου 2014 εμφανίστηκαν ιδιαίτερα σημαντικά πλημμυρικά φαινόμενα στο Δήμο Περιστερίου (Γαβαθάς, 2018). Μετρήθηκαν 136 χιλιοστά βροχής τα οποία έπεσαν σε περίπου 90 λεπτά και προκάλεσαν μεγάλες καταστροφές.

Μετά το πέρας των φαινομένων η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου Περιστερίου ξεκίνησε καταγραφή των ζημιών και πραγματοποίησε επισκευές στο οδόστρωμα καθώς και στα δίκτυα ακαθάρτων και όμβριων.

Τα προβλήματα παρουσιάστηκαν στις οδούς: Χίου, Φλωρίνης, Φιλιατρών, Φιλιπιάδος, Φοινίκης, Ξάνθου Φιγαλίας, Φιλοθέης, Φαρσάλων, Φώκαιας, Φθιώτιδος, Πατρών, Δωδεκανήσου, Πανουργιά, Μιαούλη, Αριστομένους, Πυθίας, Σίσιφου, Σικύωνος, Θέσπιδος, Γαργαλιάνων, Μέρωνος, Γάζη, Βερμίου, Βόλου, Γουμενίτσης, Γκούρα, Γρεβενών και Κύπρου.

Παρατηρώντας τις Διευθύνσεις αυτές μπορεί να διαπιστωθεί ότι υπάρχει μια χωρική συγκέντρωση σε τρεις (3) κυρίως ζώνες, ενώ υπάρχει και μια πιο αραιή χωρική κατανομή σε δευτερεύουσες εστίες. Εξαιτίας αυτής της παρατήρησης παρουσιάστηκε η εφαρμογή των αντιπλημμυρικών σχεδίων για την περιοχή Ζωοδόχου Πηγής και για την οδό Φιλιπιάδος. Αυτή η περιοχή παρουσιάζει έντονα πλημμυρικά φαινόμενα διότι λόγω του ανάγλυφου της περιοχής δημιουργείται χαμηλό σημείο με αποτέλεσμα να εγκλωβίζονται τα επιφανειακά νερά σε περιπτώσεις έντονων βροχοπτώσεων. Αυτό συμβαίνει παρά την ύπαρξη κατασκευασμένων αγωγών και φρεατίων υδροσυλλογής καθώς και την κατασκευή ανοιγμάτων κάτω από τα κτίσματα που βρίσκονται εντός του Ο.Τ. 633 του Δήμου Περιστερίου, με σκοπό να παροχετεύονται τα επιφανειακά όμβρια ύδατα στην οδό Χίου. Για να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα στην συγκεκριμένη περιοχή που προαναφέρθηκαν, προτάθηκαν έργα επί της οδού Ξάνθου. Τα έργα αφορούσαν κατασκευή σωληνωτού αγωγού και αντικατάσταση αγωγών μεγαλύτερης διαμέτρου.

Επιπλέον επιβαρύνσεις στο πρόβλημα των πλημμύρων αποτελεί και η μείωση της διατομής πολλών ρεμάτων λόγω καταπατήσεων ή μπαζωμάτων.

Σημαντικό να αναφερθεί σχετικά με τις πλημμύρες είναι ότι ο ποταμός Κηφισού, ο οποίος αποτελεί σύνορο μεταξύ του Δήμου Περιστερίου και του Δήμου Αθηναίων και πλέον έχει αντικατασταθεί από τη Λεωφόρο Κηφισού.

Στις 13 και 14 Μαρτίου το 2008 διοργανώθηκε από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (ΕΜΠ), την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ανατολικής Αττικής και τον Φορέα Διαχείρισης και Ανάπλασης του ποταμού Κηφισού η 1^η Επιστημονική Διημερίδα για τον Κηφισό Ποταμό με θέμα *Ολοκληρωμένη Προσέγγιση στα Προβλήματα του Κηφισού*.

Όπως έχει τονίσει ο Πολιτικός Μηχανικός και Μελετητής Υδραυλικών Έργων κ. Ανδρέας Νικολόπουλος (ΙΤΙΑ, 2008), η διευθέτηση του Κηφισού άρχισε πριν από δεκαετίες και ολοκληρώθηκε σταδιακά σε συνδυασμό με την δημιουργία της Λεωφόρου Κηφισού, μόλις το 2004. Πιο συγκεκριμένα:

- Ο ποταμός Κηφισός από τις Τρεις Γέφυρες μέχρι την εκβολή του είναι οριστικά διευθετημένος και δεν επιδέχεται καμία επέμβαση, για αύξηση της διοχετευτικότητάς του.
- Η διοχετευτικότητα στο διευθετημένο οριστικά Κηφισό, στην αρχή του κλειστού τμήματος στις Τρεις Γέφυρες ανέρχεται σε 400m³/δλ.
- Από τις Τρεις Γέφυρες μέχρι Αγ. Άννης ο ποταμός είναι πλήρως καλυμμένος και επ' αυτού έχει δημιουργηθεί η Λεωφόρος Κηφισού. Από την Αγ. Άννης μέχρι την θάλασσα είναι εγκιβωτισμένος με ανοικτή διατομή, ενώ η Λεωφ. Κηφισού είναι υπερυψωμένη. Σημειώνεται ότι σε όλο το έργο, από τις Τρεις Γέφυρες μέχρι την εκβολή του, δεν έχουν κατασκευαστεί τα απαιτούμενα και τα προβλεπόμενα από τις σχετικές μελέτες τεχνικά έργα (φρεάτια επισκέψεως, αερισμού, έργα εισόδου προσωπικού και μηχανημάτων, κλπ) με επακόλουθο να μην γνωρίζουμε την κατάσταση που επικρατεί στο υδραυλικό έργο και να είναι αδύνατος ο έλεγχος, η συντήρηση και η επισκευή ζημιών κ.α. στον ποταμό και τις συμβολές των συμβαλλόντων ρεμάτων.

Για την ανάγκη αναθεώρησης του αντιπλημμυρικού σχεδιασμού της Πρωτεύουσας μίλησε και ο Πολιτικός Μηχανικός Δάλλας (ΙΤΙΑ, 2008). Στην ίδια λογική συνέχισαν και οι καθηγητές Κούσης και Μάζη (ΙΤΙΑ, 2008), οι οποίοι ανέφεραν ότι τα έργα που

πραγματοποιήθηκαν δεν συγκροτούν αντιπλημμυρικό σύστημα, διότι η κατασκευή τους υπαγορεύθηκε εν πολλοίς από ανάγκες της Οδικής Κυκλοφορίας.

Λαμβάνοντας υπόψη τις αναφορές των ειδικών, την ανεξέλεγκτη και αλόγιστη επέκταση των Πόλεων στο Νομό Αττικής, και τις κλιματικές αλλαγές που συμβαίνουν τα τελευταία χρόνια, θα πρέπει να αντιληφθούμε την σοβαρότητα του θέματος και της ανάγκης δημιουργίας ενός επικαιροποιημένου σχεδιασμού αντιπλημμυρικής προστασίας.

Ο Δήμος Περιστερίου και η Περιφέρεια Αττικής αναγνώρισαν τις περιοχές που συνορεύουν με τον ποταμό Κηφισό, ως τρωτές σε πλημμυρικά φαινόμενα. Μέχρι να πραγματοποιηθούν αντιπλημμυρικά έργα ο Δήμος Περιστερίου οφείλει να έχει ένα σχέδιο δράσης που θα περιλαμβάνει ειδοποίηση των πολιτών και μετακίνησής του σε προκαθορισμένα σημεία συγκέντρωσης αν αυτό κριθεί αναγκαίο.

5.2 Δήμος Περιστερίου και Σεισμοί

Ο Δήμος Περιστερίου έχει πληγεί στο παρελθόν από σεισμούς όπως τους σεισμούς της Πάρνηθας το 1999 και το 2019, καθώς και από τον σεισμό στις Αλκυονίδες το 1981.

Οι περισσότερες καταστροφές από μεγάλους σεισμούς που έχουν πραγματοποιηθεί, επηρέασαν κυρίως την περιοχή της Ανθούπολης. Η περιοχή παρουσιάζει έντονο γεωλογικό ενδιαφέρον αφού η εκμετάλλευση των κοιτασμάτων λιγνίτη κατά το παρελθόν και η έλλειψη μόνιμων προστατευτικών μέτρων στο σύνολο του δικτύου των αγωγών προκάλεσε μετά από χρόνια φαινόμενα αστάθειας, γεγονός που εγκυμονεί κινδύνους από πιθανές εδαφικές υποχωρήσεις.

Οι Ρόζος και Κυνηγαλάκη (Rozos - Kynigalaki, 2009) αναφέρουν ότι οι ζημιές που προκλήθηκαν από τους σεισμούς του 1981 και του 1999 ήταν πιο σοβαρές στην Ανθούπολη από οποιοδήποτε άλλο μέρος του Δήμου Περιστερίου. Ήδη από το 1995 οι τοπικές αρχές είχαν αποφασίσει να διεξαχθεί μια πλήρης έρευνα του προβλήματος, προκειμένου να διερευνηθούν οι εδαφικές συνθήκες και να αξιολογηθεί η προέλευση των προβλημάτων. Για το λόγο αυτό πραγματοποιήθηκε μια μηχανικογεωλογική μελέτη για να εξεταστούν τα γεωτεχνικά προβλήματα της περιοχής. Στην μελέτη αναφέρθηκε ότι οι καταστροφές κατασκευών στις περισσότερες περιπτώσεις, είναι το αποτέλεσμα της εδαφικής υποχώρησης του εδάφους. Αυτό συνέβη διότι η

λιθογόμωση, το κλείσιμο δηλαδή των στοών πραγματοποιήθηκε μόνο στο κεντρικό τμήμα της εκμετάλλευσης του λιγνίτη.

Από την άλλη πλευρά οι πληροφορίες που έχουμε καθιστούν αδύνατη την πρόβλεψη των τόπων όπου θα εμφανιστούν παρόμοιες υποχωρήσεις στο μέλλον.

Ο Λέκκας (2010) αναφέρει ότι μέχρι το 1955 πραγματοποιήθηκε στην περιοχή άναρχη εκμετάλλευση των κοιτασμάτων του λιγνίτη. Για τον λόγο αυτό έχουν σημειωθεί κατά το παρελθόν ή εξακολουθούν να σημειώνονται και σήμερα, αστοχίες σε οικίες και άλλες κατασκευές. Οι αστοχίες αυτές είναι αποτέλεσμα των εδαφικών υποχωρήσεων που εκδηλώνονται στην περιοχή αυτή του Δήμου Περιστερίου.

Όπως αναφέρει στην συνέχεια, οι υπόγειες εκμεταλλεύσεις δεν έχουν καταγραφεί με ακρίβεια ενώ η λιθογόμωση που έγινε στην περιοχή περιλαμβάνει κατά βάση το χώρο της κύριας εξορυκτικής δραστηριότητας.

Γνωρίζοντας τον κίνδυνο της περιοχής πρέπει να γίνουν δράσεις για τη μεγιστοποίηση της δημόσιας ασφάλειας και την ελαχιστοποίηση των απωλειών και των ζημιών σε *τροπά* σημεία του δομημένου περιβάλλοντος (σχολεία, κέντρα συντονισμού, διοικητικές υπηρεσίες κλπ)

5.3 Δήμος Περιστερίου και Κλιματική Αλλαγή

Η κλιματική αλλαγή και ειδικότερα η αύξηση της θερμοκρασίας, οι αλλαγές στα πρότυπα βροχόπτωσης και τα ακραία καιρικά φαινόμενα όπως καύσωνες και ξηρασίες που οδηγούν σε αύξηση των δασικών πυρκαγιών, δίνουν στις τοπικές αρχές την δυνατότητα να εφαρμόσουν μέτρα προσαρμογής σε διάφορους τομείς της πολιτικής ώστε να βελτιώσουν την ανθεκτικότητά τους.

Για το σκοπό αυτό ο Δήμος Περιστερίου, είχε λάβει μέρος στο πρόγραμμα LIFE 15 CCA/CY/000086 Climate Proofing Urban Municipalities για την προσαρμογή των Δήμων στην κλιματική αλλαγή. Ο κύριος στόχος ήταν να αυξηθεί η ανθεκτικότητα τριών Δήμων, στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Στο πρόγραμμα το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα LIFE15-CCA συμμετείχαν επίσης το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, το Πανεπιστήμιο της Βενετίας, ο Δήμος Λακατάμιας (για την Κύπρο), Ο Δήμος Στροβόλου (για την Κύπρο), ο Δήμος Regio Emilia (για την Ιταλία) και ο Δήμος Περιστερίου (για την Ελλάδα) (UrbanProof, 2016).

Οι κύριες δράσεις της πρότασης του έργου για την προσαρμογή των Δήμων στην κλιματική αλλαγή ήταν (UrbanProof, 2016):

- Η καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης στους υπό μελέτη Δήμους. Αυτή η δράση περιλάμβανε δραστηριότητες για τον προσδιορισμό των κύριων προσκλήσεων που αντιμετωπίζει ο κάθε Δήμος σε σχέση με την κλιματική αλλαγή, την υφιστάμενη ικανότητα προσαρμογής καθώς και το επίπεδο ευαισθητοποίησης.
- Η αξιολόγηση της ευπάθειας στην κλιματική αλλαγή. Σε αυτή την δράση έγινε πρόβλεψη των αλλαγών του κλίματος καθώς και των επιπτώσεων τους με την χρήση ειδικών μοντέλων.
- Η ανάπτυξη τοπικών στρατηγικών προσαρμογής. Η δράση περιλάμβανε τον προσδιορισμό, την αξιολόγηση και την ιεράρχηση των μέτρων προσαρμογής για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και την ανάπτυξη στρατηγικών προσαρμογής.
- Και τέλος η υλοποίηση επιλεγμένων μέτρων προσαρμογής. Τα μέτρα αποτελούνταν από ήπια μέτρα προσαρμογής, που περιλάμβαναν on line συστήματα παρακολούθησης και έγκαιρης προειδοποίησης. Άλλο μέτρο ήταν η διοργάνωση εκδηλώσεων για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών και η διοργάνωση σεμιναρίων εκπαίδευσης και ανάπτυξης ικανοτήτων για τις τοπικές αρχές.

Ο Δήμος Περιστερίου στα πλαίσια να εντοπίσει τις αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής εγκατέστησε δώδεκα (12) καταγραφικούς σταθμούς οι οποίοι ενημερώνουν σε πραγματικό χρόνο το εργαλείο UrbanProof Toolkit. Το UrbanProof Toolkit αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο στο οποίο ο χρήστης κατευθύνεται μέσω των διαφορετικών ενοτήτων του να αποκτήσει μια εικόνα των αναμενόμενων επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στο αστικό περιβάλλον, να ανακαλύψει και να αξιολογήσει τις διαθέσιμες επιλογές προσαρμογής καθώς και να διερευνήσει την επίδραση των παρεμβάσεων προσαρμογής στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή.

Οι καταγραφικοί σταθμοί χωρίζονται σε τρεις ομάδες:

- α. Κεντρικός σταθμός Δημαρχείου
- β. Κινητός σταθμός σε λεωφορείο δημοτικής συγκοινωνίας
- γ. Σταθεροί σταθμοί κοντά στο έδαφος, οι οποίοι θα μετράνε την θερμοκρασία και την σχετική υγρασία αέρα.

Οι επιλεγμένοι μετεωρολογικοί σταθμοί που βρίσκονται στο Δήμο θεωρούνται αντιπροσωπευτικοί και αναλύοντας τα στοιχεία για την περίοδο 1985-2014, όπως παρουσιάστηκαν στις Στρατηγικές και στο Πλάνο προσαρμογής για την κλιματική αλλαγή, προκύπτουν τα κάτωθι στοιχεία.

Κατά την διάρκεια του καλοκαιριού, η μέγιστη θερμοκρασία στο Περιστερί είναι 34° C, ενώ η μέση ελάχιστη είναι 24° C. Πιο αναλυτικά ανά εποχή παρατηρούνται:

Χειμώνας

Αυξανόμενη τάση στη θερμοκρασία του χειμώνα παρατηρείται στον σταθμό του Περιστερίου με την ελάχιστη και μέση θερμοκρασία να επηρεάζονται περισσότερο. Παρατηρείται αύξηση κατά 0,53° C και 0,42° C ανά δεκαετία αντίστοιχα σε σχέση με την μέγιστη όπου παρατηρείται αύξηση κατά 0,22° C ανά δεκαετία.

Άνοιξη

Για τους ρυθμούς θέρμανσης, την άνοιξη στο Περιστερί παρατηρείται αύξηση κατά 1,1° C, 1,7° C και 2,2° C για την περίοδο των 30 ετών για την μέγιστη, μέση και ελάχιστη θερμοκρασία αντίστοιχα.

Καλοκαίρι

Σημαντική αύξηση των ετήσιων θερμοκρασιών του καλοκαιριού παρατηρείται στο Περιστερί με τον ρυθμό θέρμανσης να φτάνει τον 1° C/δεκαετία όσον αφορά την ελάχιστη θερμοκρασία. Οι αντίστοιχες τιμές για την μέση και μέγιστη είναι 0,74° C και 0,53° C αντίστοιχα.

Φθινόπωρο

Τάση θέρμανσης παρατηρείται και για αυτή την εποχή στο σταθμό του Περιστερίου, η οποία κυμαίνεται μεταξύ 0,31° C η μέγιστη, 0,49° C η μέση και 0,73° C η ελάχιστη ανά δεκαετία.

Όσον αφορά τις ακραίες θερμοκρασίες στον Δήμο Περιστερίου, χρησιμοποιώντας το εργαλείο LIFE UrbanProof παρατηρείται μια αυξανόμενη τάση στον αριθμό των ημερών, με θερμοκρασίες άνω των 35° C. Πιο συγκεκριμένα η μέγιστη θερμοκρασία παρουσιάζει αυξανόμενη τάση 0,14° C/δεκαετία με αποτέλεσμα αύξηση 1,1° C έως το 2100, σύμφωνα με το σενάριο RCP4.5 (σταθεροποίηση των επιπέδων θερμοκηπιακών αερίων με πολιτικές μετριασμού). Όσον αφορά το σενάριο RCP8.5 (αυξανόμενη συγκέντρωση των θερμοκηπιακών αερίων, χωρίς πολιτικές, μετριασμού), η μέγιστη θερμοκρασία αυξάνεται κατά 0,51° C / δεκαετία.

Λαμβάνοντας υπόψη, το μέσο ετήσιο αριθμό ημερών με μέγιστη θερμοκρασία μεγαλύτερη από 30 ° C, 35 ° C και 40 ° C καθώς και τον μέσο ετήσιο αριθμό ημερών με ελάχιστη θερμοκρασία υψηλότερη από 20° C έχουμε στον πρώτο δείκτη, με πολιτικές μετριασμού 34 επιπλέον ημέρες στο τέλος του αιώνα, ενώ στο δεύτερο δείκτη χωρίς πολιτικές μετριασμού 70 επιπλέον ημέρες στο τέλος του αιώνα.

Ο αντίκτυπος της συνεχόμενης αύξησης της θερμοκρασίας στους κατοίκους του Δήμου Περιστερίου θα είναι:

- Η αυξημένη ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας για ψύξη.
- Οι επιπτώσεις στην υγεία των ανθρώπων από την αύξηση της θερμοκρασίας.
- Οι υψηλές συγκεντρώσεις όζοντος που επιβαρύνουν επιπλέον την υγεία των ανθρώπων.
- Οι πυρκαγιές που προκαλούνται από την ξηρασία και τις μεγάλες θερμοκρασίες.
- Η μειωμένη διαθεσιμότητα νερού.

5.4 Δήμος Περιστερίου και Πυρκαγιές

Το Ποικίλο Όρος βρίσκεται στην δυτική πλευρά του Περιστερίου και του λεκανοπεδίου Αττικής. Η διαμορφωμένη είσοδος από τον Δήμο Περιστερίου αποτελεί το Πάρκο Φοίνικα και η Πύλη Λατομείου Μαλατέστα. Πολλοί δημότες απολαμβάνουν τον δασικό δρόμο που υπάρχει από τα παλαιά Πεδία Βολής και φθάνουν μέχρι το Αθλητικό Πάρκο Γρηγορίου στην Πετρούπολη. Λόγω της μεγάλης επισκεψιμότητάς του, εγκυμονεί ο κίνδυνος της δασικής πυρκαγιάς, ο οποίος εντάσσεται στην κατηγορία των φυσικών καταστροφών.

Ένα μειονέκτημα αντιμετώπισης της πυρκαγιάς αποτελεί η τεράστια έκταση του Ποικίλου Όρους περίπου 50.000 στρέμματα που κατά το 1/5 της καλύπτεται από πυκνό δάσος (ΑΣΔΑ, 2007).

Επιπλέον η βλάστηση των ορεινών όγκων της Αττικής όπως και του Ποικίλου Όρους αποτελείται από τα δάση χαλεπίου πεύκης, μακκία βλάστηση και φρύγανα τα οποία είναι εξαιρετικά εύφλεκτα. Ο συνδυασμός αυτός με τις ξηροθερμικές κλιματικές συνθήκες που επικρατούν τους θερινούς μήνες, η ολοένα μεγαλύτερη αύξηση της θερμοκρασίας λόγω της κλιματικής αλλαγής και οι ισχυροί άνεμοι καθιστούν τα φυσικά οικοσυστήματα ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες, ευάλωτα στις πυρκαγιές.

Λόγω της μεγάλης έκτασης του Ποικίλου Όρους χρειάζεται μια άρτια οργάνωση και σχεδιασμό της αντιπυρικής προστασίας του Όρους. Σημαντική για την επίτευξη του στόχου, αποτελεί η συνεργασία του ΑΣΔΑ με τα τμήματα Πολιτικής Προστασίας όλων των Δήμων της Δυτικής Αθήνας. Το γεγονός ότι πολλοί φορείς συνεργάζονται στη διαχείριση του Ποικίλου Όρους πολλές φορές δημιουργεί καθυστερήσεις στην υλοποίηση των στόχων.

Ένα σημαντικό βήμα στο οποίο προχώρησε ο ΑΣΔΑ ήταν η συνεργασία του με φορείς της εκπαίδευσης της περιοχής για την κινητοποίηση των μαθητών και τη συμμετοχή τους στις αναδασώσεις. Επίσης, προσπάθησε να κινητοποιήσει, στην βάση του εθελοντισμού, πολίτες της Δυτικής Αθήνας χωρίς να αγνοεί ότι ο εθελοντισμός δεν μπορεί να υποκαταστήσει την πολιτεία. Στην περιοχή του θεάτρου Φοίνικα και του λατομείου Μαλατέστα έγινε το 2005 - 2006 αναδάσωση και εμπλουτισμός της υπάρχουσας βλάστησης. Τμήμα αυτής της αναδάσωσης έγινε με την συμμετοχή σχολείων της περιοχής. Τα δέντρα υιοθετήθηκαν από τους μαθητές και τα αποτελέσματα ήταν ανεκτίμητης αξίας για όλους (Ελίσσαίου, 2007).

5.5 SWOT Ανάλυση

Οι οργανισμοί στην προσπάθεια να ξεπεράσουν τις δυσκολίες που θα παρουσιαστούν μέσω των φυσικών καταστροφών, να προσαρμοστούν και να λειτουργήσουν σε αυτές τις μεταβολές που θα προκύψουν αλλά και να ανακάμψουν το συντομότερο δυνατό πρέπει να καταστρώσουν ένα σχέδιο δράσης. Το βασικό εργαλείο όπως αναφέρει και

ο Παπαδάκης είναι η ανάλυση δυνάμεων, αδυναμιών, ευκαιριών και απειλών ή αλλιώς SWOT (Παπαδάκης, 2016).

5.5.1 Η SWOT ως εργαλείο για την χάραξη της Στρατηγικής

Η ανάλυση SWOT διερευνά το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον και προσδιορίζει τα ισχυρά σημεία του οργανισμού, τις αδυναμίες, τις ευκαιρίες και τις απειλές. Με αυτή την μέθοδο ένας οργανισμός, προσπαθεί να προβλέψει τις πιθανές μεταβολές που θα προκύψουν από τις επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών.

Ο κάθε Δήμος πρέπει να κάνει την δική του ανάλυση και σύμφωνα με τις δικές του αδυναμίες και απειλές να καταστρώσει το δικό του στρατηγικό σχεδιασμό, ο οποίος θα ανταποκρίνεται στις δικές του πραγματικές ανάγκες.

Στην προσπάθεια να αναλυθεί το εξωτερικό περιβάλλον ο Δήμος θα λάβει υπόψη του τους παράγοντες που δύσκολα μπορούν να επηρεαστούν από την Διοίκηση. Στην ανάλυση του εσωτερικού περιβάλλοντος θα λάβει υπόψη του, την οργανωτική δομή, την κουλτούρα και τους πόρους χρηματοδότησης.

Η ενδεδεχής μελέτη του εσωτερικού περιβάλλοντος θα φανερώσει μια σειρά από αδυναμίες και δυνάμεις, ενώ η μελέτη του εξωτερικού περιβάλλοντος θα φανερώσει τόσο δυνητικές ευκαιρίες όσο και απειλές.

Η αναλυτική μελέτη της υφιστάμενης κατάστασης και η αξιολόγηση της περιοχής του Δήμου Περιστερίου, θα επιτρέψει την συνολική διεξαγωγή συμπερασμάτων για τις δυνάμεις, τις αδυναμίες, τις ευκαιρίες και τις απειλές που θα αντιμετωπίσει ο Δήμος Περιστερίου για την πρόληψη, την ετοιμότητα, την αντιμετώπιση και την αποκατάσταση των επιπτώσεων των φυσικών καταστροφών.

Σε αυτήν την ανάλυση θα βοηθήσουν τα όσα ήδη αναφέρθηκαν σχετικά με τον Δήμο Περιστερίου και τις φυσικές καταστροφές καθώς και το επιχειρησιακό πρόγραμμα του Δήμου για τα έτη 2020-2023 (Δήμος Περιστερίου, 2020).

5.5.2 Αξιολόγηση Εξωτερικού Περιβάλλοντος

Συνθετική παρουσίαση πλεονεκτημάτων

- Η γεωγραφική θέση του Δήμου αναφορικά με την τομή βασικών οδικών αξόνων (οι Εθνικοί οδοί Αθηνών - Λαμίας και Αθηνών - Κορίνθου, η Λεωφόρος Θηβών και η εγγύτητα του Δήμου Περιστερίου στο μητροπολιτικό κέντρο της Αθήνας).

- Η άμεση σύνδεση με Μετρό και η εύκολη μετακίνηση από και προς την περιοχή.
- Η ύπαρξη χώρων πρασίνου στην περιοχή του Ποικίλου Όρους καθώς και χώρων αστικού πρασίνου.
- Το υψηλό ποσοστό νεανικού πληθυσμού συγκριτικά με τα δεδομένα της Περιφέρειας Αττικής.
- Το υψηλό ποσοστό ενεργοποίησης της κοινωνίας των πολιτών.

Συνθετική παρουσίαση αδυναμιών

- Η μη διευθέτηση και το μπάζωμα ρεμάτων απορροής όμβριων υδάτων και η έλλειψη ανάλογων παρεμβάσεων που έχουν ως συνέπεια πλημμυρικά φαινόμενα στην περιοχή.
- Η πολύ πυκνή δόμηση της περιοχής και παρά την σχετική αναβάθμιση τα τελευταία χρόνια η χαμηλή ποιότητα του οικιστικού αποθέματος.
- Η μεγάλη γεωγραφική έκταση του Δήμου.
- Τα υψηλά ποσοστά σε σχέση με την περιφέρεια ομάδων με ειδικά προβλήματα, μετανάστες, μονογονεϊκές οικογένειες, χαμηλά εισοδήματα και χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο.

5.5.3 Αξιολόγηση Εσωτερικού Περιβάλλοντος

Πλεονεκτήματα - Θετικά σημεία

- Η πλήρης ενεργοποίηση των δομών του Δήμου όπως προβλέπονται από τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας έστω και αν κάποια τμήματα δεν λειτουργούν με επαρκή στελεχιακό δυναμικό.
- Σταδιακή αναβάθμιση στην παροχή ποιοτικών υπηρεσιών προς τους Δημότες.
- Σημαντική αξιοποίηση των κρατικών επιχορηγήσεων.
- Επάρκεια του εξοπλισμού σε σχέση με τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών για την πλειοψηφία των οργανικών μονάδων.
- Ο Δήμος διαθέτει κλιματιζόμενες αίθουσες, οι οποίες είναι απαραίτητες τις ημέρες με υψηλές θερμοκρασίες ιδιαίτερα για τα ευπαθή άτομα.

Αδυναμίες - Μειονεκτήματα

- Ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση συγκεκριμένων δράσεων όπως πολιτικές για ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, περιβάλλον, κυκλοφοριακό, ποιότητα ζωής.
- Ο χωρικός κατακερματισμός των υπηρεσιών του Δήμου δημιουργεί σε αρκετές περιπτώσεις προβλήματα συντονισμού και συνεργασίας.
- Αδυναμία εφαρμογής κινήτρων αποδοτικότητας, η οποία αποτελεί βέβαια και εγγενές πρόβλημα της Δημόσιας Διοίκησης γενικότερα στην Ελλάδα και ουσιαστικά λειτουργεί ως περιοριστικό πλαίσιο. Παρόλα αυτά είναι δυνατή η διαμόρφωση πολιτικής κινήτρων ακόμα και με ήπιες παρεμβάσεις οι οποίες θα καλλιεργήσουν το αίσθημα της επιβράβευσης.
- Έλλειψη ικανού χρόνου για τα πολιτικά στελέχη, εξαιτίας της εμπλοκής τους με κάθε μορφής εργασίας με αποτέλεσμα να μην είναι σε θέση να εμπλακούν με ζητήματα επιτελικού χαρακτήρα και στρατηγικού σχεδιασμού και η παρουσίαση τους να επικεντρώνεται μονομερώς σε θέματα της καθημερινότητας.

Ευκαιρίες

- Ψηφιακός μετασχηματισμός του δημόσιου τομέα.
- Ευκαιρίες χρηματοδότησης με σκοπό την ενεργειακή αναβάθμιση δημόσιων κτιρίων.
- Ευκαιρίες χρηματοδότησης από το ΕΣΠΑ 2021-2027.
- Ευκαιρίες χρηματοδότησης από ΠΔΕ και άλλους φορείς.
- Προγράμματα επιμόρφωσης δημοσίων υπαλλήλων από ΙΝΕΠ/ΕΚΔΑΑ.
- Έχουν πραγματοποιηθεί πολλές έρευνες από μεταπτυχιακούς και διδακτορικούς φοιτητές, με κεντρικό ενδιαφέρον τον Δήμο Περιστερίου.
- Η συμμετοχή του Δήμου στο πρόγραμμα LIFE 15 CCA/CY/000086 Climate Proofing Urban Municipalities και ευκαιρίες συμμετοχής σε ανάλογα προγράμματα.
- Η λειτουργία του ελεύθερου Πανεπιστημίου που συμβάλει στην βελτίωση του εκπαιδευτικού επιπέδου και δημιουργεί μια ισχυρή αναπτυξιακή δύναμη.

Απειλές

- Ασταθές περιβάλλον που δημιούργησε η πανδημία COVID 19.

- Περιοχές στο Περιστέρι που παρουσίασαν κατά το παρελθόν πλημμυρικά φαινόμενα (περιοχή Τσαλαβούτα).
- Η περιοχή της Ανθούπολης, είναι ένα ευαίσθητο σημείο, το οποίο χρήζει παρακολούθησης λόγω του ότι έχει πληγεί κατά το παρελθόν από σεισμούς.
- Αύξηση της θερμοκρασίας λόγω της κλιματικής αλλαγής.
- Το Ποικίλο Όρος λόγω της βλάστησης, της ξηρασίας λόγω και της κλιματικής αλλαγής διατρέχει αυξημένο κίνδυνο για πυρκαγιά.
- Μεγάλη πιθανότητα για πλημμυρικά φαινόμενα, για τις περιοχές κοντά στον Κηφισό ποταμό οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί υψηλού κινδύνου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

6.1 Εισαγωγή

Στα προηγούμενα κεφάλαια παρουσιάστηκαν οι φυσικές καταστροφές, η Πολιτική Προστασία και ο επιχειρησιακός σχεδιασμός διαχείρισης κινδύνων και καταστροφών των Δήμων. Στη συνέχεια η έρευνα επικεντρώθηκε στον Δήμο Περιστερίου, αναφέροντας μεταξύ άλλων στα τρωτά σημεία του για κάθε φυσική καταστροφή.

Το παρόν κεφάλαιο εστιάζει στα ερευνητικά ερωτήματα, τις ερευνητικές υποθέσεις, τον τρόπο συλλογής και ανάλυσης των δεδομένων.

6.2 Ερευνητικά Ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα θα βοηθήσουν στην διαπίστωση, αν στον ήδη υπάρχον στρατηγικό σχεδιασμό διαχείρισης κινδύνων και καταστροφών του Δήμου Περιστερίου έχουν δοθεί οι απαραίτητες προτεραιότητες. Αυτές οι προτεραιότητες απορρέουν από την ανάγκη του σχεδίου, να είναι αποτελεσματικό και να ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες της περιοχής καθώς και στην αλλαγή της νομοθεσίας.

Όπως αναφέρει και ο Μπουραντάς (2002) η αρχή για να ικανοποιήσουμε μια ανάγκη ξεκινά από την διαδικασία συνειδητοποίησης της ύπαρξης αυτών των αναγκών. Για αυτό τον λόγο τα ερευνητικά ερωτήματα διαμορφώθηκαν με τέτοιο τρόπο με στόχο να διερευνηθεί αν πραγματοποιούνται από τον Δήμο Περιστερίου οι απαραίτητες ενέργειες ώστε οι πολίτες και το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου να κατανοήσουν και να μάθουν για τους κινδύνους που απορρέουν από φυσικές καταστροφές.

Με την άγνοια του κινδύνου ο πολίτης δεν έχει την ανάγκη να δραστηριοποιηθεί και να λάβει τα απαραίτητα μέτρα και τις αποφάσεις ώστε να καλύψει την ανάγκη της σιγουριάς και της ασφάλειας έναντι των φυσικών καταστροφών. Από την άλλη μεριά το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου με την κατανόηση και την γνώση των κινδύνων

από φυσικές καταστροφές θα αντιληφθεί καλύτερα το σχέδιο δράσης και θα είναι πιο αποτελεσματικό στην εφαρμογή των διαδικασιών που αυτό ορίζει.

Από τα ερωτήματα της έρευνας επιχειρείται επίσης να διερευνηθεί αν ο Δήμος Περιστερίου διαθέτει σχέδιο δράσης το οποίο επικεντρώνεται στα τρωτά σημεία του Δήμου και δεν αποτελεί απλά μια αντιγραφή ενός γενικότερου σχεδίου, αν υπάρχουν οικονομικοί πόροι για ανάκαμψη της κοινωνίας και τι επενδύσεις πραγματοποιεί ο Δήμος για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των συνεπειών από φυσικές καταστροφές.

Καθώς η αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών αποτελεί ένα εξειδικευμένο θέμα, η έρευνα επικεντρώθηκε σε ερωτήσεις του τμήματος της Πολιτικής Προστασίας η οποία έχει την ευθύνη της ευαισθητοποίησης των πολιτών και του σωστού σχεδιασμού του σχεδίου δράσης. Για τον λόγο αυτό αποφεύχθηκε να πραγματοποιηθεί έρευνα στους πολίτες, οι οποίοι δεν διαθέτουν εξειδικευμένη γνώση σχετικά με το αντικείμενο. Επίσης, στους πολίτες η όποια προσέγγιση πρέπει να γίνει με λεπτούς και στρατηγικούς χειρισμούς από τον Δήμο σε συνεργασία με την Περιφέρεια και την ΓΓΠΠ για την αποφυγή οποιασδήποτε αναστάτωσης ή ακόμα και πανικού. Σκοπός της Πολιτείας είναι να εξαλειφθούν από τους πολίτες οι παράγοντες που καλλιεργούν τον εφησυχασμό, την αδιαφορία και την μετάθεση όλων των ευθυνών στην ίδια και να συνειδητοποιήσουν οι πολίτες την αναγκαιότητα της ενεργής συμμετοχής. Πιο συγκεκριμένα τα κεντρικά ερευνητικά ερωτήματα διαμορφώνονται ως εξής:

- 1) Υπάρχει από τους πολίτες και το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου Περιστερίου κατανόηση για τις φυσικές καταστροφές και γνώση για τους κινδύνους που προκύπτουν από τα φυσικά φαινόμενα, μέσα από τις δράσεις της Πολιτικής Προστασίας;
- 2) Ο Δήμος Περιστερίου διαθέτει επαρκές σχέδιο δράσης για την διαχείριση των επιπτώσεων από φυσικές καταστροφές;
- 3) Επενδύει ο Δήμος Περιστερίου στην πρόληψη και στην αντιμετώπιση του κινδύνου από φυσικές καταστροφές;

- 4) Υπάρχει σχέδιο δράσης και επαρκείς οικονομικοί πόροι, για την ανάκαμψη της κοινωνίας μετά από μια φυσική καταστροφή;

6.3 Ερευνητικές Υποθέσεις

Σε συνέχεια των ερευνητικών ερωτημάτων προκύπτουν και οι ακόλουθες ερευνητικές υποθέσεις:

Υ1. Τα έσοδα του Δήμου Περιστερίου επαρκούν για τις επαυξημένες αρμοδιότητες των Δήμων σε θέματα Πολιτικής Προστασίας καθώς και για την στήριξη της κοινωνίας για ανάκαμψη, μετά από φυσική καταστροφή.

Υ2. Το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου Περιστερίου έχει την κατάλληλη εκπαίδευση για την επιτυχή έκβαση του σχεδίου δράσης και για την δημιουργία ασκήσεων ετοιμότητας.

Υ3. Ο Δήμος Περιστερίου επενδύει μέσω προγραμμάτων και συνεργασιών, στην μείωση του κινδύνου από φυσικές καταστροφές.

Υ4. Ο Δήμος Περιστερίου διαθέτει τοπικό σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση των έκτακτων αναγκών και των συνεπειών από φυσικές καταστροφές αλλά απαιτείται επικαιροποίηση, για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του Ν. 5023/2023.

6.4 Συλλογή Δεδομένων

Για να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα που αναφέραμε στην προηγούμενη ενότητα θα πρέπει να διερευνηθούν και να κατανοηθούν σε βάθος, υποκειμενικές αντιλήψεις, απόψεις, πεποιθήσεις και εμπειρίες ανθρώπων που εργάζονται σε κρίσιμες θέσεις του Δήμου Περιστερίου και οι οποίοι κατέχουν μια βαθύτερη και αρτιότερη γνώση σχετικά με το θέμα αυτής της έρευνας. Για το λόγο αυτό τα ερευνητικά ερωτήματα επιχειρήθηκε να απαντηθούν μέσω της επιλογής του ερευνητικού εργαλείου της ημιδομημένης συνέντευξης, που πραγματοποιήθηκε με έναν υπάλληλο

του τμήματος, τον υπεύθυνο της Πολιτικής Προστασίας του Δήμου Περιστερίου και τον Αντιδήμαρχο Πολιτικής Προστασίας.

Επεξηγηματικά να αναφερθεί ότι η ημιδομημένη συνέντευξη αποτελείται από προκαθορισμένες ερωτήσεις, με την δυνατότητα να τροποποιηθεί η διάταξή τους ανάλογα με το κλίμα και την αντίληψη των συνεντευκτών (Robson, 2010).

6.5 Ερευνητικά Αποτελέσματα

Στην 1^η ερώτηση ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες να απαντήσουν στο παρακάτω ερώτημα: *Διαθέτει ο Δήμος σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και άμεσης/βραχείας διαχείρισης συνεπειών από την εκδήλωση φυσικών καταστροφών; Πραγματοποιείται επικαιροποίηση του σχεδίου;*

Από τις απαντήσεις που δόθηκαν οι υπάλληλοι της Πολιτικής Προστασίας ανέφεραν ότι ο Δήμος διαθέτει σχέδιο δράσης και μάλιστα το σχέδιο επικαιροποιείται σύμφωνα με τις ανάγκες και τις αλλαγές της Νομοθεσίας. Ο Αντιδήμαρχος πρόσθεσε επιπλέον ότι το σχέδιο, έχει προσαρμοστεί στις ανάγκες του Δήμου Περιστερίου και έχει στηριχθεί σε πρότυπα και οδηγίες που έχει εκδώσει το Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ο ΟΑΣΠ καθώς και η ΓΓΠΠ για την σύνταξη του επιχειρησιακού σχεδιασμού. Στην συνέχεια το σχέδιο αυτό επικυρώνεται από το Δημοτικό Συμβούλιο και κατατίθεται στην Πυροσβεστική και στην Αστυνομία. Επιπλέον, στις συνεδριάσεις του ΤΕΣΟΠΠ κάνοντας τον απολογισμό της προηγούμενης περιόδου παρουσιάζονται τα τρωτά σημεία και με αυτό τον τρόπο πραγματοποιούνται οι απαραίτητες αλλαγές και τροποποιήσεις. Τέλος, η επικαιροποίηση πραγματοποιείται κάθε φορά με αλλαγή της Νομοθεσίας από την Γενική Κυβέρνηση. Σαν παράδειγμα αναφέρθηκε η νέα εγκύκλιος 18851 του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης με θέμα τον καθαρισμό ως προληπτικό μέτρο Πυροπροστασίας των Οικοπέδων και λοιπών ακάλυπτων χώρων.

2^η ερώτηση: *Το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου είναι επαρκές και κατέχει την απαιτούμενη γνώση για την υλοποίηση του σχεδίου δράσης;*

Από τις απαντήσεις που δόθηκαν οι υπάλληλοι του τμήματος Πολιτικής Προστασίας στάθηκαν στο ότι το προσωπικό είναι ιδιαίτερα εκπαιδευμένο. Ο Αντιδήμαρχος Πολιτικής Προστασίας επισήμανε ότι το ανθρώπινο δυναμικό είναι εκπαιδευμένο αλλά δεν είναι επαρκές ποσοτικά για την κάλυψη των αναγκών στο

πλαίσιο της ανάθεσης νέων υποχρεώσεων και αρμοδιοτήτων. Τόνισε ότι για αυτήν την έλλειψη γίνεται προσπάθεια να καλυφθεί μέσω ιδιωτικών φορέων αλλά η Πολιτική Προστασία χρειάζεται ανθρώπινο δυναμικό σε μόνιμη βάση το οποίο να έχει εκπαιδευτεί και να μπορεί να αποδώσει τα μέγιστα τις κρίσιμες στιγμές μιας φυσικής καταστροφής. Ο Υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας επισήμανε ότι το προσωπικό παρακολουθεί σεμινάρια και ενημερώσεις και συμφώνησε ότι υπάρχει σχετική έλλειψη.

3^η ερώτηση: *Επαρκούν τα έσοδα του Δήμου Περιστερίου για να στηρίζει το σχέδιο δράσης και την ανάκαμψη της κοινωνίας μετά από μια φυσική καταστροφή;*

Οι υπάλληλοι του Δήμου ανέφεραν ότι ένα ποσοστό της τάξης του 10% των τακτικών εσόδων του Δήμου Περιστερίου πηγαίνει σε συγκεκριμένο κωδικό εξόδων για την Πολιτική Προστασία ο οποίος μεταφέρεται και στα επόμενα έτη. Σύμφωνα με αυτόν τον κωδικό εξόδου πραγματοποιούνται επενδύσεις για την Πολιτική Προστασία, όμως παραμένει πάντα επαρκές υπόλοιπο στον κωδικό, το οποίο θα δοθεί για την ανάκαμψη της κοινωνίας μετά από μια φυσική καταστροφή. Ο υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας ανέφερε ότι σύμφωνα με την Νομοθεσία οι Δήμοι υπόκεινται σε περιορισμούς σχετικά με τις επενδύσεις που θα ήθελαν να κάνουν και η Νομοθεσία οφείλει να αλλάζει όταν αλλάζουν οι ευθύνες και οι αρμοδιότητες.

4^η ερώτηση: *Τι επενδύσεις και συνεργασίες έχει κάνει ή προτίθεται να κάνει ο Δήμος Περιστερίου ακόμα και με συνεργασία άλλων φορέων;*

Στην συγκεκριμένη ερώτηση υπάλληλος της Πολιτικής Προστασίας, ανέφερε ότι ο Δήμος έχει στενή συνεργασία με όμορους Δήμους και με τον Αναπτυξιακό Σύνδεσμο Δυτικής Αττικής για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών που μπορεί να προκληθούν στο Ποικίλο Όρος. Επιπλέον, οι συνορεύοντες Δήμοι και όχι μόνο, έχουν αναπτύξει μεταξύ τους πνεύμα συνεργασίας και αλληλοϋποστήριξης. Πολλές φορές ο Δήμος Περιστερίου με ανθρώπινο δυναμικό και με μέσα βοήθησαν άλλους Δήμους που αντιμετώπιζαν προβλήματα από φυσικές καταστροφές.

Ο Αντιδήμαρχος αναφέρθηκε στη συμμετοχή του Δήμου στο έργο LIFE UrbanProof. Πιο συγκεκριμένα, ότι ο Δήμος απέκτησε μέσω των συνεργασιών με άλλους Δήμους του εξωτερικού και με Πανεπιστήμια, τις απαραίτητες επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις καθώς και την εξειδίκευση ώστε να εφαρμοστούν στο σχεδιασμό του, με απώτερο σκοπό να αντιμετωπιστούν πιο αποτελεσματικά οι επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών.

Επίσης, ο Αντιδήμαρχος ανέφερε ότι ο Δήμος ενδιαφέρεται και παράλληλα πραγματοποιεί τις απαραίτητες ενέργειες για να ξανασυμμετάσχει στο μέλλον σε ανάλογα προγράμματα. Ένας από τους λόγους είναι, ότι οι επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών γίνονται ολοένα και πιο επικίνδυνες λόγω της κλιματικής αλλαγής.

Ο Υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας αναφέρθηκε στην άριστη συνεργασία που έχει ο Δήμος με τον Οργανισμό Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (ΟΑΣΠ). Τα μέλη του ΟΑΣΠ πραγματοποιούν πολλές φορές με την βοήθεια του Δήμου, σεμινάρια, ασκήσεις ετοιμότητας και ενημερώσεις για τις φυσικές καταστροφές, καθώς επισημαίνουν τα μέτρα αυτοπροστασίας και τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν σε όλα τα στάδια μιας καταστροφής.

Επιπλέον, ο Υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας αναφέρθηκε και στην επένδυση μέσω των έργων που γίνεται για αντιπλημμυρικά έργα σε περιοχές που παρουσιάζουν τρωτότητα. Σε αυτά τα έργα τονίστηκε ο σημαντικός ρόλος που παίζει η συνεργασία με την Περιφέρεια Αττικής. Συγκεκριμένα αναφέρθηκε στην μελέτη κατασκευής αποχέτευσης όμβριων υδάτων στον Κηφισό ποταμό, μια ζώνη η οποία έχει χαρακτηριστεί υψηλού πλημμυρικού κινδύνου. Η ζώνη αυτή περιλαμβάνει Δήμους της Δυτικής Αττικής καθώς και τον Δήμο Περιστερίου. Επίσης, στην περιοχή *Τσαλαβούτα* του Δήμου Περιστερίου, θα πραγματοποιηθεί ένα αντιπλημμυρικό έργο σε σημείο που παρατηρείται επικίνδυνη και συχνή συσσώρευση υδάτων.

5^η ερώτηση: *Πραγματοποιούνται έλεγχοι σε δημόσια κτίρια και σε υποδομές με την απαιτούμενη τακτικότητα; Μετά την εκδήλωση σεισμού υπάρχει ομάδα του Δήμου που θα πραγματοποιήσει οπτικό έλεγχο σε κτίρια του Δήμου και σε σχολεία;*

Το τμήμα και ο Υπεύθυνος της Πολιτικής Προστασίας ανέφεραν ότι σύμφωνα με το ήδη υπάρχον σχέδιο, μετά την εκδήλωση ενός σεισμού οι Πολιτικοί Μηχανικοί και οι Τοπογράφοι του Δήμου οι οποίοι ανήκουν στις Τεχνικές Υπηρεσίες και στην Υπηρεσία Δόμησης θα προβούν σε άμεσο οπτικό έλεγχο όλων των κτιριακών υποδομών του Δήμου Περιστερίου. Ο έλεγχος αυτός θα πραγματοποιηθεί για να γνωρίζουμε την κατάσταση που επικρατεί στον Δήμο, χωρίς όμως να υπάρχει κάποια υποχρέωση έκδοσης επίσημων εγγράφων.

Ο Αντιδήμαρχος ανέφερε την ανάγκη πρωτοβάθμιου και δευτεροβάθμιου ελέγχου σε όλα τα δημόσια κτίρια που ανήκουν στον Δήμο του Περιστερίου. Τόνισε ότι προτεραιότητα θα έχουν κατασκευές μεγάλης ηλικίας και έντονης παθολογίας που βρίσκονται σε περιοχές υψηλής σεισμικότητας. Σημαντική για τον Δήμο Περιστερίου

ήταν η σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε με παρόντες τον καθηγητή Ευθύμιο Λέκκα, τον Δήμαρχο Περιστερίου και στελέχη του Δήμου στην οποία συζητήθηκαν όλες οι απαιτούμενες ενέργειες για να προχωρήσουν άμεσα οι προσεισμικοί έλεγχοι, με προτεραιότητα στα σχολικά κτίρια της πόλης. Οι έλεγχοι αυτοί θα ξεκινήσουν το συντομότερο δυνατό λαμβάνοντας υπόψη αφενός την κατάσταση των κτιρίων και αφετέρου την τρωτότητα που έχει η κάθε περιοχή, καθώς και στοιχεία από παλαιότερους σεισμούς και τις συστάσεις του ΟΑΣΠ.

6^η ερώτηση: *Πραγματοποιεί ο Δήμος Περιστερίου καθαρισμό των φρεατίων και με ποια τακτικότητα;*

Υπάλληλος του τμήματος Πολιτικής Προστασίας και ο Υπεύθυνος της Πολιτικής Προστασίας ανέφεραν την σημαντικότητα καθαρισμού των φρεατίων, ο οποίος θα παίξει σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση των πλημμυρών. Για τον σκοπό αυτό ο Δήμος Περιστερίου έχει προβεί ήδη στην αγορά αποφρακτικού μηχανήματος με το οποίο πραγματοποιούνται συντηρήσεις με την απαιτούμενη τακτικότητα. Ο Αντιδήμαρχος τόνισε ότι το ενδιαφέρον του Δήμου Περιστερίου να επενδύει σε εξοπλισμό και σε μηχανήματα έχει ξεκινήσει εδώ και πολλά χρόνια και αυτήν την στιγμή θεωρείται ένας Δήμος άριστα εξοπλισμένος με μηχανήματα, υδροφόρες και όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την Πολιτική Προστασία.

7^η ερώτηση: *Υπάρχει σχέδιο οργανωμένης – προληπτικής απομάκρυνσης κατοίκων;*

Υπάλληλος του τμήματος της Πολιτικής Προστασίας ανέφερε ότι στο σημείο πιθανής εκδήλωσης πυρκαγιάς θα σπεύσουν υπάλληλοι του Δήμου για να πραγματοποιηθεί απομάκρυνση των πολιτών, να βοηθήσουν στην ρύθμιση της κυκλοφορίας και στην συμβολή του έργου της Πυροσβεστικής για την κατάσβεση της πυρκαγιάς. Επιπλέον, αν κριθεί απαραίτητο, θα πραγματοποιηθεί άμεση ενημέρωση των κατοίκων για εκκένωση της περιοχής. Στην συνέχεια αφού οι πολίτες συγκεντρωθούν σε προκαθορισμένο σημείο θα γίνει μέσω μεταφορικών μέσων του Δήμου η μετακίνηση τους σε ασφαλές μέρος.

Ο Αντιδήμαρχος Πολιτικής Προστασίας επισήμανε ότι μόνο ένα μικρό τμήμα του δάσους γειτνιάζει με οικίες και το σημαντικό είναι ότι μεταξύ οικιών και δάσους υπάρχει δρόμος που θα διευκολύνει το έργο του Δήμου και της Πυροσβεστικής.

Ο Υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας ανέφερε επίσης ότι σε περίπτωση πλημμύρας δεν έχει ζητηθεί από την κεντρική εξουσία, σχέδιο απομάκρυνσης των πολιτών αλλά υπάρχει η δυνατότητα επικοινωνίας όλο το 24ωρο με το τμήμα της Πολιτικής Προστασίας για να επιλυθεί το συντομότερο δυνατό οποιαδήποτε επείγουσα κατάσταση.

8^η ερώτηση: *Έχουν οριστεί τοπικά σημεία συγκέντρωσης; Και αν ναι, αυτοί οι χώροι συγκέντρωσης παρέχουν ασφάλεια για όλες τις καταστροφές;*

Ο Υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας ανέφερε ότι τα προσωρινά τοπικά σημεία συγκέντρωσης είναι δέκα (10) μεγάλες πλατείες για τις τέσσερις (4) περιοχές του Δήμου Περιστερίου. Σε αυτά τα σημεία θα σπεύσουν υπάλληλοι του Δήμου για εκτίμηση της κατάστασης και για βοήθεια των πολιτών. Κοινωνικοί λειτουργοί και ψυχολόγοι θα συνδράμουν στο έργο της υποστήριξης, το οποίο είναι απαραίτητο τα πρώτα 24ωρα μετά την εμφάνιση ενός καταστροφικού γεγονότος.

Ο Αντιδήμαρχος τόνισε ότι σε μέρες με υψηλές θερμοκρασίες στον Δήμο λειτουργούν δύο (2) κλιματιζόμενες αίθουσες που λειτουργούν από τις 08:00 το πρωί ως τις 20:00 το απόγευμα. Οι χώροι αυτοί λειτουργούν για την προστασία της υγείας των πολιτών και ιδιαίτερα των ευπαθών ομάδων όπως τα άτομα τρίτης ηλικίας.

9^η ερώτηση: *Υπάρχουν επαρκή αποθέματα ή γραμμή τροφοδοσίας προς κάλυψη πρώτων αναγκών των πολιτών, στα τοπικά σημεία συγκέντρωσης; Υπάρχει σχέδιο για διανομή πόσιμου νερού;*

Ο Αντιδήμαρχος Πολιτικής Προστασίας ανέφερε ότι υπάρχει γραμμή τροφοδοσίας και νερού για την κάλυψη των αναγκών των πολιτών για τα πρώτα 24ώρα. Ο Υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας πρόσθεσε ότι σε περίπτωση που χρειαζόταν ο Δήμος Περιστερίου σκηνές για προσωρινή φιλοξενία, θα πραγματοποιούσε αίτημα στην Περιφέρεια, όπως είχε κάνει και στον σεισμό του 1999.

10^η ερώτηση: *Θεωρείτε ότι ο Νόμος 5075/2023 με θέμα την «Αναδιάρθρωση της Πολιτικής Προστασίας» δίνει στους Δήμους περισσότερες αρμοδιότητες και ευθύνες σε θέματα Πολιτικής Προστασίας; Ανταποκρίνεται στα νέα αυτά δεδομένα, το ήδη υπάρχον σχέδιο του Δήμου;*

Ο Αντιδήμαρχος στην συγκεκριμένη ερώτηση απάντησε ότι ο Νόμος 5075/2023, ο οποίος αποτελεί τροποποίηση του Ν. 4662/2020 δίνει όντως επιπλέον αρμοδιότητες και ευθύνες σε θέματα Πολιτικής Προστασίας. Μια από τις σημαντικότερες αλλαγές είναι ότι στο άρθρο 16 του Ν. 5075/2023 αναγράφει ότι στους Δήμους συστήνεται

Αυτοτελές Τμήμα Πολιτικής Προστασίας. Το τμήμα της Πολιτικής Προστασίας έχει την ευθύνη της σύνταξης Τοπικού Σχεδίου Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών και Διαχείρισης Συνεπειών, παρέχει γραμματειακή υποστήριξη και υποστήριξη στα ΤΕΣΟΠΠ, συνάπτει Μνημόνια Συνεργασίας με ιδιωτικούς φορείς καθώς και άλλες αρμοδιότητες και ευθύνες σχετικές με την κοινοποίηση κάθε περιστατικού Πολιτικής Προστασίας που εκδηλώνεται στον Δήμο.

Ο Υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας σε αυτό το σημείο πρόσθεσε ότι το προσωπικό της Πολιτικής Προστασίας του Δήμου Περιστερίου δυστυχώς δεν επαρκεί για όλες αυτές τις ευθύνες. Ο Αντιδήμαρχος συμπλήρωσε ότι στο πρόβλημα της έλλειψης προσωπικού προστίθεται ότι όλοι οι υπάλληλοι της Πολιτικής Προστασίας έχουν και άλλες αρμοδιότητες και ευθύνες. Πάρα πολλές φορές συμβαίνει να καλείται εκτάκτως το προσωπικό που εργάζεται στην καθαριότητα ή στην υπηρεσία πρασίνου για να πάνε σε μια κατάσβεση. Ο Υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας συμπλήρωσε ότι αν δεν γίνει άμεση στελέχωση του τμήματος και χρηματοδότησή του θα υπάρξουν στο μέλλον πολλές δυσκολίες στην υλοποίηση των αρμοδιοτήτων που έχουν εκχωρηθεί με τον τελευταίο νόμο.

11^η ερώτηση: *Τα Τοπικά Σχέδια Έκτακτης Ανάγκης έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Δήμου; Και αν ναι, υπάρχει η δυνατότητα να ενημερωθούν οι πολίτες για αυτή την ανάρτηση;*

Ο Αντιδήμαρχος επιβεβαίωσε ότι τα σχέδια δράσης έχουν αναρτηθεί και ότι γίνεται σχετική ενημέρωση στα κτίρια του Δήμου και στα Κέντρα Φιλίας (ΚΕΦΙ) για να λάβουν γνώση οι πολίτες. Ο Υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας πρόσθεσε ότι τα Δημοτικά Κτίρια έχουν το δικό τους σχέδιο έκτακτης ανάγκης εγκεκριμένο από το τμήμα Πολιτικής Προστασίας του Δήμου και μάλιστα τα σχέδια αυτά έχουν πραγματοποιηθεί και σε ασκήσεις ετοιμότητας.

12^η ερώτηση: *Επενδύει ο Δήμος Περιστερίου για την εκπαίδευση του υπάρχοντος ανθρώπινου δυναμικού, το οποίο θα χρησιμοποιηθεί στο σχέδιο δράσης για φυσικές καταστροφές;*

Ο Υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας απάντησε ότι ο Δήμος Περιστερίου παροτρύνει το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου, για σεμινάρια παροχής Πρώτων Βοηθειών ή την παρακολούθηση σεμιναρίων και ημερίδων σχετικές με φυσικές καταστροφές. Στις 23 Μαρτίου 2024 είχε πραγματοποιηθεί σύσκεψη με τον καθηγητή Γεωλογίας και Διαχείρισης Φυσικών Καταστροφών Ευθύμιο Λέκκα για τον

προσεισμικό έλεγχο που πρέπει να πραγματοποιηθεί σε κτίρια, με προτεραιότητα στα σχολικά κτίρια της πόλης.

Επιπλέον, είχε πραγματοποιηθεί στο αμφιθέατρο του Δήμου εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο *Πρώτες Βοήθειες – Επίδειξη και χρήση Απινιδωτή σε περίπτωση ανάγκης* πρόγραμμα απαραίτητο και χρήσιμο από όλους τους υπαλλήλους που εργάζονται στο τμήμα της Πολιτικής Προστασίας.

Ο Αντιδήμαρχος Πολιτικής Προστασίας πρόσθεσε ότι μέσω της Κοινοφελούς Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτιστικής Ανάπτυξης του Δήμου Περιστερίου λειτουργεί Δημοτικό Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο, στο οποίο ο καθηγητής Λέκκας Ευθύμιος συμμετέχει κάθε χρόνο με διαλέξεις οι οποίες έχουν ως θέμα, τα φυσικά φαινόμενα και τις καταστροφές. Στις διαλέξεις επίσης συμμετέχουν καθηγητές ψυχολογίας με αναφορές στην Ψυχική Ανθεκτικότητα, καθώς και σε θέματα σχετικά με την ανθρώπινη απώλεια. Τέλος στα σεμινάρια που πραγματοποιούνται στην βιβλιοθήκη του Δήμου, συμμετέχει το TOMY Περιστερίου με θέμα την παροχή Πρώτων Βοηθειών. Όλα αυτά τα προγράμματα παρακολουθούνται και από το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου Περιστερίου που εργάζονται στο τμήμα Πολιτικής Προστασίας.

13^η ερώτηση: *Το γραφείο Πολιτικής Προστασίας προγραμματίζει ασκήσεις ετοιμότητας για εκπαιδευτικούς λόγους; Στην συνέχεια γίνεται αξιολόγηση της επιχειρησιακής ετοιμότητας των υπηρεσιών του Δήμου;*

Ο Υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας ανέφερε ότι το γραφείο Πολιτικής Προστασίας προγραμματίζει ασκήσεις ετοιμότητας. Πιο συγκεκριμένα το 2016 με την συμμετοχή του ΟΑΣΠ πραγματοποιήθηκε άσκηση που είχε ως θέμα την εκδήλωση ισχυρής σεισμικής δόνησης στην Αττική και την εκκένωση μετά το τέλος της υποτιθέμενης δόνησης του Δημαρχείου και του 4^{ου} Βρεφονηπιακού Σταθμού που βρίσκεται στην περιοχή της Ανθούπολης, μιας περιοχής που έχει πληγεί στο παρελθόν από σεισμούς.

Ο Αντιδήμαρχος Πολιτικής Προστασίας συμπλήρωσε ότι ο ΟΑΣΠ πραγματοποιεί κάθε χρόνο ασκήσεις ετοιμότητας σε Σχολικές Μονάδες όλης της χώρας. Σε αυτές τις ασκήσεις ο ΟΑΣΠ συμπεριλαμβάνει σχολικές μονάδες του Δήμου Περιστερίου και παράλληλα με την άσκηση διαμοιράζει κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό σε εκπαιδευτικούς.

Ο Υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας συμπλήρωσε ότι στο εκθεσιακό κέντρο του Δήμου είχε πραγματοποιηθεί η άσκηση *ΤΕΘΡΙΠΠΟΝ ΑΡΜΑ 2018*. Η συγκεκριμένη άσκηση προσομοίωσε πραγματικές συνθήκες σεισμού και ολοκληρώθηκε επιτυχώς προσφέροντας αρκετή γνώση και εμπειρία στους υπαλλήλους της Πολιτικής Προστασίας. Στην άσκηση συμμετείχαν Δήμοι του Δυτικού Τομέα Αθηνών (ο Δήμος Περιστερίου, ο Δήμος Ιλίου, ο Δήμος Πετρούπολης και ο Δήμος Αγ. Αναργύρων – Καματερού). Υπάλληλος της Πολιτικής Προστασίας πρόσθεσε ότι στην άσκηση αυτή συμμετείχε και η Εθελοντική Ομάδα Πολιτών Περιστερίου.

14^η ερώτηση: *Διοργανώνονται από τον Δήμο σεμινάρια εκπαίδευσης και ενημερώσεις για δράσεις της Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση αναγκών και άμεσης/βραχείας διαχείρισης των συνεπειών καθώς και την λήψη μέτρων αυτοπροστασίας;*

Στην συγκεκριμένη ερώτηση υπάλληλος του τμήματος απάντησε ότι διοργανώνονται σεμινάρια εκπαίδευσης από τον ΟΑΣΠ σε συνεργασία με τον Δήμο, τα οποία παρακολουθούν και πολίτες του Δήμου Περιστερίου. Στο Ελεύθερο Δημοτικό Πανεπιστήμιο παρουσιάζονται κάθε χρόνο διαλέξεις για τις φυσικές καταστροφές και τα μέτρα αντιμετώπισης των συνεπειών. Στις διαλέξεις αυτές αναφέρονται πάντα τα μέτρα αυτοπροστασίας που πρέπει να λάβουν οι πολίτες. Επίσης ο ΟΑΣΠ και ο Δήμος διαμοιράζουν έντυπο υλικό μέσω των σχολείων, των ΚΕΦΙ και άλλων δομών του Δήμου, ενημερώνοντας τους πολίτες σχετικά με το σχέδιο δράσης.

Ο Υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας πρόσθεσε ότι ο Δήμος ανακοινώνει μέσω της ιστοσελίδας του Δήμου, μέτρα αυτοπροστασίας από τις πλημμύρες. Συγκεκριμένα στους κατοίκους που κατά το παρελθόν είχαν προβλήματα στην περιοχή τους με πλημμύρες και με συσσώρευση υδάτων, συνιστούν να ελέγξουν τα φρεάτια έξω από το σπίτι τους καθώς και τις υδρορροές. Στην περίπτωση που παρατηρήσουν φραγμένα φρεάτια καλούνται οι πολίτες να ενημερώσουν άμεσα τον Δήμο.

Επιπλέον, λόγω της δυσκολίας για την πραγματοποίηση ασκήσεων ετοιμότητας, αναρτώνται οδηγίες κατά την διάρκεια και μετά του φαινομένου της πλημμύρας. Οι ενέργειες αυτές χωρίζονται ανάλογα με το αν οι πολίτες βρίσκονται μέσα σε κτίριο ή σε εξωτερικό χώρο. Κάτω από τις οδηγίες υπάρχει πάντα το κινητό τηλέφωνο του Υπεύθυνου Πολιτικής Προστασίας για να λυθούν οι οποιεσδήποτε απορίες ή προβλήματα.

Τέλος, ο Αντιδήμαρχος αναφέρθηκε και στην 2^η Διεθνή Έκθεση Πολιτικής Προστασίας Ασφάλειας Πυρασφάλειας και ειδικού εξοπλισμού ΟΤΑ, που πραγματοποιήθηκε από τις 11 έως τις 13 Απριλίου 2024 στο Συνεδριακό Κέντρο Περιστερίου. Εκεί έγινε ενημέρωση για τις δράσεις της Πολιτικής Προστασίας, ενημέρωση για τα σχέδια δράσης και τα μέτρα αυτοπροστασίας που πρέπει να ληφθούν από τους πολίτες ώστε να μειώσουν τους κινδύνους που μπορεί να προκληθούν από τις φυσικές καταστροφές. Τέλος, ο Υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας τόνισε, ότι η προσέλευση των πολιτών στην έκθεση ήταν μεγάλη.

15^η ερώτηση: *Πιστεύετε ότι η ασφάλιση των κατοικιών για φυσικές καταστροφές θα βοηθούσε για γρηγορότερη επιστροφή στην κανονικότητα;*

Ο Υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας επισήμανε ότι ο Δήμος Περιστερίου από την πρώτη στιγμή βρίσκεται δίπλα στους Πολίτες ώστε να πραγματοποιήσουν την αίτηση τους για καταβολή της αποζημίωσης που δικαιούνται. Από την άλλη η ασφάλεια των κατοικιών θα βοηθούσε σε ταχύτερη και σε μεγαλύτερη αποζημίωση για αποκατάσταση των ζημιών, αρκεί οι πολίτες να διαλέξουν με προσοχή την ασφαλιστική εταιρεία και να δώσουν σημασία σε όλους τους όρους του συμβολαίου. Ο Αντιδήμαρχος συμφώνησε και πρόσθεσε ότι η έκπτωση που χορηγήθηκε στον ΕΝΦΙΑ αποτελεί ένα κίνητρο στους πολίτες για να ασφαλίσουν τις κατοικίες τους για φυσικές καταστροφές.

16^η ερώτηση: *Ποια θεωρείτε ότι είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο Δήμος στο πλαίσιο της Πολιτικής Προστασίας;*

Η απάντηση που δόθηκε από τους υπηρεσιακούς εκπροσώπους του τμήματος Πολιτικής Προστασίας αλλά και τον υπεύθυνο Αντιδήμαρχο είναι ότι το βασικότερο και σοβαρότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο Δήμος είναι η έλλειψη προσωπικού στο Τμήμα Πολιτικής Προστασίας. Ο Υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας συνέχισε λέγοντας ότι ο Δήμος διαθέτει τον επαρκή εξοπλισμό, αλλά δεν έχει το ανθρώπινο δυναμικό το οποίο χρειάζεται χρόνο για να εκπαιδευτεί και να είναι επαρκώς καταρτισμένο για την υλοποίηση του σχεδίου δράσης.

Ο Αντιδήμαρχος συμφώνησε ότι χρειάζεται να προσληφθεί μόνιμο προσωπικό, το οποίο θα εκπαιδευτεί και θα στελεχώσει το τμήμα της Πολιτικής Προστασίας. Τόνισε μάλιστα ότι είναι αρκετά δύσκολο και επικίνδυνο για την διοίκηση να χρησιμοποιεί σε ακραίες συνθήκες, προσωπικό μη κατάλληλα εκπαιδευμένο.

17^η ερώτηση: *Επενδύει ο Δήμος Περιστερίου στην συνεργασία και στην στήριξη των εθελοντικών ομάδων που θέλουν να συνδράμουν σε περιπτώσεις πρόληψης, αντιμετώπισης και αποκατάστασης των συνεπειών από φυσικές καταστροφές;*

Ο Αντιδήμαρχος Πολιτικής Προστασίας απάντησε ότι ο εθελοντισμός αποτελεί μια προτεραιότητα του Δήμου Περιστερίου. Την συνεργασία την χαρακτήρισε άψογη και τόνισε ότι και στην 2^η Διεθνή Έκθεση Πολιτικής Προστασίας Ασφάλειας Πυρασφάλειας και ειδικού εξοπλισμού ΟΤΑ, οι εθελοντικές ομάδες βρίσκονταν στο πλευρό του Δήμου για την ενημέρωση του κόσμου σε θέματα πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης των συνεπειών από φυσικές καταστροφές.

Ο Υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας συμπλήρωσε ότι οι εθελοντές πρέπει να βρίσκονται κάτω από την εποπτεία, τον έλεγχο και τις οδηγίες των υπαλλήλων του Δήμου, αφενός για την σωστή εφαρμογή του σχεδίου, αφετέρου για την αποφυγή κάποιου τραυματισμού. Οι εθελοντές έχουν συμβάλει σε καταστάσεις επιφυλακής ετοιμότητας και πρόληψης όχι μόνο με έμπυχο υλικό αλλά και με τα μέσα που διαθέτουν. Επίσης, τονίστηκε ότι πραγματοποιούνται από τους εθελοντές σεμινάρια εκπαίδευσης για Πρώτες Βοήθειες σε αστική διάσωση καθώς συμμετέχουν ενεργά σε ασκήσεις ετοιμότητας. Ο Υπάλληλος της Πολιτικής Προστασίας ανέφερε ότι στις 19 Νοεμβρίου 2023 διοργανώθηκαν μαθήματα Πρώτων Βοηθειών από την εθελοντική ομάδα του Περιστερίου. Τέλος, επισημάνθηκε ότι η εθελοντική ομάδα Περιστερίου προσφέρει την βοήθεια της και σε άλλες περιοχές, όπως για παράδειγμα στην φλεγόμενη περιοχή των Βιλίων, τον Αύγουστο του 2022.

6.6 Συζήτηση Αποτελεσμάτων

Λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των ερωτήσεων τα συμπεράσματα που εξαγονται είναι τα εξής:

1. Το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου Περιστερίου είναι σαφές ότι διαθέτει την κατανόηση και την γνώση για τους κινδύνους από φυσικές καταστροφές. Οι ασκήσεις ετοιμότητας και τα σεμινάρια που συνδιοργανώνονται από τον Δήμο Περιστερίου, τον ΟΑΣΠ και την Περιφέρεια Αττικής, πραγματοποιούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Το εκθεσιακό κέντρο του Δήμου αποτελεί μεγάλο πλεονέκτημα, αφού σε αυτόν τον χώρο δύναται να διοργανώνονται διεθνείς εκθέσεις με θέμα την Πολιτική Προστασία. Η μεγάλη προσέλευση του κόσμου στην *2^η Διεθνή Έκθεση Πολιτικής Προστασίας Ασφάλειας Πυρασφάλειας και ειδικού εξοπλισμού ΟΤΑ*, αποδεικνύει ότι είναι ένα θέμα που απασχολεί πλέον τους πολίτες.

Επιπλέον στο Δημοτικό Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο που λειτουργεί με πρωτοβουλία του Δήμου Περιστερίου, πραγματοποιούνται διαλέξεις και σεμινάρια με θέματα τις επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών και τα μέτρα αυτοπροστασίας που πρέπει να λαμβάνουν οι πολίτες για όλες τις φυσικές καταστροφές.

Οι εθελοντές του Δήμου Περιστερίου είναι άρτια εκπαιδευμένοι και εκπαιδεύουν με την σειρά τους στις πρώτες βοήθειες, στην αστική διάσωση και στην πυρόσβεση και είναι πάντα παρόν και δίπλα στο τμήμα Πολιτικής Προστασίας του Δήμου.

2. Ο Δήμος διαθέτει επαρκές σχέδιο δράσης για την διαχείριση των επιπτώσεων από φυσικές καταστροφές. Το στρατηγικό σχέδιο του Δήμου Περιστερίου βασίζεται στις οδηγίες που έχουν δοθεί από το Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, από την ΓΓΠΠ και τον ΟΑΣΠ. Στην συνέχεια ο Δήμος σύμφωνα με τις ανάγκες του, διαμορφώνει το σχέδιο δράσης το οποίο εγκρίνεται από το Δημοτικό Συμβούλιο. Στο σχέδιο του Δήμου Περιστερίου έχουν προβλεφθεί σημεία συγκέντρωσης σε περίπτωση φυσικών καταστροφών, υπάρχει γραμμή τροφοδοσίας νερού και απαραίτητων υλικών για τα πρώτα 24ωρα από την εκδήλωση μιας φυσικής καταστροφής και τέλος υπάρχει σχέδιο ειδοποίησης και απομάκρυνσης των πολιτών, όταν αυτό κριθεί αναγκαίο.

Οι επικαιροποιήσεις και οι αλλαγές του σχεδίου πραγματοποιούνται μέσα από τον απολογισμό που εκπονείται κάθε εξάμηνο, καθώς και όταν αυτό προκύπτει λόγω της αλλαγής της Νομοθεσίας. Ταυτόχρονα, γίνεται και η σχετική ανάρτηση στο διαδίκτυο για την ενημέρωση των πολιτών.

Ο Δήμος για την επίτευξη των στόχων του σχεδίου δράσης προκειμένου να ανταποκριθεί στις νέες αρμοδιότητες και ευθύνες που έχουν ανατεθεί στο τμήμα της Πολιτικής Προστασίας, αντιμετωπίζει ένα σημαντικό πρόβλημα το οποίο είναι η έλλειψη προσωπικού.

3. Ο Δήμος Περιστερίου πραγματοποιεί τις απαραίτητες επενδύσεις, τόσο σε εξοπλισμό, όσο και στην εκπαίδευση σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση του κινδύνου από φυσικές καταστροφές. Σε συνεργασία με τις εθελοντικές ομάδες, τον Αναπτυξιακό Σύνδεσμο Δυτικής Αττικής και τον ΟΑΣΠ επενδύει μέσω της εκπαίδευσης και της ενημέρωσης των πολιτών για τις φυσικές καταστροφές. Η ενημέρωση αυτή δεν περιορίζεται μόνο στην εφαρμογή των σχεδίων του Δήμου αλλά σκοπός είναι να ευαισθητοποιηθούν και να ενεργοποιηθούν οι πολίτες του Δήμου στην πρόληψη, στην ετοιμότητα και στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων από φυσικές καταστροφές.

Οι επενδύσεις του Δήμου Περιστερίου πραγματοποιούνται στο πλαίσιο αγοράς μηχανημάτων συντήρησης, στην λειτουργία κλιματιζόμενων χώρων που θα λειτουργούν σε υψηλές θερμοκρασίες, στην πραγματοποίηση αντιπλημμυρικών έργων και την πραγματοποίηση κτιριακών ελέγχων σε πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο βαθμό.

Στο τεχνικό πρόγραμμα του 2022 κατατέθηκε και ψηφίστηκε από το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Περιστερίου η κατασκευή του αντιπλημμυρικού έργου στην περιοχή Τσαλαβούτα. Επιπλέον, η συμμετοχή του Δήμου Περιστερίου σε προγράμματα όπως το *LIFE UrbanProof*, είναι εργαλεία που μπορούν να θεωρηθούν επένδυση για την πόλη, ώστε να προσαρμοστούν οι Δήμοι στις αλλαγές που προκαλούνται από τα φυσικά φαινόμενα τα οποία λόγω και της κλιματικής αλλαγής παρατηρούνται συχνότερα και με μεγαλύτερη ένταση, αφήνοντας πίσω τους πολλά προβλήματα στην κοινωνία.

4. Η ανάκαμψη της κοινωνίας μετά από μια φυσική καταστροφή είναι η μεγαλύτερη πρόκληση. Ο Δήμος Περιστερίου διαθέτει το απαραίτητο σχέδιο για τα πρώτα 24ωρα και επιπλέον παρέχει την βοήθεια του προς τους πολίτες για την αποστολή των απαραίτητων εγγράφων για την αποζημίωσή τους.

Στην γρήγορη ανάκαμψη της κοινωνίας παίζει σημαντικό ρόλο και το αποτύπωμα που έχουν αφήσει στην κοινωνία οι συνέπειες μιας καταστροφής. Πολλές φορές οι καταστροφές είναι μεγάλες και η ασφάλιση των κατοικιών για φυσικές καταστροφές, θα βοηθούσε ώστε οι πολίτες που έχουν πληγεί να αποζημιωθούν πιο γρήγορα και με μεγαλύτερα ποσά, γεγονός που θα οδηγήσει στην γρηγορότερη επιστροφή της κανονικότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

7.1 Συμπεράσματα

Με βάση τα αποτελέσματα της διεξαγωγής της έρευνας σχετικά με τον Στρατηγικό Σχεδιασμό του Δήμου Περιστερίου για φυσικές καταστροφές προέκυψαν ποικίλα συμπεράσματα.

Οι φυσικές καταστροφές τα τελευταία χρόνια ολοένα και εντείνονται. Σε αυτήν την αύξηση των φαινομένων έχει παίξει σημαντικό ρόλο η κλιματική αλλαγή-κρίση που συντελείτε στον Πλανήτη. Οι επιστήμονες κρούουν συνεχώς τον κώδωνα του κινδύνου για την ολοένα και μεγαλύτερη επικινδυνότητα των φαινομένων. Η κοινωνία σε αυτές τις δύσκολες στιγμές απαιτείται να δείξει προσαρμοστικότητα και ευελιξία, να μετριάσει τις συνέπειες από τις φυσικές καταστροφές και να επανέλθει στην κανονικότητα το συντομότερο δυνατό. Οι επιπτώσεις που παρατηρούνται από τις φυσικές καταστροφές έχουν συνήθως κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο στην κοινωνία. Για την καλύτερη διαχείριση των καταστροφών, οφείλεται πλέον να υπάρχει στρατηγικός σχεδιασμός που θα περιλαμβάνει την πρόληψη, την ετοιμότητα την αντιμετώπιση και τέλος την αποκατάσταση των επιπτώσεων από φυσικές καταστροφές.

Οι πολίτες και το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου πρέπει να κατανοήσουν τη σημαντικότητα των φυσικών καταστροφών και να αποκτήσουν γνώση για τους κινδύνους που προκύπτουν από τα φυσικά φαινόμενα. Με αυτό τον τρόπο θα είναι πιο ασφαλείς απέναντι στους κινδύνους και στις αβεβαιότητες του περιβάλλοντος που θα παρουσιαστούν μετά από μια φυσική καταστροφή. Η θέληση και η ανάγκη να ικανοποιήσουν το αίσθημα της ασφάλειας και της σιγουριάς θα εκδηλωθεί στους πολίτες με την συμμετοχή τους σε εθελοντικές οργανώσεις, με την λήψη των απαραίτητων μέτρων αυτοπροστασίας και πρόληψης, ακόμα και με την απόφαση να ασφαλίσουν τις κατοικίες τους για φυσικές καταστροφές. Για το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου η θέληση αυτή θα εκδηλωθεί μέσω της αυτοπεποίθησης και της σιγουριάς να επιτευχθεί με τον ασφαλέστερο δυνατό τρόπο το σχέδιο δράσης της Πολιτικής Προστασίας.

Από την έρευνα προέκυψε πως ο Δήμος Περιστερίου σε συνεργασία με άλλους φορείς, πραγματοποιεί όλες τις απαραίτητες ενέργειες ώστε να μάθουν οι πολίτες καθώς και το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου, τι είναι οι φυσικές καταστροφές, από τι κινδυνεύουν, πως μπορούν να προφυλαχτούν αλλά και πώς να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες αυτών.

Στο συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών στο Σεντάι της Ιαπωνίας το 2015 αναγνωρίστηκε όχι μόνο ο πρωταρχικός ρόλος του κράτους και η ευθύνη των τοπικών αρχών. Αναγνωρίστηκε ότι η βάση για τον στρατηγικό σχεδιασμό μιας χώρας ξεκινάει από την ανάλυση της τρωτότητας μιας κοινότητας. Στο ίδιο μήκος κύματος κινήθηκαν και οι Νόμοι 4662/2020 και 5075/2023, με την υποχρέωση στρατηγικού σχεδιασμού από τους Δήμους για όλες τις κατηγορίες κινδύνων που απειλούνται. Σε αυτό συντέλεσαν και οι καταστροφές που σόκαραν την ελληνική κοινωνία, όπως η Πυρκαγιά στο Μάτι (2018) με απώλεια 102 ανθρώπων και οι πλημμύρες στην Δυτική Αττική (2017) με απώλεια 24 ανθρώπων.

Με τους Νόμους 4662/2020 και 5075/2023 υφίσταται πλέον η συγκρότηση του Τοπικού Επιχειρησιακού Συντονιστικού Οργάνου Πολιτικής Προστασίας (ΤΕΣΟΠΠ), η συγκρότηση της Αυτοτελής Διεύθυνσης και Τμήματος Πολιτικής Προστασίας, η Σύνταξη Τοπικού Σχεδίου Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών και Διαχείρισης Συνεπειών για φυσικές καταστροφές, την σύσταση Ακαδημίας Πολιτικής Προστασίας με δημιουργία Σχολής Προσωπικού και Στελεχών ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού και ρυθμίσεις σχετικά με τις υποχρεώσεις των ΟΤΑ προς τις εθελοντικές ομάδες. Όλα τα παραπάνω δείχνουν ότι οι ευθύνες και οι αρμοδιότητες των Δήμων σε θέματα Πολιτικής Προστασίας έχουν αυξηθεί με ανάληψη πλέον πρωτοβουλιών από τους Δήμους σε όλων των ειδών τις καταστροφές. Σε αυτό το νέο κλίμα που δημιουργείται για την Τοπική Αυτοδιοίκηση κινήθηκε και το Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΙΤΑ). Ως εκ τούτου εκπόνησε μελέτη με θέμα *Ευθύνη και ρόλος των ΟΤΑ στην Πολιτική Προστασία για την αντιμετώπιση φυσικών κινδύνων* και σε συνεργασία με την ΚΕΔΕ το ΙΤΑ, εκπόνησε οδηγό επιχειρησιακού σχεδιασμού για την διαχείριση κινδύνων σε επίπεδο Δήμων – Στρατηγικές Δράσεις της ΚΕΔΕ σε θέματα Πολιτικής Προστασίας (ΚΕΔΕ-ΙΤΑ).

Το αποτέλεσμα της παρούσας έρευνας έδειξε ότι ο Δήμος Περιστερίου, διαθέτει επιχειρησιακό σχέδιο ενεργειών για όλες τις καταστροφές το οποίο στηρίζεται σε μελέτες που έχει εκδώσει το ΙΤΑ. Αυτό το σχέδιο επικαιροποιείται ανάλογα με τις

αλλαγές της Νομοθεσίας που πραγματοποιούνται από την Γενική Κυβέρνηση καθώς και από τους απολογισμούς στο τέλος κάθε περιόδου διορθώνοντας τα τρωτά σημεία του σχεδίου. Ο Δήμος Περιστερίου επιβεβαιώνει την υπόθεση, ότι διαθέτει τοπικό σχέδιο δράσης, για το οποίο πραγματοποιείται σε τακτά χρονικά διαστήματα επικαιροποίηση.

Το τρωτό σημείο του σχεδίου είναι η έλλειψη προσωπικού, το οποίο είναι απαραίτητο να καλυφθεί άμεσα, αφενός για την επιτυχή εφαρμογή του σχεδίου αφετέρου για την ανάληψη όλων των ευθυνών και των υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει οι Δήμοι. Η ερευνητική πρόταση ισχύει εν μέρη, ότι τα έσοδα του Δήμου επαρκούν, λόγω της μείωσης των τακτικών πόρων κατά 65%. Επιπλέον, η απαγόρευση των προσλήψεων, που επιβλήθηκαν σε ολόκληρο τον Δημόσιο τομέα λόγω των Μνημονίων, δυσχεραίνουν και ακυρώνουν στην πράξη την άσκηση των θεσμοθετημένων λειτουργιών και αρμοδιοτήτων που έχουν αναλάβει οι Δήμοι.

Από τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τους προαναφερόμενους Νόμους 4662/2020 και 5075/2023, ο Δήμος Περιστερίου έχει προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες. Έχει συγκροτήσει το ΤΕΣΟΠΠ το οποίο έχει αναλάβει τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες που του έχουν ανατεθεί. Έχουν ορισθεί τοπικά σημεία συγκέντρωσης, λειτουργούν κλιματιζόμενοι χώροι, υπάρχουν οδηγίες για ασφαλή μεταφορά πολιτών, υπάρχει μέριμνα για γραμμή τροφοδοσίας προς κάλυψη των βασικών αναγκών για τα πρώτα 24ωρα, υπάρχει ενημέρωση των Πολιτών που πραγματοποιείται μέσω του ευρωπαϊκού αριθμού έκτακτης ανάγκης 112 για κάθε εξελισσόμενη κρίση και τέλος το σχέδιο έκτακτης ανάγκης αναρτάται στην ιστοσελίδα του Δήμου και μέσω ανακοινώσεων οι πολίτες ενημερώνονται για τις όποιες αλλαγές στο σχέδιο δράσης.

Οι επενδύσεις ενός φορέα μπορεί να είναι υλικές και άυλες. Στις άυλες επενδύσεις που μπορεί να κάνει ένας φορέας ανήκει και η εκπαίδευση. Όταν το κράτος επενδύει στην εκπαίδευση αυτό που προσπαθεί να πετύχει είναι η βελτίωση της ανθρώπινης ανάπτυξης. Ο Βαβούρας (2019) αναφέρει σχετικά με την ανθρώπινη ανάπτυξη *ότι είναι η διαδικασία διερεύνησης των επιλογών των ατόμων, από τις οποίες οι σημαντικότερες είναι να έχουν μια μακρά και υγιή ζωή, να έχουν ένα υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης και να απολαμβάνουν ένα αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο.* Η επιλογή του Δήμου Περιστερίου για την λειτουργία ενός Δημοτικού Ελεύθερου Ανοικτού Πανεπιστημίου στοχεύει σε αυτή την ανθρώπινη ανάπτυξη των πολιτών. Τα μαθήματα και οι διαλέξεις που πραγματοποιούνται αποσκοπούν στο να αποκτήσουν

οι περισσότεροι πολίτες, καθώς και το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου, την γνώση και την εκπαίδευση για τις φυσικές καταστροφές, τον τρόπο αντιμετώπισης, πρόληψης και λήψης μέτρων αυτοπροστασίας καθώς και την ψυχολογική υποστήριξη των πολιτών μετά από μια φυσική καταστροφή, σημαντική για την ανάκαμψη της κοινωνίας. Συνεπώς, επιβεβαιώνεται η υπόθεση, ότι το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου έχει την κατάλληλη εκπαίδευση.

Ο Δήμος Περιστερίου από την άλλη μεριά επενδύει σε συνεργασίες. Η συνεργασία αυτή για την επίτευξη των κοινών στόχων, που σε αυτή την περίπτωση είναι η αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών γίνεται με την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, την Περιφέρεια, τον Αναπτυξιακό Σύνδεσμο Δυτικής Αττικής, με γειτονικούς Δήμους, με ομάδες εθελοντών καθώς και με την Αστυνομία, την Πυροσβεστική και το ΕΚΑΒ. Ο Δήμος Περιστερίου μέσω της συμμετοχής του στο πρόγραμμα *LIFE UrbanProof* συνεργάστηκε με Δήμους του εξωτερικού, με το Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο και το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, αποδεικνύοντας ότι ο Δήμος πρωτοστατεί στην επένδυση μέσω συνεργασιών που μπορούν να προσφέρουν στην τοπική αυτοδιοίκηση τις απαραίτητες επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων που επιδεινώνονται ολοένα λόγω και της κλιματικής αλλαγής.

Ο Δήμος Περιστερίου επενδύει σε έργα που θα προστατέψουν τους πολίτες από φυσικές καταστροφές. Αυτή την περίοδο βρίσκεται σε εξέλιξη μέσω της Περιφέρειας, η μελέτη κατασκευής αποχέτευσης όμβριων υδάτων σε ζώνες υψηλού κινδύνου πλημμύρας της Δυτικής Αθήνας, όπως αυτή του Κηφισού ποταμού. Επίσης επισημάνθηκε η σημαντικότητα του έργου αντιπλημμυρικής προστασίας της περιοχής *Τσαλαβούτα* του Δήμου, ένα έργο σε μια περιοχή που παρατηρείται επικίνδυνη και συχνή συσσώρευση υδάτων, θέτοντας σε κίνδυνο τον πληθυσμό και το οικιστικό απόθεμα της περιοχής.

Επιπλέον, ο Δήμος Περιστερίου σε συνεργασία με τον ΟΑΣΠ θα επενδύσει στην πραγματοποίηση πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων ελέγχων στα δημόσια κτίρια με πρώτη προτεραιότητα στα σχολεία. Σημαντικό είναι ότι θα ληφθούν υπόψη τα κτίρια που παρουσιάζουν επικινδυνότητα λόγω παλαιότητας αλλά και οι περιοχές του Δήμου που παρουσίασαν τρωτότητα σε προηγούμενους σεισμούς όπως η περιοχή της Ανθούπολης. Σε αυτό το σημείο επιβεβαιώνεται η υπόθεση, ότι ο Δήμος επενδύει

μέσω προγραμμάτων και συνεργασιών για τη μείωση του κινδύνου από φυσικές καταστροφές.

Μέσω της έρευνας προέκυψε ότι ο Δήμος Περιστερίου έχει κωδικό εξόδων για την Πολιτική Προστασία στον οποίο προσθέτει μέρος από τα τακτικά έσοδα για την αντιμετώπιση εκτάκτων γεγονότων. Τα διαθέσιμα του κωδικού επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες για τα πρώτα 24ωρα, όπου θα είναι ενεργές ακόμα οι συνέπειες από μια φυσική καταστροφή. Ο αντίκτυπος μιας φυσικής καταστροφής όμως μπορεί να είναι τεράστιος. Σε αυτή την περίπτωση επιβεβαιώνεται, όπως προαναφέρθηκε, ότι τα έσοδα του Δήμου επαρκούν εν μέρη και τις αποζημιώσεις αναλαμβάνει το Υπουργείο Εσωτερικών, το οποίο από το 2018 έχει αναλάβει την αρμοδιότητα καταβολής επιδομάτων αποζημίωσης των πληγέντων από φυσικές καταστροφές. Ο Δήμος Περιστερίου θα βοηθήσει τους πολίτες στην συμπλήρωση των απαραίτητων εγγράφων, αλλά η καθυστέρηση μπορεί να είναι μεγάλη όσο μεγαλύτερη έκταση έχει μια καταστροφή. Οι αποζημιώσεις θα περιλαμβάνουν οικονομική ενίσχυση, επιδότηση ενοικίου, αποζημίωση για την οικία που έπαθε επιβεβαιωμένη ζημιά ή ακόμα επιδότηση για οικοσυσσκευές. Από την άλλη, οι επιχειρήσεις συνήθως παθαίνουν μεγαλύτερες ζημιές γιατί το πρόβλημα δεν είναι μόνο οι ζημιές στο κτίριο ή στον εξοπλισμό αλλά και η απώλεια εισοδήματος από την αδράνεια της εταιρείας. Στην έρευνα παρουσιάστηκε ότι παρά το υψηλό ποσοστό ιδιοκατοίκησης της Ελλάδας που φθάνει στο 70% οι ασφάλειες για κινδύνους από φυσικές καταστροφές αντιπροσωπεύουν μόλις το 16% του συνόλου των κτιρίων. Η κεντρική Διοίκηση με απόφαση Νόμου παραχώρησε το 2024 έκπτωση στον ΕΝΦΙΑ, της τάξεως του 10%, γεγονός το οποίο αποτελεί πλέον ένα σημαντικό κίνητρο για τους πολίτες. Άξιο αναφοράς είναι σε αυτό το σημείο, ότι σε πολλές χώρες του εξωτερικού η ασφάλεια των κατοικιών για φυσικές καταστροφές είναι υποχρέωση των πολιτών.

7.2 Προτάσεις

Λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της έρευνας και τα συμπεράσματα προκύπτουν οι ακόλουθες προτάσεις:

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της έλλειψης εσόδων, η Τοπική Αυτοδιοίκηση και συγκεκριμένα ο Δήμος Περιστερίου πρέπει να στηρίξει τον εθελοντισμό καθώς επίσης να ευαισθητοποιήσει τους πολίτες, ώστε να

προσπαθήσουν να καλύψουν εν μέρει την ανάγκη τους για σιγουριά και ασφάλεια μέσω της ατομικής τους ευθύνης.

Μια λύση είναι η προβολή μέσω καμπάνιας για τα οφέλη που μπορεί να έχει η ασφάλιση των κτιρίων και των επιχειρήσεων για φυσικές καταστροφές. Σε αυτό το σημείο όμως πρέπει να τονιστεί ότι οι πολίτες χρειάζονται την συντονισμένη υποστήριξη της Κεντρικής Κυβέρνησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για ενημέρωση και καθοδήγηση. Ένα παράδειγμα αποτελεί το γερμανικό κρατίδιο της Βαυαρίας, το οποίο ανακοίνωσε, ότι από την 1^η Ιουλίου 2019 δεν θα χορηγείται πλέον οικονομική στήριξη με την μορφή έκτακτης βοήθειας από φυσικές καταστροφές. Αυτό δεν πραγματοποιήθηκε από την μια στιγμή στην άλλη. Ήδη από το 2009 είχε ξεκινήσει την καμπάνια *Think ahead Insure Elementary* με την οποία η Κεντρική Κυβέρνηση μαζί με την Τοπική Αυτοδιοίκηση παρότρυναν ιδιοκτήτες καθώς και ενοικιαστές να λαμβάνουν οι ίδιοι προφυλάξεις κατά των φυσικών καταστροφών μέσω προτεινόμενων ασφαλιστικών εταιριών (Bayerisches Staatsministerium für Wirtschaft, 2018).

Μια επιπλέον πρόταση είναι να δοθεί έμφαση στην εκπαίδευση και στην επιμόρφωση των εθελοντών, του έκτακτου και του μόνιμου προσωπικού της Πολιτικής Προστασίας. Προτείνεται να αποτελεί αναγκαίο στάδιο η ταχύρρυθμη εκπαίδευση πριν την ανάληψη των καθηκόντων τους, η οποία θα περιλαμβάνει, να γνωρίζουν επακριβώς το σχέδιο δράσης της Πολιτικής Προστασίας του Δήμου Περιστερίου. Επιπλέον, ο Δήμος επιβάλλεται να στελεχώσει το τμήμα της Πολιτικής Προστασίας με μόνιμο, εξειδικευμένο προσωπικό, δημιουργώντας του μια ανεξαρτησία κινήσεων για την πραγματοποίηση ελέγχων και συχνότερων ασκήσεων ετοιμότητας.

Επίσης επιβεβαιώνεται η υπόθεση ότι ο Δήμος επενδύει μέσω προγραμμάτων και συνεργασιών για την μείωση του κινδύνου από φυσικές καταστροφές. Η συνεργασία με όλους τους φορείς είναι καθοριστική. Η συνεργασία με την Περιφέρεια, τον ΟΑΣΠ, την Αστυνομία, την Πυροσβεστική, την ΓΓΠΠ, τα Πανεπιστήμια και η συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα για την κλιματική αλλαγή δείχνουν ότι ο Δήμος στα θέματα των συνεργασιών και των επενδύσεων κινείται σε άριστο επίπεδο.

Τα προγράμματα εκπαίδευσης και ενημέρωσης για φυσικές καταστροφές πραγματοποιούνται σε ετήσια βάση. Σημαντικό ρόλο έχει παίξει και η πρωτοβουλία

λειτουργίας του Δημοτικού Πανεπιστημίου το οποίο προσφέρει γνώση και εκπαίδευση σε όλους του πολίτες του Δήμου.

Μια τελευταία πρόταση αποτελεί, οι πόροι του Πράσινου Ταμείου να θωρακίσουν τους Δήμους από τους κινδύνους φυσικών καταστροφών με αποδέσμευση ποσοστού από το Πράσινο Ταμείο και απόδοση του στους Δήμους της χώρας. Σημαντικό επίσης είναι να μην υπάρχουν περιορισμοί στα χρονικά κενά μεταξύ των συμβάσεων με το ίδιο φυσικό πρόσωπο, κάτι το οποίο αποστερεί από τους Δήμους έμπειρα και ικανά στελέχη. Επιπρόσθετα, παραμένει πάντα επίκαιρη και αναγκαία η δημιουργία ενός προγράμματος κοινωφελούς εργασίας προσανατολισμένου στις ανάγκες ενίσχυσης με ανθρώπινο δυναμικό του τμήματος της Πολιτικής Προστασίας.

Εν κατακλείδι μέσω της έρευνας διαπιστώνεται ότι η τοπική αυτοδιοίκηση κατέχει πλέον ένα μεγάλο μέρος ευθυνών και αρμοδιοτήτων σχετικά με την πρόληψη, την ετοιμότητα, την αντιμετώπιση και την αποκατάσταση από φυσικές καταστροφές. Ο Δήμος Περιστερίου έχει αναπτύξει σημαντική δράση σχετικά με την εκπαίδευση των πολιτών και του ανθρώπινου δυναμικού, με τη σύνταξη ενός σχεδίου δράσης που λαμβάνει σοβαρά υπόψη του την τρωτότητα της περιοχής, με τις επενδύσεις του τόσο τις υλικές όσο και τις άυλες, και τέλος με τις δράσεις για την ανάκαμψη της τοπικής κοινωνίας από μια φυσική καταστροφή. Παρόλα αυτά, χρειάζεται να τονιστεί ότι απαιτείται ενίσχυση της συνεργασία της Κεντρικής Διοίκησης με την Τοπική Αυτοδιοίκηση για συντονισμένες δράσεις και την δημιουργία ενός στρατηγικού σχεδιασμού που θα αυξήσει την προσαρμοστικότητα και την ευελιξία και θα μειώσει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΟΤΑ στα νέα τους καθήκοντα.

7.3 Περιορισμοί έρευνας

Η μοναδική δυσκολία στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε ήταν η καθυστέρηση στην διεξαγωγή των συνεντεύξεων. Το τμήμα της Πολιτικής Προστασίας του Δήμου Περιστερίου έχει επιπλέον αναθέσεις και καθήκοντα και σε συνδυασμό με έκτακτα γεγονότα που παρουσιάζονταν, μετέθεταν τις ημερομηνίες της προγραμματισμένης συνέντευξης.

7.4 Προτάσεις περαιτέρω έρευνας

Η έρευνα αυτή που πραγματοποιήθηκε στον Δήμο Περιστερίου, αναμένεται να αποτελέσει έμπνευση για όλους Δήμους της Ελλάδας να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα διαχείρισης φυσικών καταστροφών και κινδύνων και να εστιάσουν μέσω μιας αντίστοιχης έρευνας στην δική τους περιοχή. Να αναλυθούν ξεχωριστά τα τρωτά σημεία και οι αδυναμίες τους, καθώς και τα πλεονεκτήματα και οι ευκαιρίες, δημιουργώντας ένα τοπικό σχέδιο δράσης, το οποίο θα ανταποκρίνεται ουσιαστικά στις πραγματικές ανάγκες της τοπικής κοινωνίας.

Οι Δήμοι και η κεντρική εξουσία μετά από μια αντίστοιχη έρευνα δύναται να αντιληφθούν τη σημαντικότητα του τμήματος της Πολιτικής Προστασίας και να προχωρήσουν στην προμήθεια ειδικού εξοπλισμού ανάλογα με την τρωτότητα που έχει η κάθε περιοχή και σε μια ουσιαστική στελέχωση του τμήματος με εξειδικευμένο και άριστα εκπαιδευμένο προσωπικό.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτήσεις ημιδομημένης συνέντευξης

Ερώτηση 1^η

Διαθέτει ο Δήμος σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και άμεσης/βραχείας διαχείρισης συνεπειών από την εκδήλωση φυσικών καταστροφών; Πραγματοποιείται επικαιροποίηση του σχεδίου;

Ερώτηση 2^η

Το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου είναι επαρκές και κατέχει την απαιτούμενη γνώση για την υλοποίηση του σχεδίου δράσης;

Ερώτηση 3^η

Επαρκούν τα έσοδα του Δήμου Περιστερίου για να στηρίξει το σχέδιο δράσης και την ανάκαμψη της κοινωνίας μετά από μια φυσική καταστροφή;

Ερώτηση 4^η

Τι επενδύσεις και συνεργασίες έχει κάνει ή προτίθεται να κάνει ο Δήμος Περιστερίου ακόμα και με συνεργασία άλλων φορέων;

Ερώτηση 5^η

Πραγματοποιούνται έλεγχοι σε δημόσια κτίρια και σε υποδομές με την απαιτούμενη τακτικότητα; Μετά την εκδήλωση σεισμού υπάρχει ομάδα του Δήμου που θα πραγματοποιήσει οπτικό έλεγχο σε κτίρια του Δήμου και σε σχολεία;

Ερώτηση 6^η

Πραγματοποιεί ο Δήμος Περιστερίου καθαρισμό των φρεατίων και με ποια τακτικότητα;

Ερώτηση 7^η

Υπάρχει σχέδιο οργανωμένης – προληπτικής απομάκρυνσης κατοίκων;

Ερώτηση 8^η

Έχουν οριστεί τοπικά σημεία συγκέντρωσης; Και αν ναι, αυτοί οι χώροι συγκέντρωσης παρέχουν ασφάλεια για όλες τις καταστροφές;

Ερώτηση 9^η

Υπάρχουν επαρκή αποθέματα ή γραμμή τροφοδοσίας προς κάλυψη πρώτων αναγκών των πολιτών, στα τοπικά σημεία συγκέντρωσης; Υπάρχει σχέδιο για διανομή πόσιμου νερού;

Ερώτηση 10^η

Θεωρείτε ότι ο Νόμος 5075/2023 με θέμα την «Αναδιάρθρωση της Πολιτικής Προστασίας» δίνει στους Δήμους περισσότερες αρμοδιότητες και ευθύνες σε θέματα Πολιτικής Προστασίας; Ανταποκρίνεται στις νέες αυτές ανάγκες, το ήδη υπάρχον σχέδιο του Δήμου;

Ερώτηση 11^η

Τα Τοπικά Σχέδια Έκτακτης Ανάγκης έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Δήμου; Και αν ναι, υπάρχει η δυνατότητα να ενημερωθούν οι πολίτες για αυτή την ανάρτηση;

Ερώτηση 12^η

Επενδύει ο Δήμος Περιστερίου για την εκπαίδευση του υπάρχοντος ανθρώπινου δυναμικού, το οποίο θα χρησιμοποιηθεί στο σχέδιο δράσης για φυσικές καταστροφές;

Ερώτηση 13^η

Το γραφείο Πολιτικής Προστασίας προγραμματίζει ασκήσεις ετοιμότητας για εκπαιδευτικούς λόγους; Στην συνέχεια γίνεται αξιολόγηση της επιχειρησιακής ετοιμότητας των υπηρεσιών του Δήμου;

Ερώτηση 14^η

Διοργανώνονται από τον Δήμο σεμινάρια εκπαίδευσης και ενημερώσεις για δράσεις της Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση αναγκών και άμεσης/βραχείας διαχείρισης των συνεπειών καθώς και την λήψη μέτρων αυτοπροστασίας;

Ερώτηση 15^η

Πιστεύετε ότι η ασφάλιση των κατοικιών για φυσικές καταστροφές θα βοηθούσε για γρηγορότερη επιστροφή στην κανονικότητα;

Ερώτηση 16^η

Ποια θεωρείτε ότι είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο Δήμος στο πλαίσιο της Πολιτικής Προστασίας;

Ερώτηση 17^η

Επενδύει ο Δήμος Περιστερίου στην συνεργασία και στην στήριξη των εθελοντικών ομάδων που θέλουν να συνδράμουν σε περιπτώσεις πρόληψης, αντιμετώπισης και αποκατάστασης των συνεπειών από φυσικές καταστροφές;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- ΑΠΘ - ΕΜΠ. (2014). *Ανάπτυξη Σεισμικών Σεναρίων*.
- ΑΣΔΑ, Α. Σ. (2007). *Συντονισμός Δράσεων Πρόληψης Εγκαιρης και Αποτελεσματικής Παρέμβασης για την Προστασία του Ποικίλου Ορους*. Περιστερί: ΑΣΔΑ.
- Βαβούρας Ιωάννης - Βαβούρα Χαρά. (2019). *Οικονομική Πολιτική*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Γαβαθάς, Α. (2018, Φεβρουάριος). Στοιχεία Πλημμυρικού Κινδύνου και Υποδομές Στον Δήμο Περιστερίου. *Μεταπτυχιακή Διατριβή*. Αθήνα.
- Δανδουλάκη, Μ. (2011). *Πολιτική Προστασία και Αυτοδιοίκηση*. Αθήνα: ΕΕΤΑΑ.
- Δήμος Περιστερίου. (2020, Δεκέμβριος). *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Περιστερίου 2020-2023*. Περιστερί.
- Ελισσαίου, Γ. (2007). *Ποικίλο όρος - Ορος Αιγάλεω*. ΑΘΗΝΑ: ΑΣΔΑ.
- ΕΛΣΤΑΤ. (2023). *Αποτελέσματα Απογραφής ΕΛΣΤΑΤ 2021*.
- ΕΥΔΑΠ. (2019). *Εκθεση Εταιρικής Διακυβέρνησης Υπευθυνότητας και Ηθικής*. Αθήνα: Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου.
- Ίσαρη - Πούρκος. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας*. Αθήνα: Καλλιπος.
- ΙΤΑ - ΚΕΔΕ. (2021). *Οδηγός Επιχειρησιακού Σχεδιασμού για Διαχείριση Κινδύνων και Κρίσεων σε Επίπεδο Δήμων*. Αθήνα: Multi Marketing Group Α.Ε.
- Κοροβέσης, Κ. (2018). *Εκπαιδεύσεις για την Προστασία των Υποδομών Ζωτικής Σημασίας*. Αθήνα: Κέντρο Μελετών Ασφάλειας.
- Λέκκας, Ε. (2010). *Δράσεις Μείωσης Σεισμικών Γεωδυναμικών Κινδύνων*. Αθήνα: ΑΣΔΑ.
- Λέκκας, Ε. (2000). *Φυσικές και Τεχνολογικές Καταστροφές*. Αθήνα: ACCESS.
- Μπουραντάς, Δ. (2002). *Μάνατζμεντ*. Αθήνα: Μπένου.
- Ο.Α.Σ.Π. (2007). *Σεισμός η Γνώση είναι Προστασία*. Αθήνα.
- Π.Σ. - Πανελλήνια Ένωση Εθελοντών. (2024, Μάιος 31). *Εθελοντής Πυροσβέστης*. Αθήνα.
- Παπαδάκης, Β. (2016). *Στρατηγική των Επιχειρήσεων*. Αθήνα: Μπένου.
- Σιώμος, Β. (2020). *Οι Υφιστάμενες Αρμοδιότητες των Δήμων σε Θέματα Πολιτικής Προστασίας*. Αθήνα: ΚΕΔΕ.

- Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. (2021). *Εκθεση για τις εισηγήσεις και τις προτάσεις ανάπτυξης Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνου Καταστροφών*.
- Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη. (2009). *Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης Εθελοντών Πυροσβεστών*. Αθήνα.
- Drucker, P. (1992). *Managing for the Future*. New York: Butterworth-Heinemann.
- Institute European Forest. (2009). *Η Ζωή μας με τις Δασικές Πυρκαγιές : Η Αποψη της Επιστήμης*. Joensuu Finland: European Forest Institute.
- Robson, C. (2010). *Η έρευνα του πρακματικού κόσμου*. Αθήνα: Gutenberg.
- United Nations. (2015). Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030.
- Ν. 4662/2020. «Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων». ΦΕΚ Α 27/07.02.2020.
- Ν. 5075/2023. «Αναδιάρθρωση Πολιτικής Προστασίας». ΦΕΚ Α. 206/13.02.2023
- ΠΔ 39/201. «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/114/ΕΚ του Συμβουλίου της 8^{ης} Δεκεμβρίου 2008». ΦΕΚ Α. 104/06.05.2011
- ΚΥΑ Α. 1014/2024. «Χορήγηση Μείωσης του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ) για Κατοικίες Φυσικών Προσώπων που ασφαλίζονται για Σεισμό, Πυρκαγιά και Πλημμύρα». ΦΕΚ Β. 743/31.01.2024
- ΥΑ 1299/2003. «έγκριση του από 7.4.2003 Γενικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη *ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ*». ΦΕΚ Β. 423/10.04.2023

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Rozos - Kynigalaki. (2009). *Subsidence phenomena in Anthoupoli, district of Peristeri Municipality in Western Athens, Greece*.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Agency, E. E. (2023, 10 09). *eea.europa.eu*. Ανάκτηση 03 25, 2024, από <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/figures/annual-economic-damage-caused-by-1>

- Bayerisches Staatsministerium für Wirtschaft, L. u. (2018, 12). Ανάκτηση 06 16, 2024, από <https://www.stmwi.bayern.de/wirtschaft/elementarschadenversicherung/>
- Centre, I. D. (2024). *Κέντρο Παρακολούθησης Εσωτερικού Εκτοπισμού*. Ανάκτηση 03 20, 2024, από <https://www.internal-displacement.org/global-report/grid2021>
- Climatebook. (2024, 03 03). *Climatebook.GR*. Ανάκτηση 03 30, 2024, από <https://climatebook.gr/>
- *dasarxeio.com*. (2021). Ανάκτηση 05 02, 2024, από <https://dasarxeio.com/2021/08/21/100709/>
- *elekkas.gr*. (2020). Ανάκτηση 04 13, 2024, από https://www.elekkas.gr/images/stories/pdfdocs/newsletter/Newsletter_20_2020_Ianos_Cefalonia_v2.pdf
- European Commission. (2020, 06 24). *ec.europa.eu*. Ανάκτηση 03 30, 2024, από <https://ec.europa.eu/newsroom/eusciencehubnews/items/680917/el>
- European Environment Agency. (2023, 10 09). *eea.europa.eu*. Ανάκτηση 03 26, 2024, από https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/daviz/impacts-of-extreme-weather-and-5#tab-chart_1
- *Hub EKIIA*. (2021). Ανάκτηση 04 01, 2024, από <https://hub.uoa.gr/research-on-mental-effects-on-children-and-adolescents-after-fire/>
- *in.gr*. (2019, 11 15). Ανάκτηση 05 15, 2024, από <https://www.in.gr/2019/11/15/greece/mandra-2-xronia-meta-mia-tragodia-pou-den-mporei-na-ksexastei/>
- *in.gr*. (2020). Ανάκτηση 04 25, 2024, από <https://www.in.gr/2020/11/10/greece/kakokairia-stin-kriti-plimmyres-sti-xersoniso/>
- *ITIA*. (2008, Μάρτιος 13-14). Ανάκτηση 04 01, 2024, από 1η Επιστημονική Δημερίδα με θέμα τον Κηφισό: <https://www.itia.ntua.gr/archive/kephisos/>
- UrbanProof, L. (2016). *LIFE UrbanProof Climate Proofing Urban Municipalities*. Ανάκτηση 04 23, 2024, από <https://urbanproof.eu/en/>
- Besafenet. (2024, 03 30). Ανάκτηση 03 30, 2024, από <https://besafenet.net/>
- Διακάκης, Μ. (2018, 01). Ανάκτηση 03 30, 2024, από <http://kpe-elefs.att.sch.gr/2017-18/Elefsina%20Presentation%20Diakakis.pdf>
- ΕΑΕΕ. (2024). *1993-2023 Ανάλυση Ζημιών Καταστροφικών Περιπτώσεων*. Ανάκτηση από http://www1.eaee.gr/sites/default/files/%CE%96%CE%B7%CE%BC%CE%B9%CE%AD%CF%82_%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD_%CE%A0%CE%B5%CF%81

%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD.pdf

- *Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. (2024). Ανάκτηση 6 25, 2024, από https://climate.ec.europa.eu/climate-change/consequences-climate-change_el
- *ΙΤΣΑΚ*. (2019). Ανάκτηση 04 10, 2024, από Ινστιτούτο Τεχνικής Σεισμολογίας και Αντισεισμικών Κατασκευών: https://www.itsak.gr/uploads/news/earthquake_reports/EQ_Attica_2019-07-19_M5.3_report_v02.pdf
- *Καθημερινή*. (2008, 08 31). Ανάκτηση 03 30, 2024, από <https://www.kathimerini.gr/society/332911/to-kakoyrgima-toy-kifisoy/>
- *Καθημερινή*. (2023, 02 14). Ανάκτηση 03 30, 2024, από <https://www.kathimerini.gr/economy/562274125/anasfalista-ta-spitia-apo-katastrofes/>
- *Οικονομικός Ταχυδρόμος*. (2023). Ανάκτηση 6 29, 2024, από <https://www.ot.gr/2023/09/07/epikairothta/seismos-panithas-1999-otan-o-egkelados-skorpise-ton-paniko-kai-ton-thanato/>
- *Οικονομικός Ταχυδρόμος*. (2023). Ανάκτηση 05 6, 2024, από <https://www.ot.gr/2023/09/22/apopseis/experts/oi-synepeies-ton-plimmyron-sti-thessalia-kai-i-elliniki-oikonomia/>
- *Οικονομικός Ταχυδρόμος*. (2023). Ανάκτηση 4 13, 2024, από <https://www.ot.gr/2023/09/04/oikonomia/pyrkagies-i-ellada-tha-plirosei-ton-pio-vary-logariasmo-sta-166-dis-to-kostos/>
- *Ψυχιατρική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών*. (2024). *atticaspirit.gr*. Ανάκτηση 03 20, 2024, από <https://atticaspirit.gr/wp-content/uploads/2020/11/fysiki-katastrofi-kai-simvoliko-penthos.pdf>